

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI W 2010 R.
PROGRAMU ROZWOJU EDUKACJI NA OBSZARACH WIEJSKICH
NA LATA 2008-2013.**

Warszawa lipiec 2011

Część podsumowująca.¹

Kolejny rok realizacji działań *Programu Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013* przyniósł w zdecydowanej większości spodziewane efekty, o czym świadczą obszerne i rozbudowane informacje przesłane przez poszczególne resorty odpowiedzialne za realizację przewidzianych w programie działań. Pozwoliło to na osiągnięcie kolejnych założonych w Programie celów.

Realizację działań podjętych w ramach **Priorytetu 1. *Eliminowanie barier utrudniających uczniom przechodzenie na wyższe poziomy edukacji i wchodzenie na rynek pracy*** należy ocenić pozytywnie.

W ramach **działania 1.1 *Wspieranie rozwoju poradnictwa oraz innych niż przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, form wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku do 5 lat*** dwukrotnie znowelizowano rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. *w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.)*². Wprowadzone zmiany są konsekwencją zmian wynikających z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. *w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17)*. Wprowadzone modyfikacje przyczyniają się do wyrównywania szans edukacyjnych dzieci, w tym

---

¹ Zgodnie z zaleceniem stałego Komitetu Rady Ministrów z dnia 20 kwietnia 2009 r. (protokół ustaleń nr 21/2009)

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 156, poz. 1046) oraz rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 228, poz. 1491)

także z terenów wiejskich, przez zwiększenie efektywności świadczonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Rozwiązania te pozwalają na zapewnienie uczniom szkół wiejskich i ich rodzicom wsparcia i zindywidualizowanej pomocy, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia. Ponadto *ustawą z dnia 5 sierpnia 2010 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty (Dz. U. Nr 148, poz. 991) wprowadzono zmiany w zakresie odpłatności za świadczenia w publicznych przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez gminy.*

W ramach **działania 1.2** *Opracowanie i wdrożenie programów wsparcia małych szkół publicznych i niepublicznych funkcjonujących na obszarach wiejskich, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego i inne osoby prawne oraz przez osoby fizyczne* stosowano przepisy regulujące zasady, na których jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać prowadzenie szkół liczących nie więcej niż 70 uczniów osobom prawnym nie będącym jednostkami samorządu terytorialnego lub osobom fizycznym.

W ramach **działania 1.3** *Program stypendialny dla uczniów pochodzących z obszarów wiejskich* kontynuowana była pomoc stypendialna dla wybitnie uzdolnionych uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, wśród których byli również uczniowie zamieszkujący tereny wiejskie. Ponadto realizowano program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz pomoc stypendialną dla uczniów szkół podległych Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Natomiast Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa udzielała poręczeń kredytów studenckich studentom zamieszkałym na obszarach wiejskich.

W ramach **działania 1.4** *Upowszechnienie różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradnictwa zawodowego, dla uczniów z obszarów wiejskich* w dniu 17 listopada 2010 r. podpisany został pakiet rozporządzeń, w tym:

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487),
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. Nr 228, poz. 1488),

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowego statutu publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej (Dz. U. Nr 228, poz. 1492). Zmiany w obszarze kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz poradnictwie i pomocy psychologiczno-pedagogiczne w szczególności pozytywnie zaowocują o odniesieniu do dzieci wiejskich, które będą mogły otrzymać bezpośrednią pomoc w swojej szkole. I w wielu przypadkach nie będą musiały korzystać z pomocy w odległych od ich miejsca zamieszkania poradniach psychologiczno-pedagogicznych.

Hufce Pracy we współpracy ze szkolnymi ośrodkami kariery upowszechniały usługi poradnictwa zawodowego na rzecz młodzieży.

W ramach **działania 1.5** *Przygotowanie absolwentów – mieszkańców obszarów wiejskich do poszukiwania zatrudnienia* stworzono warunki organizacyjno-finansowe ułatwiające szkołom prowadzonym przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi aplikowanie w programach m.in. Leonardo da Vinci oraz Comenius. W ramach zadania: „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” złożono wnioski na trzykrotnie wyższą kwotę w porównaniu z 2009 rokiem - był to wynik nowelizacji przepisów w zakresie zasad ubiegania się o wsparcie. Kontynuowano projekt *Małe szkoły wspierają uczenie się przez całe życie*, którego celem jest opracowanie systemowego modelu nauczania e-learningowego oraz organizowano szkolenia dla osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej. Udostępniano aplikację „Doradca 2000” zapewniającą powszechny dostęp do informacji edukacyjno-zawodowej różnym grupom społecznym. Ponadto prowadzono programy aktywizacji społecznej młodzieży OHP oraz programy przeciwdziałające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży.

W ramach **działania 1.6**. *Tworzenie warunków umożliwiających zdobycie umiejętności w zakresie przygotowywania aplikacji projektów unijnych oraz wykorzystania przyznanych środków* resort rolnictwa i rozwoju wsi wspierał szkoły w uczestnictwie w różnego rodzaju programach edukacyjnych. Prowadzono szkolenia nauczycieli, we współpracy z partnerami zagranicznymi, upowszechniając informacje na temat możliwości uczestnictwa szkół rolnych, uczniów i nauczycieli w tych programach.

W ramach **działania 1.7** *Tworzenie baz danych dotyczących ofert edukacyjnych* realizowano projekt *Narodowy System Edukacji Wirtualnej Scholaris*, w tym ogłoszono postępowanie przetargowe na wykonanie aplikacji portalu Scholaris, administrację techniczną portalu oraz kolokację serwerów dla jego obsługi. Ponadto rozbudowano, udoskonalono i udostępniano zasoby baz danych o standardach kwalifikacji zawodowych i modułowych programach szkoleń. Wykonano nową edycję portalu wraz z narzędziem do zamieszczenia zasobów na portalu oraz narzędziem dla nauczycieli służącym do tworzenia lekcji.

W ramach **działania 1.8** *Tworzenie warunków do opracowywania i wdrażania programów edukacyjnych, kulturalnych i sportowych kierowanych do mieszkańców wsi i obszarów wiejskich realizowanych przez organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.)* poprzez program *Edukacja kulturalna* wspierano działania, których celem było rozwijanie ekspresji twórczej i kreatywności oraz aktywizacja zachowań twórczych, wspierano również działania związane z podniesieniem standardu gminnych bibliotek publicznych. Realizowano projekt „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganii szkół”. Popularyzowano kulturę ludową w projektach realizowanych w ramach zadań zleczanych organizatorom pozarządowym. Przeprowadzono zadanie „Organizacja w okresie letnich wakacji pobytu edukacyjnego dzieci Polaków zamieszkałych za granicą”. Ponadto Ministerstwo Sportu i Turystyki realizowało zadanie „Upowszechnianie aktywności fizycznej różnych grup społecznych”, którego głównym celem było: stymulowanie mieszkańców obszarów wiejskich do udziału w różnych formach rekreacyjno-sportowej aktywności.

Realizując **działanie 1.9** *Tworzenie warunków do podejmowania przez uczniów nauki poza miejscem zamieszkania i eliminowanie barier dostępu do edukacji*, dzięki programowi „Radosna szkoła”, zapewniono szkołom środki na stworzenie lub doposażenie sal zabaw i placów zabaw. Dzięki pozyskanym z programu środkom poziom oferowanej przez szkoły opieki świetlicowej uległ wyraźnemu polepszeniu. Ponadto skutecznemu zapewnieniu organizowania zajęć wychowawczo-opiekuńczych towarzyszył wzrost zatrudnienia nauczycieli w świetlicach.

Zgodnie z przepisami art. 90d ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) stypendium szkolne otrzymywali uczniowie podejmujący naukę poza miejscem zamieszkania.

Realizację działań podjętych w ramach **Priorytetu 2. Optymalne wykorzystanie i wzmocnienie istniejącego potencjału szkoły i środowiska lokalnego** ocenić pozytywnie.

W ramach **działania 2.1** *Rozwój bazy dydaktycznej szkół i placówek położonych na obszarach wiejskich* odbyła się III edycja programu „Moje Boisko Orlik 2012”, doposażono kolejne pracownie szkół prowadzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Kontynuowano program „Radosna szkoła”, którego celem jest pomoc finansowa w tworzeniu warunków realizowania nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych skierowana do organów prowadzących te szkoły.

W ramach **działania 2.2** *Przygotowanie obudowy programowej kształcenia ukierunkowanej na zapewnienie zgodności kształcenia z potrzebami gospodarki rynkowej i społeczeństwa wiedzy* kontynuowane były prace programowe na rzecz kształcenia zawodowego - opracowane zostały podstawy programowe dla 5 zawodów nowo wprowadzonych do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, tj.: technik energetyk, technik gazownictwa, technik tyfloinformatyk, technik urządzeń i systemów energii odnawialnej i operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych, resort rolnictwa i rozwoju wsi współpracował z resortem oświaty oraz Krajowym Ośrodkiem Wpierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEZiU) w ramach realizacji projektu pt. „*Doskonalenie podstaw programowych kluczem do modernizacji kształcenia zawodowego*”.

Realizacja **działania 2.3** *Wykorzystanie bazy szkolnej do prowadzenia działalności oświatowej, kulturalnej, sportowej, informacyjnej oraz edukacji ekologicznej i edukacji zdrowotnej dla mieszkańców obszarów wiejskich* realizowano zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, szkolenia, warsztaty, konkursy i imprezy w szkołach prowadzonych przez Ministra Środowiska.

W ramach **działania 2.4** *Opracowanie i rozpowszechnienie informacji na temat Programu Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013* informacje na temat Programu i poszczególnych działań z nim związanych umieszczane były na stronach internetowych wszystkich zaangażowanych resortów, ale także trafiały do wiadomości w prasie, radiu i telewizji o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim.

Realizację działań podjętych w ramach **Priorytetu 3. *Poprawa dostępności do infrastruktury edukacyjnej, społecznej i kulturalnej*** należy ocenić pozytywnie.

W ramach **działania 3.1** *Udoskonalenie i upowszechnienie instrumentów wspierających kształcenie ustawiczne osób pracujących, bezrobotnych i poszukujących pracy* przygotowano i wprowadzono do porządku prawnego rozporządzenie z dnia 14 września 2010 r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. Nr 177, poz. 1193), które zastąpiło poprzednie regulacje prawne w tym obszarze. Konieczność wydania rozporządzenia wynikała z wprowadzenia nowego upoważnienia do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

W ramach **działania 3.2** *Wsparcie inicjatyw realizujących kształcenie „na odległość”, w tym e-learning* realizowano projekt Model systemu wdrażania i upowszechniania kształcenia na odległość w uczeniu się przez całe życie, którego beneficjentem jest Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (CDR) prowadziło upowszechnianie wiedzy z wykorzystaniem nowoczesnej technologii informatycznej, bez konieczności uciążliwego dla mieszkańców obszarów wiejskich przemieszczania się.

W ramach **działania 3.3** *Unowocześnianie bazy technodydaktycznej do kształcenia zawodowego, w tym w szkołach prowadzących kształcenie w zawodach rolniczych - realizacja projektu współfinansowanego ze środków unijnych „Wyposażenie CKU, CKP i szkół zawodowych w stanowiska do egzaminów zawodowych”* planowane zadania zrealizowano w całości w 2008 r.

W ramach **działania 3.4** *Wspieranie działań ułatwiających mieszkańcom wsi i obszarów wiejskich dostęp do dóbr kultury i dziedzictwa przyrodniczego* dofinansowano organizację różnorodnych wydarzeń kulturalnych, zorganizowano wypoczynek letni dzieci i młodzieży (w tym z terenów wiejskich) połączony z różnego rodzaju zajęciami edukacyjnymi, parki narodowe prowadziły warsztaty i szkolenia dla społeczności lokalnej, w zakresie ochrony przyrody gospodarki rolnej na obszarach chronionych.

W ramach **działania 3.5** *Tworzenie warunków do uczestnictwa młodzieży w życiu lokalnych społeczności wiejskich* kontynuowano rozbudowę sieci Eurodesk Polska na poziomie regionalnym i lokalnym, w ramach programu „Młodzież w działaniu” zorganizowano wymianę młodzieży, szkolenia dla młodzieży z terenów wiejskich oraz osób pracujących z młodzieżą wiejską. Ze względu na klęskę powodzi w 2010 r., Ministerstwo Edukacji Narodowej podjęło szereg działań mających na celu wsparcie poszkodowanych uczniów z terenów wiejskich, sfinansowano wyjazdy edukacyjne i wakacyjne łącznie niemal dla 7000 dzieci i przeznaczono środki w wysokości ok. 6 mln złotych, ponadto w ramach programu „Edukacja kulturalna” wsparcie finansowe uzyskały działania edukacyjne wspierające aktywne uczestnictwo dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich w kulturze.

W ramach **działania 3.6** *Wzmocnienie profilaktycznej opieki zdrowotnej w środowisku nauczania i wychowania* zrealizowano 11 programów polityki zdrowotnej, realizowano świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych.

W ramach **działania 3.7** *Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla osób dorosłych w zakresie podnoszenia i zmiany kwalifikacji zawodowych* przygotowano i wprowadzono do porządku prawnego ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1725) przepisy wzbogacające zakres świad-

czeń dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy podnoszących kwalifikacje, w ramach działania „Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie”, stanowiącego część Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, ogłoszono konkursy na realizację szkoleń: zastosowanie komputera i wybranych programów komputerowych w procesie zarządzania gospodarstwem rolnym - zasięg wojewódzki oraz alternatywne źródła energii i ich zastosowanie - zasięg ogólnopolski.

Realizację działań podjętych w ramach **Priorytetu 4. *Umożliwienie mieszkańcom obszarów wiejskich dostępu do nowoczesnej technologii informacyjno-komunikacyjnej*** należy ocenić bardzo pozytywnie.

W ramach **działania 4.1 *Stworzenie infrastruktury niezbędnej do korzystania z nowoczesnej technologii informacyjno-komunikacyjnej*** przyjęto dwie ustawy o istotnym znaczeniu dla tworzenia dogodnych warunków dla rozwoju sieci i usług telekomunikacyjnych, w tym szerokopasmowego dostępu do Internetu, tj. ustawę z dnia 7 maja 2010 r. *o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. Nr 106, poz. 675)* - prace kierowane przez Ministerstwo Infrastruktury - oraz ustawę z dnia 12 lutego 2010 r. *o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 40, poz. 230)* - prace kierowane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Kontynuowana była współpraca wszystkich interesariuszy rozwoju sieci szerokopasmowych w Polsce zapoczątkowana w 2009 r. w ramach Krajowego Forum Szerokopasmowego. Rozwinięciem tej współpracy jest uruchomiony w 2010 r. projekt *SIPS – System Informacyjny o infrastrukturze szerokopasmowej i portal Polska Szerokopasmowa* realizowany w partnerstwie trzech instytucji rządowych, tj. Instytutu Łączności, Urzędu Komunikacji Elektronicznej oraz Ministerstwa Infrastruktury, który ma zapewnić mechanizmy wsparcia dla administracji samorządowej w zakresie zarządzania oraz koordynacji projektów dotyczących budowy regionalnych szerokopasmowych sieci szkieletowych i dostępowych.

W ramach **działania 4.2** *Przygotowanie mieszkańców obszarów wiejskich do korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnej* w ramach projektu *Technologie informacyjno-telekomunikacyjne w edukacji językowej* przygotowano i przeprowadzono szkolenia dla 244 nauczycieli, nauczycieli konsultantów i doradców metodycznych z obszaru całej Polski.

Kontynuowano działania służące realizacji działań edukacyjnych i promocyjnych mających na celu upowszechnienie korzystania z usług dostępnych za pomocą szerokopasmowego Internetu. Realizowano zadania w ramach podpisanego *Porozumienia w sprawie utworzenia programu internetyzacji polskich bibliotek publicznych* z sierpnia 2009 r., które jest przykładem skutecznej współpracy administracji publicznej z podmiotami pozarządowymi. Sygnatariuszami tego porozumienia są: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Telekomunikacja Polska S.A i Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

Trzeci rok realizacji działań *Programu Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013*, zgodnie z przyjętymi wcześniej założeniami, umożliwił dokonanie ponownej analizy potrzeb występujących w obszarach poszczególnych działań, w niektórych przypadkach wykazał konieczność ich modyfikacji, wskazał także na poziom uzyskanych wskaźników monitorowania Programu. W wyniku tego zaistniała konieczność zmian w Programie. Zostały one umieszczone na końcu sprawozdania w podsumowaniach i wnioskach.

Poniższe wskaźniki monitorowania Programu zostały osiągnięte w 2010 r.

1. Wzrost upowszechnienia wychowania przedszkolnego na obszarach wiejskich - w roku szkolnym 2008/2009 wychowaniem przedszkolnym było objętych 42,7% dzieci w wieku 3-6 lat zamieszkałych na terenach wiejskich. W kolejnym roku szkolnym – 2009/2010 wskaźnik ten wzrósł do 48,2%. W przypadku dzieci 3-5 letnich wskaźnik ten wynosi odpowiednio: 28,6% i 37,5%. Docelowo – Program zakłada osiągnięcie w 2013 r. wskaźnika 50%;

Ministerstwo Edukacji Narodowej proponuje zmianę wskaźnika monitorowania realizacji Programu - wzrost upowszechnienia wychowania przedszkolnego na obszarach wiejskich z 37,2% w 2006 r. do 50% w 2013 r. na wzrost upowszechnienia wychowania przedszkolnego na obszarach wiejskich z 37,2% w 2006 r. do 62,4 % w 2013 r.

Uzasadnienie: wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego systematycznie wzrasta.

Obecnie w Polsce wychowaniem przedszkolnym objętych jest ogółem już 64,6% dzieci w wieku 3-5 lat. Na wsi odsetek ten wynosi 43,1%. W 2007 r. wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego ogółem wynosił 47,3%, a na wsi 23,1%. Od roku 2008 liczba przedszkoli (publicznych i niepublicznych) zwiększyła się o 752. Obecnie ich liczba wynosi 8 821 (w 2009 r. - 8 470), w tym na wsi 2 906 (w 2009 r. - 2 835). W tym samym czasie zwiększyła się o 1 409 liczba oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. Obecnie jest ich 12 570 (w tym na wsi 8 576). W 2008 r. było ich 11 161 (na wsi 7 906), w 2009 r. – 11 931 (na wsi 8 215).

W karcie zadania, które było przygotowane do Programu Konsolidacji Finansów Publicznych: *Działania na rzecz zwiększenia wartości wskaźnika upowszechnienia wychowania przedszkolnego*, prognozowany wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego dzieci wieku 3 - 5 lat na wsi - do roku 2013 ma wynieść 62,4%.

Proponowana zmiana wynika z konieczności zachowania spójności danych zamieszczanych w różnych dokumentach rządowych.

Na podstawie przedstawionych powyżej informacji oraz przytoczonych danych statystycznych można z całą odpowiedzialnością stwierdzić, że przy utrzymaniu dotychczasowych tendencji wzrostowych, zakładane osiągnięcie wskaźnika upowszechnienia wychowania przedszkolnego do 62,4% jest możliwe.

2. Ministerstwo Edukacji Narodowej na wniosek CKE proponuje, aby zrezygnować ze wskaźników oznaczonych nr 2, 3 i 4 w Programie na str. 64 i zamienić te wskaźniki na jeden o następującej treści: „Odsetek szkół wiejskich, których średni wynik sprawdzianu znajdował się w odniesieniu do krajowych wyników wszystkich szkół na skali staninowej w przedziale wyników niskich (tj. w trzech pierwszych przedziałach skali staninowej) do 27% w roku 2013”.

3. Zwiększenie odsetka gospodarstw na wsi posiadających komputer: w 2010 r. 72,7% gospodarstw domowych należących do rolników posiadało komputer osobisty³. W 2007 r. wskaźnik ten, według danych GUS, wynosił 52,8%⁴, zaś przewidywany wskaźnik docelowy w 2013 - to 60,0%. Oznacza to, że **założony wskaźnik już został przekroczony**.

4. Zwiększenie odsetka osób mających dostęp do szerokopasmowego Internetu na wsi: w 2010 r. 46,9% gospodarstw domowych na terenach wiejskich miało dostęp do szerokopasmowego Internetu⁵. Wskaźnik docelowy to 50%.

5. Zwiększenie liczby innych form wychowania przedszkolnego: w porównaniu z 2008 r. wzrosła liczba publicznych i niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego do 1240, w tym 883 na terenach wiejskich⁶. Rok wcześniej było to odpowiednio 824 i 652. Wartość docelowa, przyjęta w Programie, to 3 000 innych form wychowania przedszkolnego.

6. Zwiększenie liczby punktów konsultacyjnych w celu wspierania rodziców i ich dzieci oraz nauczycieli w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej: W 2010 r. zanotowano niewielki wzrost liczby filii poradni organizowanych w gminach. W 2010 r. powstały dwie filie poradni psychologiczno-pedagogicznych (aktualnie jest ich 29). Wartość docelowa – to 800 punktów konsultacyjnych. (Wartość osiągnięcia takiego wskaźnika zagrożona).

7. Zwiększenie odsetka etatów doradców zawodowych w gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych i poradniach psychologiczno-pedagogicznych: w 2010 r. w szkołach i placówkach systemu oświaty było zatrudnionych 840 doradców zawodowych w ramach 1143 stosunków pracy⁷.

8. Zwiększenie liczby osób z wykształceniem średnim oraz wyższym mieszkających na wsi: w 2010 r. wykształcenie średnie posiadało 27,4% mieszkańców wsi, natomiast wykształcenie wyższe 9,5% mieszkańców wsi. Wartość docelowa to odpowiednio 35% i 17%.

---

³ *Sytuacja gospodarstw domowych w 2010 r. w świetle wyników badań budżetów gospodarstw domowych*, GUS, Warszawa 2011.

⁴ *Sytuacja gospodarstw domowych w 2010 r. w świetle wyników badań budżetów gospodarstw domowych*, GUS, Warszawa 2011.

⁵ *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce*, GUS, Warszawa 2011.

⁶ Na podstawie Systemu Informacji Oświatowej (stan na 30 września 2010 r.).

⁷ *Ibid.*

9. Utworzenie sieci placówek wielofunkcyjnych zaspokajających potrzeby edukacyjne, kulturalne i społeczne mieszkańców wsi. Wartość wskaźnika w 2010 r. – 0. Wartość docelowa – ok. 100 w 2013 r. Realizacja zadania była przewidziana w Planie Konsolidacji Finansów Publicznych. Obecnie rozważane są możliwości wdrożenia rozwiązań rozszerzających zakres działania istniejących placówek w miejsce planowanej nowej zinstytucjonalizowanej formy.

Część szczegółowa

Priorytet 1

Eliminowanie barier utrudniających uczniom przechodzenie na wyższy poziom edukacji i wchodzenie na rynek pracy

W ramach powyższego priorytetu zrealizowane zostały następujące działania:

Działanie 1.1 Wspieranie rozwoju poradnictwa oraz innych niż przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, form wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku do 5 lat.

Poddziałanie 1.1.1 Rozwijanie poradnictwa, w tym rodzinnego, mającego na celu wspieranie rozwoju najmłodszych dzieci.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Rozporządzeniem z dnia 20 sierpnia 2010 r. (*Dz. U. Nr 156, poz. 1046*) znowelizowano rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. *w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.)*.

Zmiany wprowadzone w ww. rozporządzeniu wiążą się z wprowadzanymi jednocześnie zmianami w obszarze organizowania i udzielania uczniowi pomocy psychologiczno -pedagogicznej w szkole, które zmierzają w kierunku rozszerzenia kompetencji szkoły w tym zakresie. Wprowadzone regulacje są również konsekwencją zmian wprowadzonych *rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17)*. Zgodnie z nową podstawą programową kształcenia ogólnego, szkoła oraz poszczególni nauczyciele są obowiązani podejmować działania mające na celu zindywidualizowane wspomaganie rozwoju każdego ucznia, stosownie do jego potrzeb i możliwości. Uczniowi należy zapewnić wsparcie i zindywidualizowaną pomoc, w zależności od dokonanego w szkole rozpoznania specjalnych potrzeb edukacyjnych, w tym zarówno specyficznych trudności

w uczeniu się, jak i uzdolnień ucznia. Niniejsza nowelizacja rozporządzenia zawiera rozwiązania dostosowane do nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

Wprowadzone zmiany przyczynią się do wyrównywania szans edukacyjnych dzieci, w tym także zamieszkujących na terenach wiejskich, poprzez zwiększenie efektywności świadczonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Rozwiązania te pozwolą na zapewnienie uczniom szkół wiejskich i ich rodzicom wsparcia i zindywidualizowanej pomocy, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia.

Poddziałanie 1.1.2 Tworzenie warunków i wspieranie organizowania innych form wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3 – 5 lat.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Jednym z głównych zamierzeń Rządu, w tym Ministerstwa Edukacji Narodowej planowanych na najbliższe lata, których realizacja już się rozpoczęła, jest upowszechnienie wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 3-5, w tym zapewnienie wszystkim dzieciom 5-letnim możliwości skorzystania z prawa do bezpłatnej edukacji przedszkolnej. W ostatnich dwóch latach szkolnych 2009/2010 i 2010/2011 zgodnie z *art. 9 ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458 i Nr 219, poz. 1705)* dziecko w wieku 5 lat miało prawo do odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w przedszkolu i oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej. Jednocześnie, od roku szkolnego 2011/2012 ww. prawo zostanie przekształcone w obowiązek, co niewątpliwie spowoduje znaczny wzrost liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Dotychczas edukacja sześciolatków odbywających roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne, tak jak prowadzenie przedszkoli, była finansowana z budżetu samorządu, jako zadanie własne gminy. Po obniżeniu wieku obowiązku szkolnego dzieci, edukacja sześciolatków podejmujących naukę w klasie I w szkole podstawowej, będzie finansowana z subwencji oświatowej. Obecnie jest to rozwiązanie fakultatywne, a od 1 września 2012 r. będzie obligatoryjne. Dzięki takiemu rozwiązaniu gminy, jako organy prowadzące, uzyskają wolne środki, które będą mogły wykorzystać na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3-5 lat.

Należy także wspomnieć, że zadania dotyczące edukacji przedszkolnej są obecnie i nadal będą współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu IX Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Szczegółowy opis tego Priorytetu w ramach *Działania 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty* przewiduje różne obszary wsparcia w zakresie edukacji przedszkolnej. W poddziałaniu 9.1.1 *Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej*, projekty konkursowe dotyczą: tworzenia przedszkoli (w tym również uruchamiania innych form wychowania przedszkolnego) na obszarach i w środowiskach o niskim stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej (w szczególności na obszarach wiejskich), wsparcia istniejących przedszkoli (w tym również funkcjonujących innych form wychowania przedszkolnego) w celu umożliwienia większej liczbie dzieci korzystania z wychowania przedszkolnego np. poprzez wsparcie dla placówek zagrożonych likwidacją, wydłużenie godzin pracy placówek, uruchomienie dodatkowych oddziałów, zatrudnienie dodatkowego personelu itp.

Efektem negocjacji między polskim rządem a Komisją Europejską, było ustalenie, że za realizację działań w ramach Priorytetu IX PO KL odpowiedzialne są samorzady województw, jako Instytucje Pośredniczące. We wszystkich województwach realizacja działań rozpoczęła się w 2008 r. Na powyższy cel zaplanowano w latach 2007-2013 łącznie ponad 243 mln euro. Do końca 2010 r. podpisano umowy na ponad 76% tych środków (wartość umów – blisko 739 mln zł).

Ministerstwo Edukacji Narodowej ściśle współpracuje z samorządami wojewódzkimi oraz Ministerstwem Rozwoju Regionalnego, w celu jak najlepszego i najbardziej efektywnego wykorzystania środków finansowych Unii Europejskiej dla rozwoju wychowania przedszkolnego.

Działania na rzecz rozwoju edukacji przedszkolnej prowadzą także inni ministrowie.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach działania 3.2 *Tworzenie mikroprzedsiębiorstw* w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, zaplanował środki na tworzenie nowych placówek przedszkolnych na obszarach wiejskich.

Jednocześnie Minister Pracy i Polityki Społecznej w 2010 r. ogłosił konkurs na składanie wniosków o dofinansowanie realizacji projektów ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I Zatrudnienie i Integracja Społeczna Działanie 1.3 - Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej, Poddziałanie 1.3.2 - Projekty na rzecz promocji równych szans kobiet i mężczyzn oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego. Konkurs obejmował m.in. wdrażanie i upowszechnianie rozwiązań służących godzeniu życia zawodowego i rodzinnego m.in. poprzez tworzenie ośrodków opieki nad dziećmi w miejscu pracy oraz rozwijanie alternatywnych form opieki nad dziećmi (w tym m.in. tworzenie przedszkoli przyzakładowych). Termin składania wniosków o dofinansowywanie realizacji projektu upłynął 16 kwietnia 2010 r.

Z danych na dzień 30 września 2010 r. wynika, że w porównaniu z rokiem 2008 wzrosła liczba publicznych i niepublicznych punktów przedszkolnych oraz zespołów wychowania przedszkolnego do 1240 (w tym na wsi 883). Rok wcześniej było to odpowiednio 819 i 650. Największy przyrost można odnotować w przypadku punktów przedszkolnych - ich liczba wzrosła do 1127 (rok wcześniej - 711). Najwięcej powyższych form wychowania przedszkolnego funkcjonuje w województwach: mazowieckim - 179, dolnośląskim - 141, pomorskim - 113 i zachodniopomorskim - 107. W latach kolejnych oczekiwany jest podobny wzrost liczby innych form wychowania przedszkolnego, w tym także finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Należy również zaznaczyć, że od roku 2008 liczba przedszkoli (publicznych i niepublicznych) zwiększyła się o 752. Obecnie ich liczba wynosi 8 821 (w 2009 r. - 8 470), w tym na wsi 2 906 (w 2009 r. - 2 835). W tym samym czasie zwiększyła się o 1 409 liczba oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. Obecnie jest ich 12 570 (w tym na wsi 8 576). W 2008 r. było ich 11 161 (na wsi 7 906), w 2009 r. - 11 931 (na wsi 8 215).

Jednocześnie systematycznie wzrasta wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego.

Obecnie w Polsce wychowaniem przedszkolnym objętych jest ogółem już 64,6% dzieci w wieku 3-5 lat. Na wsi odsetek ten wynosi 43,1%. W 2007 r. wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego ogółem wynosił 47,3%, a na wsi 23,1%.

Tabela nr 1. Upowszechnienie wychowania przedszkolnego.

Rok szkolny	Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego (w tys.)			Wskaźnik liczby dzieci uczęszczających do placówek wych. przedszk. do ogólnej liczby dzieci w wieku 3-6 lat w %			Wskaźnik liczby dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczających do placówek wych. przedszk. do ogólnej liczby dzieci w wieku 3-5 lat w %		
	Ogółem	miasto	wieś	Ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś
2005/2006	840,0	590,4	249,6	57,1	72,5	38,0	41,0	58,4	19,1
2006/2007	862,7	610,7	252,0	59,9	75,8	39,6	44,5	63,0	21,2
2007/2008	871,9	622,6	249,3	61,6	77,9	40,4	47,3	65,7	23,1
2008/2009	919,1	652,3	266,8	63,1	78,5	42,7	52,7	70,6	28,6
2009/2010	994,2	693,2	301,0	67,3	81,3	48,2	59,7	75,9	37,5
20010/2011	1060,2	733,7	326,5	70,0	83,4	51,5	64,6	80,2	43,1

Podobnie sytuacja przedstawia się w odniesieniu do poszczególnych roczników. Obecnie 49,9% trzylatków, 64,2% czterolatek i 81,0% pięcioletków objętych jest wychowaniem przedszkolnym. Tymczasem w 2007 r. to tylko 36,1% trzylatków, 48,1% czterolatek i 57,8% pięcioletków.

Tabela nr 2. Dzieci wg wieku w wychowaniu przedszkolnym w latach 2005-2010 (ogółem)

	2005*	2006	2007	2008	2009	2010**
Liczba dzieci kończących w danym roku 3 lata	352 351	348 685	353 771	362 200	372 640	386 791
Ile spośród nich we wrześniu było objęte edukacją przedszkolną	104 637	115 558	127 567	148 985	170 256	192 588
% trzylatków objętych wychowaniem przedszkolnym	29,7%	33,1%	36,1%	41,1%	45,7%	49,8 %
Liczba dzieci kończących w danym roku 4 lata	362 435	352 075	348 504	353 700	362 215	372 669
Ile spośród nich we wrześniu było objęte edukacją przedszkolną	149 448	156 482	167 519	188 263	215 230	238 982
% czterolatków objętych wychowaniem przedszkolnym	41,2%	44,4%	48,1%	53,2%	59,4%	64,1%
Liczba dzieci kończących w danym roku 5 lat	376 326	362 119	351 867	348 400	353 607	362 221
Ile spośród nich we wrześniu było objęte edukacją przedszkolną	192 892	202 348	203 196	223 243	264456	293 486
% pięcioletków objętych wychowaniem przedszkolnym	51,3%	55,9%	57,7%	64,1%	74,8%	81,0%
Liczba dzieci kończących w danym roku 6 lat	380 551	375 994	361 873	351 800	348 311	353 515
Ile spośród nich we wrześniu było objęte edukacją przedszkolną	371 446	366 193	343 430	332 377	317 423	306 402
Liczba sześciolatków w SP	2 888	2 771	2 979	3 433	14 812	33 208
%sześciolatków w systemie oświaty	98,4%	98,1%	95,7%	95,4%	95,4%	96,1%

*Dane o liczbie dzieci wg wieku i liczbie wychowanków przedszkoli wg wieku dla lat 2005-2009 na podstawie danych GUS ("Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 31 XII .....", "Oświata i wychowanie w roku szkolnym....").

**Dla roku 2010/2011 dane o liczbie wychowanków przedszkoli na podstawie systemu informacji oświatowej wg stanu w dniu 30 września 2010 r. – dane wstępne-v 5.

Ponadto *ustawą z dnia 5 sierpnia 2010 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty (Dz. U. Nr 148, poz.991)* wprowadzono zmiany w zakresie odpłatności za świadczenia publicznych przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego prowadzonych przez gminy.

Przepisy ustawy *o systemie oświaty* nie określały wymiaru czasu przeznaczonego na bezpłatną realizację podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz rodzaju świadczeń w prowadzonych przez gminę przedszkolach publicznych, za które rada gmi-

ny może ustalić opłaty. Brak precyzji przepisów ustawowych spowodował niejasność co do zakresu świadczeń przedszkoli, za które mogą być pobierane opłaty, a w konsekwencji częste stwierdzanie nieważności uchwał rad gmin ustalających wysokość opłat.

W brzmieniu art. 14 ust. 5 ustawy o systemie oświaty określono, że wysokość opłat za świadczenia udzielane przez przedszkola publiczne prowadzone przez gminę w czasie przekraczającym wymiar określony art. 6 ust. 1 pkt. 2 oraz za korzystanie z żywienia w prowadzonych przez gminę przedszkolach publicznych ustala rada gminy, a w przypadku innych przedszkoli publicznych - organy prowadzące te przedszkola.

Nowe brzmienie art. 14a ust. 7 ustawy o systemie oświaty, rozszerza upoważnienie dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wydania aktu wykonawczego o wskazanie minimalnego dziennego wymiaru godzin świadczonego przez inne formy wychowania przedszkolnego bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki. Powyższa zmiana ma na celu doprecyzowanie przepisu celem zawarcia w treści upoważnienia obowiązku określenia w rozporządzeniu *w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania* minimalnego dziennego wymiaru godzin świadczonego przez te formy bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki (pojęcie *bezpłatnego* nauczania, wychowania i opieki analogiczne, jak w przypadku przedszkoli).

Nowelizacja art. 14a ust. 7 ustawy o systemie oświaty ma zapobiegać ewentualnym nieporozumieniom oraz roszczeniom wynikającym z braku określania czasu przeznaczonego na bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w publicznej innej formie wychowania przedszkolnego, w przypadku opłat nakładanych na rodziców przez organ prowadzący, w związku ze świadczeniem opieki oraz prowadzeniem zajęć dodatkowych wykraczających poza ten czas.

Działanie 1.2 Opracowanie i wdrożenie programów wsparcia małych szkół publicznych i niepublicznych funkcjonujących na obszarach wiejskich, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego i inne osoby prawne oraz przez osoby fizyczne.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Zgodnie w art. 1 pkt. 4 lit. c *ustawy o zmianie ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458 i Nr 219, poz. 1705)* stosowano przepisy regulujące zasady, w oparciu o które jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać prowadzenie szkół liczących nie więcej niż 70 uczniów osobom prawnym nie będącym jednostkami samorządu terytorialnego lub osobom fizycznym.

Działanie 1.3 Program stypendialny dla uczniów pochodzących z obszarów wiejskich.

Poddziałanie 1.3.1 Stworzenie rządowych programów wyrównywania szans edukacyjnych i kulturowych uczniów z obszarów wiejskich.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (*Dz. U. nr 267, poz. 2259, z późn. zm.*) minister właściwy do spraw oświaty i wychowania upowszechnia informacje o Programie, mając na uwadze efektywną realizację Programu w szkołach i placówkach oświatowych, oraz monitoruje jego realizację. Program jest realizowany przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Jego celem jest wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienie posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Ponadto Program zakładał długofalowe działanie w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży poprzez ograniczenie zjawiska niedożywienia, upowszechnienie zdrowego stylu życia, poprawę poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach oraz rozwój w gminach bazy żywieniowej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży. Dzieci i młodzież realizująca obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, którym przyznano pomoc w formie posiłku, spożywały posiłek w szkole, jeżeli szkoła posiadała wa-

runki pozwalające na przygotowywanie lub wydawanie posiłków. W przypadku, gdy szkoła nie posiadała warunków do przygotowywania lub wydawania posiłków, kierownik ośrodka pomocy społecznej, we współpracy z dyrektorem szkoły zapewniał spożywanie posiłków poza szkołą. Tabela nr 3 - pozwala na ocenę liczby i rodzaju placówek oświatowych biorących udział w Programie „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Tabela nr 3. Struktura jednostek systemu oświaty uczestniczących w Programie „Pomoc państwa w zakresie dożywiania ” w 2010 roku.

Rodzaj placówki	Liczba szkół i placówek						
	w kraju		w tym objętych Programem				w których dyrektor udzielił pomocy na podstawie art. 6a ustawy*
	ogółem	w tym na wsi	ogółem	% (kol. 3/1)	w tym na wsi	% (kol. 5/2)	
	1	2	3	4	5	6	
Przedszkola	9 197	3 184	5 703	62,01%	2 170	68,15%	803
szkoły podstawowe	13 799	9 182	11 597	84,04%	8 010	87,24%	3 928
w tym z oddziałami przedszkolnymi	8 974	6 784	7 483	83,39%	5 935	87,49%	2 049
Gimnazja	7 319	3 488	5 612	76,68%	3 108	89,11%	1 843
szkoły ponagimnazjalne	8 824	915	1 526	17,29%	227	24,81%	246
OGÓŁEM	39 139	16 769	24 438	62,44%	13 515	80,60%	6 820

*) ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" (Dz. U. Nr 267, poz. 2259, z późn. zm.)

Tabela nr 4. Liczba dzieci i młodzieży objętych Programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2010 r. z podziałem na typy szkół oraz rodzaje wydanych posiłków

Wyszczególnienie	Liczba dzieci i młodzieży				Liczba dzieci i młodzieży, którym wydano posiłek w formie:					Liczba wydanych posiłków
	ogółem	w tym:		% (kol. 2/1)	całodzienne wyżywienie	pełny obiad	jedno gorące danie	mleko, bułka/kanapka	inne	
		objętych Programem	którym dyrektor udzielił pomocy na podstawie art. 6a ustawy*							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
dzieci w wieku przedszkolnym uczeszczające do przedszkola (oddziału przedszkolnego)	1 012 611	93 466	3 722	9,23%	41 562	45 971	41 386	11 490	3 927	144 336
dzieci w wieku przedszkolnym pozostające w domu	375 357	29 022	427	7,73%	5	3 185	2 127	235	33 396	38 948
uczniowie uczeszczający do szkoły podstawowej	2 210 600	377 470	21 386	17,08%	1 047	219 664	250 043	73 466	21 200	565 420
uczniowie uczeszczający do gimnazjum	1 266 241	160 164	8 406	12,65%	431	118 325	127 345	14 969	7 517	268 587
uczniowie uczeszczający do szkoły ponadgimnazjalnej	1 702 941	31 326	1 080	1,84%	339	21 844	4 390	1 999	9 031	37 603
OGÓŁEM	6 567 750	691 448	35 021	10,53%	43 384	408 989	425 291	102 159	75 071	1 054 894

*) ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" (Dz. U. Nr 267, poz. 2259, z późn. zm.)

Tabela nr 5. Organizacja dożywiania w jednostkach systemu oświaty w 2010 r.

Typ placówki	Liczba szkół i placówek objętych Programem, w których:											
	zorganizowano dowóz posiłku		z powodu braku możliwości dożywiania, dowożono dzieci na posiłek		planuje się utworzenie punktów żywienia lub dożywiania w I połowie 2011 r.		doposażono punkty żywienia		utworzono nowy punkt dożywiania, gdzie przyrządzano i wydawano posiłki		utworzono nowy punkt dożywiania, gdzie wydawano posiłki	
	ogółem	w tym na wsi	ogółem	w tym na wsi	ogółem	w tym na wsi	ogółem	w tym na wsi	ogółem	w tym na wsi	ogółem	w tym na wsi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
przedszkola	328	261	0	0	12	11	623	232	13	11	14	14
szkoły podstawowe	3 732	2 984	84	61	60	47	1 787	1 346	35	26	57	47
<i>w tym z oddziałami przedszkolnymi</i>	2 667	2 367	59	56	35	31	1 087	917	26	20	38	31
Gimnazja	1 137	779	35	10	15	11	515	337	9	9	17	14
szkoły ponagimnazjalne	119	37	21	0	6	1	54	13	0	0	20	1
OGÓŁEM	5 316	4 061	140	71	93	70	2 979	1 928	57	46	108	76

W jednostkach oświatowych:

- zorganizowano dowóz posiłku,
- z powodu braku możliwości dożywiania, organizowany był dowóz dzieci na posiłek,
- planowano utworzenie punktów żywienia lub dożywiania,
- doposażono punkty żywienia,

- utworzono nowy punkt dożywiania, gdzie przyrządzano i wydawano posiłki,
- utworzono nowy punkt dożywiania, gdzie wydawano posiłki.

W realizację programu włączeni byli Kuratorzy Oświaty. Poniższe informacje są wynikiem poddanych analizie danych, przekazanych przez Kuratorów Oświaty na podstawie informacji uzyskanych z jednostek samorządu terytorialnego, placówek oświatowych i wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich.

W 2010 r. w Programie „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” wzięło udział 24 438 szkół i placówek oświatowych, co stanowi 62,44% ogólnej liczby szkół i placówek oświatowych w skali kraju, w tym 5 703 przedszkoli (co stanowi 62,01% ogółu tych placówek), 11 597 szkół podstawowych w tym z oddziałami przedszkolnymi (84,04%), 5 612 gimnazjów (76,68%) oraz 1526 szkół ponadgimnazjalnych (17,29% ogółu szkół tego typu w skali kraju).

Z powyższego zestawienia wynika, że z pomocy w ramach Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, podobnie jak w latach ubiegłych najliczniej korzystają szkoły podstawowe i gimnazja – tabela nr 3.

W znaczącym zakresie pomoc państwa prowadzona była na wsi – w Programie „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” uczestniczyło 13 515 szkół na wsi, w tym 8 010 wiejskich szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi (87,24% ogółu wszystkich placówek uczestniczących w Programie „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”).

Z Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” korzystało 691 448 dzieci i młodzieży, co stanowi 10,53% wszystkich uczniów w skali kraju - tabela nr 5:

- 93 466 dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczające do przedszkola, oddziału przedszkolnego - (9,23% dzieci w Polsce uczęszczających do przedszkoli w skali kraju),
- 29 022 dzieci w wieku przedszkolnym pozostających w domu - (7,73%),

- 377 470 uczniów szkół podstawowych - (17,08% uczniów w tej grupie wiekowej),
- 160 164 uczniów gimnazjów - (12,65%),
- 31 326 uczniów szkół ponadgimnazjalnych - (1,84%).

Z powyższego zestawienia wynika, że najczęściej dzieci korzystało z Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w szkołach podstawowych, kolejno w gimnazjach, przedszkolach (w tym w punktach przedszkolnych, zespołach wychowania przedszkolnego). W najmniejszym stopniu Programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” byli objęci uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Jednocześnie, uczniowie z tych szkół korzystali z tej formy pomocy adresowanej do całych rodzin.

Najbardziej rozpowszechnioną formą posiłku było jedno danie gorące i pełny obiad.

Dla 93 466 dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczających do przedszkola (w tym do punktów przedszkolnych, zespołów wychowania przedszkolnego) lub oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej wydano 144 336 posiłków w różnych formach.

Dla 377 470 uczniów uczęszczających do szkoły podstawowej wydano 565 420 rodzajów posiłków.

Dla 160 164 uczniów uczęszczających do gimnazjum wydano 268 587 rodzajów posiłków.

Dla 31 326 uczniów uczęszczających do szkoły ponadgimnazjalnej wydano 37 603 rodzajów posiłków.

Wśród rozwiązań organizacyjnych podjętych w poszczególnych szkołach i placówkach oświatowych w celu ułatwienia korzystania z posiłków przeważa dowóz posiłku do placówki oraz doposażenie istniejącego już punktu żywienia - tabela nr 5.

Dowóz posiłku do jednostek systemu oświaty zorganizowano w:

- 328 przedszkolach, w tym na wsi 261,
- 3 732 szkołach podstawowych w tym z oddziałami przedszkolnymi, w tym na wsi 2 984,
- 1 137 gimnazjach, w tym na wsi 779,
- oraz w 119 szkołach ponadgimnazjalnych, w tym na wsi 37.

Dowożenie dzieci na posiłek zorganizowano w 140 jednostkach:

- 84 w szkołach podstawowych w tym z oddziałami przedszkolnymi, w tym na wsi 61,
- 35 w gimnazjach, w tym na wsi 10,
- oraz w 21 szkołach ponadgimnazjalnych.

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2010 r. podobnie jak w latach ubiegłych, stwarzał możliwości tworzenia nowej infrastruktury żywieniowej. Pozwalało to na ułatwienie uczniom dostępu do posiłków.

Nowe punkty żywienia utworzono w 165 placówkach oświatowych, w tym:

- nowy punkt żywienia, gdzie przyrządzano i wydawano posiłki uruchomiono w 57 placówkach (w tym na wsi 46):
- 13 w przedszkolach (w tym na wsi 11),
- 35 w szkołach podstawowych (w tym na wsi 26),
- 9 w gimnazjach (w tym na wsi 9).

Utworzono nowy punkt żywienia, gdzie tylko wydawano posiłki w 108 placówkach (w tym na wsi 76):

- 14 w przedszkolach (w tym na wsi 14),
- 57 w szkołach podstawowych (w tym na wsi 47),
- 17 w gimnazjach (w tym na wsi 14),
- 20 w szkołach ponadgimnazjalnych (w tym na wsi 1).

Podsumowując, w 2010 r. w różnych formach realizacji Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” największy udział miały szkoły podstawowe (w tym z oddziałami przedszkolnymi) i gimnazja. Zatem, z Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” najliczniej skorzystały dzieci ze szkół podstawowych (w tym z oddziałami przedszkolnymi) i młodzież z gimnazjów, w ich bardzo istotnym okresie rozwojowym.

Oferowano uczniom różne formy posiłków, z których najbardziej rozpowszechnioną był pełny obiad.

Poddziałanie 1.3.2 Program stypendialny dla uczniów zdolnych z obszarów wiejskich.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Procedury przyznawania stypendium Prezesa Rady Ministrów prowadzone są na podstawie art. 90h *ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.)* i *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2005 r. w sprawie stypendiów Prezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (Dz. U. Nr 106, poz. 890)*.

Stypendium to przyznawane jest na okres od września do czerwca w danym roku szkolnym jednemu uczniowi z danej szkoły, który otrzymał promocję z wyróżnieniem, uzyskując przy tym najwyższą w danej szkole średnią ocen lub wykazuje szczególne uzdolnienia w co najmniej jednej dziedzinie wiedzy, uzyskując w niej najwyższe wyniki, a w pozostałych dziedzinach wiedzy wyniki co najmniej dobre. Wytypowanie kandydatów należy do samorządów uczniowskich lub komisji, o których mowa w § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia, które wnioski o przyznanie stypendium Prezesa Rady Ministrów przedstawiają radzie szkoły, a jeżeli rada szkoły nie została powołana - radzie pedagogicznej.

Stypendium Prezesa Rady Ministrów może być przyznawane uczniowi szkoły dla młodzieży, której ukończenie umożliwi uzyskanie świadectwa dojrzałości.

Stypendium wypłacane jest w dwóch ratach:

- I rata wypłacana do dnia 30 listopada, za okres od września do grudnia
- II rata wypłacana do dnia 30 kwietnia, za okres od stycznia do czerwca,

Stypendium Prezesa Rady Ministrów jest wypłacane ze środków budżetu państwa i wynosi 258 zł. Na wypłatę stypendiów w roku 2010 uruchomiono środki w wysokości 10 285 000 zł, w tym na wypłatę drugiej raty stypendium za rok szkolny 2009/2010 - kwotę 6 173 512 zł oraz na wypłatę – pierwszej raty stypendium na rok szkolny 2010/2011 - kwotę 4 111 488 zł.

Łączna liczba stypendystów stypendium Prezesa Rady Ministrów w roku szkolnym 2010/2011 wyniosła 3 984 uczniów natomiast w roku szkolnym 2009/2010 - 3989 uczniów z całej Polski.

Stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania

Procedury przyznawania stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania prowadzone są na podstawie art. 90i ustawy o systemie oświaty i cytowanego wyżej rozporządzenia.

Stypendium ministra właściwego ds. oświaty i wychowania ma formę jednorazowej nagrody pieniężnej. W 2010 r. wysokość stypendium wynosiła 3000 zł i otrzymało je 320 uczniów, wśród których byli też uczniowie zamieszkujący tereny wiejskie.

Kandydatów typuje szkoła tuż po zakończeniu zajęć edukacyjnych, przysyłając indywidualne wnioski do kuratorium oświaty. Należy zaznaczyć, iż szkoła może złożyć dowolną liczbę wniosków.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W roku 2010 Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi na stypendia dla uczniów podległych szkół przeznaczył kwotę 11 tys. zł.

Ponadto kredyty studenckie udzielane przez banki komercyjne na podstawie obecnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 października 2006 r. *w sprawie szczegółowych zasad, trybu i kryteriów udzielania, spłacania oraz umarzania kredytów i pożyczek studenckich oraz warunków i trybu rozliczeń z tytułu pokrywania odsetek należnych bankom od kredytów studenckich (Dz. U. Nr 186, poz. 1371, z późn. zm.)* wymagają ustanowienia zabezpieczeń ich spłaty. W związku z powyższym Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa rozpoczęła od 2001 r. udzielania pomocy w uzyskiwaniu ww. kredytów studentom zamieszkałym na obszarach wiejskich poprzez udzielanie poręczeń kredytowych, bez których skorzystanie z tej formy wsparcia nie byłoby możliwe. W roku akademickim 2009/2010 Agencja udzieliła 193 poręczeń na kwotę 2.613 tys. zł.

Działanie 1.4 Upowszechnienie różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradnictwa zawodowego, dla uczniów z obszarów wiejskich.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Opracowanie modelu poradnictwa zawodowego oraz internetowego systemu informacji edukacyjno-zawodowej

Beneficjentem projektu jest Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEziU). Kwota przeznaczona na jego realizację to 6 675 750 zł, na okres od 01.03.2009 r. do 31.12.2012 r.

Celem projektu jest upowszechnienie dostępu do usług poradnictwa edukacyjno-zawodowego uczniom od poziomu gimnazjum poprzez zbudowanie spójnego, drożnego oraz dostosowanego do aktualnych potrzeb systemu poradnictwa zawodowego w systemie oświaty realizującego ideę poradnictwa całościowego oraz upowszechnienie dostępu do rzetelnej informacji edukacyjno-zawodowej uczniom, rodzicom, nauczycielom i doradcom zawodowym poprzez utworzenie Internetowego Systemu Informacji Edukacyjno-Zawodowej (portalu informatycznego) zawierającego informacje właściwe dla poziomu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego.

W ramach realizacji projektu:

- przeanalizowano obecnie funkcjonujący system poradnictwa zawodowego w Polsce oraz w wybranych krajach Unii Europejskiej i opracowano raporty;
- opracowano model poradnictwa zawodowego i poddano go ocenie wewnętrznej;
- rozpoczęte zostały prace nad realizacją badań terenowych, dotyczących opracowanego modelu poradnictwa.
- opracowano koncepcję internetowego systemu informacji edukacyjno-zawodowej. Przeprowadzono postępowanie przetargowe i wybrano wykonawcę portalu.

Poddziałanie 1.4.1 Udoskonalenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach wiejskich (terapia pedagogiczna, zajęcia logopedyczne, psychologiczne, terapeutyczne).

Ministerstwo Edukacji Narodowej

W dniu 17 listopada 2010 r. podpisany został pakiet rozporządzeń, w tym:

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej *w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487),*
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej *w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. Nr 228, poz. 1488),*
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej *zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowego statutu publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej (Dz. U. Nr 228, poz. 1492).*

Ww. rozporządzenia weszły w życie w dniu 1 lutego 2011 r. Zgodnie z wprowadzonymi zmianami w każdym przedszkolu, szkole i placówce systemu oświaty zapewniającej kształcenie, wychowanie i opiekę dzieciom i młodzieży, powstaną zespoły składające się z nauczycieli i specjalistów, których zadaniem w szczególności będzie zaplanowanie, a następnie udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom. W pracach zespołu będą mogli uczestniczyć rodzice ucznia oraz na ich wniosek także inne osoby, np. lekarze lub inni specjaliści. Na wniosek dyrektora, w pracach zespołu będą mogli uczestniczyć również przedstawiciele poradni psychologiczno-pedagogicznej „opiekującej” się danym przedszkolem, szkołą lub placówką. Nauczyciele i specjaliści w toku codziennej pracy będą prowadzili obserwacje uczniów, zarówno w zakresie ich uzdolnień i predyspozycji, jak też pod kątem trudności w uczeniu się. Wyniki obserwacji będą stanowiły podstawę dostosowania formy wsparcia skierowanej do poszczególnych uczniów. Ponadto nauczyciele obowiązani będą do indywidualizacji oddziaływań pedagogicznych, zarówno na obowiązkowych, jak i na dodatkowych zajęciach edukacyjnych, a powołany w każdej szkole zespół będzie monitorował efektywność udzielanego dziecku wsparcia. Do zadań zespołu należy także planowanie działań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego. Podkreślona została rola doradztwa edukacyjno – zawodowego w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej, które pomagać ma uczniowi w dokonywaniu jak najlepszych wyborów dalszej drogi edukacyjnej i zawodowej. Odpowiednio gimnazjum i szkoła ponadgimnazjalna będą zatem

miejszem, w którym zarówno uczeń, jak i jego rodzice, otrzymają wsparcie i wyczerpujące informacje na temat oferty szkół ponadgimnazjalnych, zawodów poszukiwanych na rynku pracy oraz zawodów zagrożonych bezrobociem. Uczeń będzie mógł się dowiedzieć jakie cechy osobowościowe są pożądane do pracy w konkretnym zawodzie oraz jakie są przeciwwskazania dla danego zawodu. Nauczyciele pomogą mu określić zainteresowania i wybrać najlepszą szkołę.

Ustalone przez dyrektora przedszkola, szkoły i placówki, dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, formy, sposoby i okres udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane, stanowią część - opracowywanego również w ramach pracy zespołu - indywidualnego programu edukacyjno – terapeutycznego, przewidzianego w rozporządzeniu w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych oraz w rozporządzeniu w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach.

Natomiast w odniesieniu do ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego, orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania lub opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, oraz dla ucznia, wobec którego na podstawie działań pedagogicznych rozpoznano indywidualną potrzebę objęcia pomocą - zespół opracowuje plan działań wspierających, określając w szczególności cele do osiągnięcia w pracy z uczniem, działania realizowane z uczniem, metody pracy z uczniem oraz działania wspierające wobec rodziców ucznia. Plan działań wspierających określa ponadto zakres dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, o którym mowa w przepisach w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych. Wspólny plan działań wspierających zespoły mogą opracować dla grupy uczniów, jeśli rozpoznano u nich jednorodne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne.

Zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej realizowane są przez nauczycieli i specjalistów w ramach art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (*Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.*). Stosownie do powyższego, nauczyciele szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, w tym specjalnych, zatrudnieni na stanowisku: nauczyciela, logopedy, pedagoga, psychologa, doradcy zawodowego, są zobowiązani do realizacji dodatkowych godzin zajęć. Zgodnie z przepisami rozporządzenia *Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz.142, z późn. zm.)* godziny do dyspozycji dyrektora, o których mowa wyżej, to zajęcia zwiększające szanse edukacyjne uczniów przeznaczone na pracę z uczniem zdolnym lub z uczniem mającym trudności w nauce oraz zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów. Zajęcia te wychodzą naprzeciw indywidualnym potrzebom uczniów poprzez udzielanie im pomocy w przezwyciężaniu trudności, rozwijaniu zdolności lub pogłębianiu zainteresowań. Podjęcie decyzji w kwestii, jakie zajęcia będą realizowane w szkole w ramach godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy - Karta Nauczyciela, należy do kompetencji dyrektora szkoły.

Zmiany w obszarze kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz poradnictwie i pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szczególności pozytywnie zaowocowały w odniesieniu do dzieci wiejskich, które mogły otrzymać bezpośrednią pomoc w swojej szkole. I w wielu przypadkach nie musiały korzystać z pomocy w odległych od ich miejsca zamieszkania poradniach psychologiczno-pedagogicznych.

Tabela nr 6. Stan zatrudnienia specjalistów w przedszkolach i szkołach na obszarach wiejskich wg bazy danych Systemu Informacji Oświatowej z dnia 30 września 2010 r.

Typ szkoły	Pedagog	Psycholog	Logopeda	Doradca zawodowy
Przedszkole	61	18	307	0
Szkoła podstawowa	2 146	107	1 594	4
Gimnazjum	1 417	136	66	77
Liceum ogólnokształcące, uzupełniające, profilowane	34	6	0	3
Technikum i technikum uzupełniające	65	4	0	6
Zasadnicza szkoła zasadnicza	15	40	4	10
Szkoła policealna	0		0	1
Ogółem	3 738	311	1 971	101

Tabela nr 7. Liczba uczniów korzystających z zajęć, w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w publicznych przedszkolach i szkołach znajdujących się na obszarze wiejskim, wg danych z Systemu Informacji Oświatowej zebranych na dzień 30.09.2010 r.

Typ placówki oświatowej	Rodzaj zajęć terapeutycznych							Razem
	Rewalidacyjne	Korekcyjno-kompensacyjne	Logopedyczne	Dydaktyczno-wyrównawcze	Socjoterapeutyczne	Psycho-educacyjne	Inne o charakterze terapeutycznym	
Przedszkole	515	9 191	47 563	0	0	2 417	2 723	61 894
Szkoła podstawowa	10 527	68 823	54 719	206 210	5 849	5 939	11 205	363 272
Gimnazjum	6 362	6 924	2 123	71 512	2 994	6 896	3 118	99 929
Liceum	138	63	17	628	72	75	130	1 123
Szkoły kształcące w zawodach	960	277	167	1 164	558	607	521	4 254
Razem	18 502	85 278	104 589	279 514	9 473	15 934	17 697	530 987

Poddziałanie 1.4.2 Tworzenie w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach punktów konsultacyjnych w celu wspierania rodziców i ich dzieci oraz nauczycieli w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

W związku ze zmianami w systemie poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, o którym była mowa w poddziałaniu 1.4.1. w 2010 r. nie kontynuowano programu polegającego na organizowaniu kolejnych punktów konsultacyjnych, w tym zlokalizowanych na terenach wiejskich, utworzonych w ramach przyjętego przez Radę Ministrów Rządowego Programu na lata 2008 – 2013 „*Bezpieczna i przyjazna szkoła*”.

Obecnie zadania punktów konsultacyjnych dla rodziców realizowane są w ramach statutowej działalności poradni psychologiczno - pedagogicznych. Jednocześnie, w związku z przygotowaniem nowych rozwiązań systemowych w zakresie organizowania i udzielania pomocy psychologiczno- pedagogicznej uczniom i ich rodzicom, wsparcie dla rodziców oraz analiza i zaspokajanie indywidualnych potrzeb dzieci jest zadaniem zespołu nauczycieli i specjalistów prowadzących z nimi zajęcia w przedszkolach, szkołach i placówkach. W spotkaniach tych, w zależności od potrzeb, uczestniczyć będą specjaliści pracujący w poradniach oraz innych instytucjach działających na rzecz dziecka i rodziny.

Przyjęte rozwiązania służą zwiększeniu efektywności udzielanej pomocy jak najbliżej dziecka - w środowisku jego nauczania i wychowania. Ponadto zanotowano niewielki wzrost liczby filii poradni organizowanych w gminach. W 2010 r. powstały dwie filie poradni psychologiczno-pedagogicznych (aktualnie jest ich 29).

W roku sprawozdawczym w przedszkolach i szkołach (podstawowych, gimnazjach, liceach ogólnokształcących i uzupełniających oraz szkołach kształcących w zawodach) różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej objęto 530 987 dzieci i młodzieży.

Poddziałanie 1.4.3 Rozwój poradnictwa zawodowego dla uczniów z obszarów wiejskich.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

KOWEziU w latach 2009-2012 realizuje projekt systemowy pn. *Opracowanie modelu poradnictwa zawodowego oraz internetowego systemu informacji edukacyjno-zawodowej*⁸. Jednym z głównych celów tego projektu jest upowszechnienie dostępu do usług poradnictwa edukacyjno-zawodowego uczniom od poziomu gimnazjum poprzez zbudowanie spójnego, drożnego oraz dostosowanego do aktualnych potrzeb systemu poradnictwa edukacyjno-zawodowego w systemie oświaty realizującego ideę poradnictwa całościowego. Ponadto, projekt przewiduje upowszechnienie dostępu do rzetelnej informacji edukacyjno-zawodowej uczniom, rodzicom, nauczycielom i doradcom zawodowym z terenu całego kraju poprzez utworzenie Internetowego Systemu Informacji Edukacyjno-Zawodowej (portalu informatycznego) zawierającego informacje właściwe dla poziomu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego. Powyższe cele są realizowane poprzez analizę obecnego stanu poradnictwa zawodowego w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej, opracowanie modelu poradnictwa zawodowego w systemie oświaty, pilotażowe wdrożenie modelu oraz utworzenie Informatycznego Systemu Informacji Edukacyjno-Zawodowej. Wartość projektu to 6 675 750 zł. W roku 2010 dokonano analizy obecnie funkcjonującego systemu poradnictwa zawodowego w Polsce oraz w wybranych krajach UE. Przekazano do uzupełnienia ekspertom opracowany model doradztwa edukacyjno-zawodowego⁸. Ponadto, wyłoniony został wykonawca portalu. Doradztwo zawodowe było promowane podczas prawie 20 konferencji, jakie odbyły się w całej Polsce oraz na seminariach, targach edukacyjnych i innych wydarzeniach związanych tematycznie z kształceniem zawodowym. Jednocześnie odbyło się szkolenie dla liderów zmian obejmujące podstawy poradnictwa zawodowego (Dębe Wielkie).

Przez cały rok zapewniano wsparcie doradców zawodowych poprzez upowszechnianie bezpłatnych wydawnictw z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego (udostępnianych na stronach internetowych, wysyłanych pocztą, publikacji przekazywanych słuchaczom kursów, szkołom i bibliotekom).

---

⁸ Recenzji modelu poradnictwa zawodowego w systemie oświaty dokonała dr Elżbieta Drogosz-Zabłocka, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2010 r.

Udostępniana była Platforma Edukacyjna KOWEZiU dla doradców zawodowych (Edukacyjna Przestrzeń Wirtualna jako forum wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, prowadzenie kursów on-line). Doradcy zawodowi z całej Polski zatrudnieni w sektorze edukacji mieli możliwość uczestniczenia w kursach doskonalących.

Przygotowana została metodologia przeprowadzenia badania pilotażowego jakie zostanie przeprowadzone w okresie kwiecień-październik na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. W ramach pilotażu do zadań szkoły należeć będzie m.in.: gromadzenie, aktualizowanie i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia oraz prowadzenia zajęć przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej.

Poddziałanie 1.4.4 Zakup nowoczesnego oprogramowania komputerowego do gabinetów logopedycznych i pedagogicznych w publicznych i niepublicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Zakupu oprogramowania komputerowego do gabinetów logopedycznych i pedagogicznych w poradniach psychologiczno-pedagogicznych dokonywano w miarę posiadanych środków przekazywanych przez organy prowadzące poradnie, bądź ze środków pochodzących ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), o ile poradnie realizowały programy w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.

Poddziałanie 1.4.5 Rozwój sieci publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, które będą mogły wydawać orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania dzieci niewidomych i słabo widzących, dzieci niesłyszących i słabo słyszących oraz dzieci z autyzmem.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Sieć publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, upoważnionych przez kuratora oświaty, za zgodą organu prowadzącego, do wydawania orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania dla dzieci

niewidomych i słabo widzących, dzieci niesłyszących i słabo słyszących oraz dzieci z autyzmem systematycznie wzrasta. Jednakże dane o ich wzroście nie są notowane w Systemie Informacji Oświatowej.

Poddziałanie 1.4.6 Promowanie działań szkolnych doradców zawodowych i szkolnych ośrodków kariery w środowisku lokalnym.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Informacje o zakresie tego poddziałania zostały umieszczone w opisie poddziałania 1.4.3.

Ochotnicze Hufce Pracy

Ochotnicze Hufce Pracy (OHP) w roku 2010 realizowały działania mające na celu rozwój wsparcia dla młodzieży w zakresie jej wejścia i funkcjonowania na rynku pracy. Dla zwiększenia skuteczności działań realizowanych w polityce społecznej na rzecz młodzieży, niezbędna jest współpraca kadry OHP z innymi podmiotami środowiska lokalnego podejmującymi problematykę młodego pokolenia. Dlatego też doradcy zawodowi OHP w 2010 r. rozwijali współpracę ze szkolnymi doradcami zawodowymi, a jednym z jej istotnych wymiarów było organizowanie form wsparcia nakierowanych na udzielenie pomocy młodzieży zamieszkałej na terenach wiejskich.

System współpracy pomiędzy OHP i Szkolnymi Ośrodkami Kariery (SZOK) został zainicjowany w 2006 r. i w roku sprawozdawczym był kontynuowany. W roku 2010 doradcy zawodowi OHP współpracowali z doradcami zawodowymi 159 szkolnych ośrodków kariery. Wspólnymi przedsięwzięciami SZOK i OHP objęto 10, 3 tys. młodych ludzi zamieszkałych na terenach wiejskich, realizując dla tych klientów 790 różnego rodzaju działań.

Działalność taka przynosiła efekty w postaci: objęcia usługami poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej grup młodzieży (w tym: z terenów wiejskich) potrzebującej wsparcia w tym zakresie, a ponadto wymiany doświadczeń w kontekście wypracowania rozwiązań problemów społecznych młodego pokolenia. W rozwoju usług rynku pracy dla młodzieży z terenów wiejskich istotną rolę odegrały mobilne Centra Informacji Zawodowej (MCIZ) i Młodzieżowe Centra Kariery (MCK).

Ponadto, w ramach współpracy podejmowano następujące działania:

- wspieranie szkolnego poradnictwa zawodowego poprzez organizację przez mobilne centra informacji zawodowej OHP sesji wyjazdowych do szkół znajdujących się na terenach wiejskich. W roku 2010 w kraju zrealizowano ok. 1000 sesji wyjazdowych do placówek oświatowych usytuowanych na obszarach wiejskich, co stanowi ok. 19% wszystkich wyjazdów MCIZ w kraju,
- współuczestnictwo szkolnych doradców zawodowych w targach edukacyjnych i targach pracy organizowanych przez OHP. W minionym roku na terenie kraju zorganizowano 220 targów edukacji i pracy,
- współuczestnictwo w organizowanych konferencjach poświęconych rynkowi pracy dla młodzieży, seminariach, szkoleniach,
- wspólna organizacja imprez edukacyjnych dla młodzieży zamieszkałej na terenach wiejskich, w tym: warsztatów dla młodzieży, konkursów, pikników edukacyjnych, itp.
- promocja przez OHP działalności SZOK występujących na terenie danego województwa.

Współpraca pomiędzy doradcami zawodowymi OHP a szkolnymi doradcami zawodowymi była realizowana również w ramach jednostek utworzonych w projekcie „OHP jako realizator usług rynku pracy” współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS. (więcej informacji dot. projektu w działaniu 1.5.5)

Wydatki poniesione przez budżet państwa w roku 2010 na działania polegające na rozwoju współpracy doradców zawodowych OHP ze szkolnymi doradcami zawodowymi szacuje się na ok. 25 000 zł .

Działanie 1.5 Przygotowanie absolwentów – mieszkańców obszarów wiejskich do poszukiwania zatrudnienia.

Poddziałanie 1.5.1 Upowszechnianie w szkołach programów promujących ideę uczenia się przez całe życie, jako czynnika warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczy i zwiększenie zatrudnienia, a także motywującego do efektywnego uczenia się na każdym etapie życia, w różnych miejscach i w różnych formach.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi stworzył warunki organizacyjno-finansowe ułatwiające prowadzonym szkołom aplikowanie w programach m.in. Leonardo da Vinci oraz Comenius, mających na celu uczestnictwo nauczycieli i uczniów w różnych formach praktyk lub zajęć praktycznych w kraju i za granicą, ukazujących możliwości ciągłego doskonalenia zawodowego. Kontynuowano współpracę z Ministerstwem Rolnictwa i Rybołówstwa Francji oraz Ambasadą Francji w Warszawie, której celem jest propagowanie i ułatwianie współpracy dwustronnej szkół, placówek i jednostek związanych z oświatą rolniczą.

Poddziałanie 1.5.2 Upowszechnianie wśród mieszkańców obszarów wiejskich informacji o możliwościach skorzystania z usług rynku pracy (pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenia, usługi EURES) świadczonych przez publiczne służby zatrudnienia.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W ramach działania „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja”, w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, w 2010 r. złożono wnioski, które dotyczyły realizacji 336 operacji na kwotę 365 478 823,61 zł. Zdecydowanie, trzykrotnie, wyższa kwota, o jaką ubiegały się lokalne grupy działania (LGD) w ramach złożonych wniosków w naborze przeprowadzonym w 2010 r. w stosunku do lat poprzednich, jest wynikiem nowelizacji przepisów w zakresie zasad ubiegania o wsparcie. W 2010 r. LGD złożyły wnioski o przyznanie pomocy na okres obejmujący lata 2011-2015, zawarto umowy umożliwiające realizację 333 operacji na kwotę 76 211 699,13 zł. Podpisane umowy dotyczą realizacji 10 151 zadań, które umożliwią realizację operacji w zakresie:

- realizacji wydarzeń o charakterze promocyjnym oraz szkoleń lokalnych liderów - 4 266 zadań,

- informowania o obszarze działania LGD oraz o lokalnej strategii rozwoju (LSR) - 3 280 zadań,
- szkolenia kadr biorących udział we wdrażaniu LSR - 2 187 zadań,
- realizacji badań nad obszarem objętym LSR - 418 zadań.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Ośrodek Rozwoju Edukacji realizował projekt **REVIT – Małe szkoły wspierają uczenie się przez całe życie**. Celem dwuletniego projektu realizowanego we współpracy z wiodącymi ośrodkami rozwoju TIC z Grecji, Włoch, Finlandii oraz Cypru jest opracowanie systemowego modelu nauczania e-learningowego, który pozwoli na wyrównywanie szans edukacyjnych mieszkańców z oddalonych i trudnodostępnych regionów europejskich. Adresatami projektu są małe wiejskie szkoły – środowiska aktywizacji społecznej. W pierwszym roku realizacji projektu:

- dokonano badania i analizy potrzeb grup docelowych,
- opracowano koncepcję oraz standardy modelu nauczania e-learningowego REVIT,
- stworzono infrastrukturę techniczną,
- opracowano kursy e-learningowe.

Program ten był realizowany w ramach programu europejskiego LifeLong Learning Programme Key Activity 3: ICT.

W ramach projektu przygotowano kursy elearningowe: *Wykorzystanie technologii WEB w edukacji - kurs dla uczniów i nauczycieli, Specjalne potrzeby edukacyjne uczniów, Komunikacja w rodzinie, Kurs ekologiczny.*

W 2010 r. w związku z realizacją projektu REVIT – Małe szkoły wspierają uczenie się przez całe życie wydatkował kwotę 48 000 zł.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

W celu wspierania wszystkich zainteresowanych osób na rynku pracy w poszukiwaniu zatrudnienia realizowano następujące działania:

- udostępniano aplikację „Doradca 2000” zapewniającą powszechny dostęp do informacji edukacyjno-zawodowej różnym grupom społecznym,
- upowszechniano informacje z zakresu poradnictwa zawodowego m.in. poprzez stronę internetową www.praca.gov.pl/eurodoradztwo.

Departament Rynku Pracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w 2010 r. prowadził przedsięwzięcia w zakresie upowszechniania informacji o usługach rynku pracy tj. poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, pośrednictwa pracy oraz pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy, adresowane do wszystkich zainteresowanych, w tym do mieszkańców obszarów wiejskich. Prowadzono działania wspierające realizację wyżej wymienionych usług rynku pracy przez publiczne służby zatrudnienia wśród wszystkich osób bezrobotnych i poszukujących pracy bez względu na miejsce zamieszkania. W 2010 r., w stosunku do roku poprzedniego, o 26.978 osób (ok.15%) wzrosła liczba bezrobotnych z obszarów wiejskich korzystających z usług poradnictwa zawodowego.

W ramach wspierania publicznych służb zatrudnienia przy realizacji wyżej wymienionych usług realizowano, m.in. następujące działania:

- udostępniano internetową wersję programu „Doradca 2000”, której celem jest zapewnienie powszechnego dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej różnym grupom społecznym,
- przygotowywano publikacje oraz materiały informacyjne, przydatne przy realizacji usług rynku pracy, które upowszechniano w formie papierowej i elektronicznej poprzez stronę internetową Sieci Eurodoradztwo Polska - <http://www.praca.gov.pl/eurodoradztwo/>,
- umożliwiano dostęp do ofert pracy zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy poprzez Centralną Bazę Ofert Pracy zamieszczoną na stronie Publicznych Służb Zatrudnienia – www.psz.praca.gov.pl ,
- udzielano wyjaśnień i interpretacji dotyczących świadczenia usług rynku pracy.
-

Poddziałanie 1.5.3 Organizowanie szkoleń w zakresie przygotowania do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, w tym samozatrudnienia w zawodzie.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

W 2010 r. organizowane przez urzędy pracy szkolenia finansowane z Funduszu Pracy ukończyło 178 502 osób, w tym w obszarach przydatnych do prowadzenia działalności gospodarczej. Najwięcej osób przeszkolono w obszarach:

- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy (26 594 osób),
- zarządzanie i administrowanie (14 868 osób),
- sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami (11 815 osób),
- informatyka i wykorzystanie komputerów (9 863 osób),
- rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna (9 731 osób),
- architektura i budownictwo (9 624 osób)

Ogółem na szkolenia bezrobotnych i poszukujących pracy w 2010 r. wydatkowano 306,9 mln środków z Funduszu Pracy. Brak jest szczegółowych danych dotyczących wydatków na szkolenia realizowane na obszarach wiejskich – nie prowadzi się takiej statystyki.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Działania osi IV Leader jedynie pośrednio mogą wpisywać się w realizację Programu Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich (PROW) na lata 2008-2013 i dotyczyć poddziałań 1.5.3, 1.6.2, 1.6.3 w ramach tego Programu.

Leader jest oddolnym podejściem do rozwoju obszarów wiejskich, realizowanym przez lokalne grupy działania (LGD), polegającym na opracowaniu przez lokalną społeczność wiejską lokalnej strategii rozwoju (LSR) oraz realizacji wynikających z niej innowacyjnych projektów łączących zasoby ludzkie, naturalne, kulturowe, historyczne, itp., wiedzę i umiejętności przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego. Strategie z założenia mogą zawierać elementy szkoleniowo – doradcze i edukacyjne.

Działanie „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” ma na celu umożliwienie realizacji lokalnej strategii działania, która powinna przyczynić się do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich m.in. poprzez wzrost aktywności lokalnych społeczności oraz powstawanie nowych miejsc pracy.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w działaniu „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”, właściwy organ Samorządu Województwa podaje do publicznej informacji o możliwości składania za pośrednictwem LGD wniosków o przyznanie pomocy. Ogółem w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” złożono 13 975 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 1 149 016 443,56 zł, w tym w 2010 r. złożono 13 285 wniosków na kwotę 1 092 913 435,92 zł. Złożone w 2010 r. wnioski stanowią 95,06% liczby złożonych wniosków w działaniu od początku jego uruchomienia. W ramach działania podpisano 3 519 umów na łączną kwotę 406 016 973,20 zł. Wszystkie umowy zostały podpisane w 2010 r.

Ponadto zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 czerwca 2008 r. *w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie projektów współpracy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 128 poz. 822 i z 2011 r. Nr 64, poz. 336)* wnioski o przyznanie pomocy na operacje polegające na: przygotowaniu projektu współpracy można składać w terminie do 30 czerwca 2013 r., realizacji projektu współpracy można składać w terminie do 31 grudnia 2013 r. LGD mogą składać wnioski o przyznanie pomocy bezpośrednio w Urzędzie Marszałkowskim lub Wojewódzkiej Samorządowej Jednostce Organizacyjnej, na którego obszarze znajduje się siedziba LGD. Od początku uruchomienia działania do dnia 31 grudnia 2010 r. 110 LGD złożyło wnioski o przyznanie pomocy umożliwiające realizację 135 operacji na kwotę 4 148 070,50 zł, w tym w 2010 r. złożono wnioski dotyczące realizacji 131 operacji na kwotę 3 980 179,50 zł. Od początku uruchomienia działania zawarto 29 umów umożliwiających przygotowanie i realizację 19 projektów współpracy na kwotę 1 229 114,81 zł, w tym 18 projektów współpracy międzyregionalnej i jednego projektu współpracy międzynarodowej. Wszystkie umowy zostały podpisane w 2010 r. W ramach zatwierdzonych projektów współpracy zdecydowana większość (13) dotyczyła udzielania pomocy na ich przygotowanie, a pozostałe (6) na ich realizację. Pierwsze wnioski o płatność beneficjenci złożyli w 2010 r. Do końca 2010 r. zostało złożonych 18 wniosków o płatność na kwotę 215 952,71 zł, z czego zrealizowano płatności dla 7 beneficjentów w kwocie 43 974,60 zł.

W celu realizacji działań informacyjnych i komunikacyjnych dotyczących PROW 2007-2013 został przygotowany *Plan Komunikacyjny Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 sporządzony dla Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na rok 2010*. Szczegółowe dane dotyczące stopnia realizacji Planu dostępne będą w sprawozdaniu z realizacji PROW 2007-2013 za 2010 r. Zgodnie z unijnymi przepisami dotyczącymi PROW 2007-2013, Instytucja Zarządzająca PROW 2007-2013 sporządzi i prześle do Komisji Europejskiej sprawozdanie za rok 2010 do dnia 30 czerwca 2011 r. Ponadto w latach 2007-2013 planuje się systematyczne działania informacyjne i promocyjne, mające na celu zwiększenie aktywności podmiotów uprawnionych do składania wniosków.

Poddziałanie 1.5.4 Upowszechnianie „dobrych praktyk” w zakresie przedsiębiorczości.

Ministerstwo Gospodarki

Ministerstwo Gospodarki realizuje projekt systemowy *Promocja polskiej gospodarki na arenie międzynarodowej* (poddziałanie 6.5.1 PO IG), który promuje polskich przedsiębiorców z różnych branż podczas dużych przedsięwzięć promocyjnych typu: targi, wystawy, misje gospodarcze. W ich trakcie przedsiębiorcy mogą przedstawić swoją ofertę eksportową ale również, w przypadku misji gospodarczych, uczestniczyć w seminariach, spotkaniach match-makingowych, czy też spotkaniach branżowych z zagranicznymi firmami. Ponadto resort gospodarki pracuje nad obniżaniem ilości formalności potrzebnych do założenia firmy – już od 1 lipca można będzie założyć firmę przez Internet – oraz promuje kulturę oświadczeń w miejsce zaświadczeń.

Jednym z priorytetów polskiej Prezydencji Polski w Radzie UE będzie wspieranie funkcjonowania jednolitego rynku wewnętrznego, na którym działają małe i średnie firmy. W tym czasie zorganizowany zostanie szereg konferencji poruszających kwestie przedsiębiorczości, np. we wrześniu konferencja dotycząca Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw (CSR), czy w październiku - Forum Rynku wewnętrznego UE (SIMFO- Single Market Forum).

Ministerstwo Gospodarki, popierając inicjatywy Unii Europejskiej dotyczące upowszechniania postaw przedsiębiorczych, realizuje działania informacyjne i promocyjne w tym zakresie, poprzez organizację i uczestnictwo w konferencjach, seminariach i innych tego typu przedsięwzięciach. Ministerstwo Gospodarki uczestniczy i promuje na stronach internetowych organizowany z inicjatywy Komisji Europejskiej Europejski Tydzień Małych i Średnich Przedsiębiorstw (European SME Week). Celem przedsięwzięcia, na które złożyły się wykłady, konferencje, seminaria, warsztaty, targi, konkursy i dni otwarte, było wsparcie rozwoju istniejących małych i średnich firm oraz zachęcanie obywateli UE do zakładania własnej działalności gospodarczej.

Ponadto MG promuje również inicjatywę pn. Europejskie Nagrody Przedsiębiorczości, które mają przede wszystkim na celu wyróżnienie szczególnie cennych inicjatyw wspierających przedsiębiorczość na poziomie regionalnym i lokalnym. Ponadto nagrody przyczyniają się do uświadomienia społeczeństwu jaką rolę pełnią przedsiębiorcy oraz jak istotne znaczenie ma polityka państwa wspierająca przedsiębiorczość. W Konkursie 2010/11, „Europejskie Nagrody Przedsiębiorczości” będą przyznawane w 5 kategoriach:

- **promowanie ducha przedsiębiorczości** – działania i programy promujące przedsiębiorców i działania przedsiębiorcze oraz kulturę kreatywności, innowacyjności i gotowości na ryzyko.
- **rozwój umiejętności** – promowanie konkretnych umiejętności takich jak umiejętności techniczne niezbędne rzemieślnikom, nauki języków, obsługi komputera, programów mentorskich, programów w zakresie mobilności dla przedsiębiorców, programów nauczania przedsiębiorczości w szkołach I na uczelniach wyższych itp.
- **rozwój środowiska biznesowego** – działania ułatwiające MŚP dostęp do rynku zamówień publicznych, ograniczające biurokrację, sprzyjające rozwojowi nowych firm oraz wspomagające promocję potencjału innowacyjnego technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz e-biznesu.
- **wspieranie internacjonalizacji biznesu** – projekty na rzecz nawiązywania, utrzymywania i zacieśniania międzynarodowej współpracy przedsiębiorstw, narzędzia ułatwiające wymianę informacji lub nawiązywanie kontaktów, usługi doradcze lub projekty ułatwiające MŚP ekspansję zagraniczną.

- **nagroda za przedsiębiorczość odpowiedzialną i wspierającą włączenie społeczne** –przedsiębiorstwa społeczne lub przedsiębiorstwa typu „non-profit” realizujące potrzeby społeczności oraz Projekty wspierające rozwiązania ukierunkowane na problemy środowiska przyrodniczego i zmiany klimatu, np. zielone i czyste technologie.

Opisy polskich projektów oraz projektów nagrodzonych przez europejskie jury znajdują się na stronie Komisji Europejskiej: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/best-practices/european-enterprise-awards/index_pl.htm .

Ministerstwo Gospodarki za pośrednictwem Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) promuje unijny program *Erasmus dla młodych przedsiębiorców* (**Erasmus for young entrepreneurs**, który ma na celu wspieranie rozwoju sieci kontaktów biznesowych pomiędzy przedsiębiorstwami z różnych krajów członkowskich UE, wymianę pracowników, dzielenie się wiedzą, technologią.

Znaczącą rolę w upowszechnianiu przedsiębiorczości odgrywa działalność Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. W ramach zadań polegających na wspieraniu przedsiębiorczości i rozwoju zasobów ludzkich, Agencja oferuje usługi mające na celu upowszechnianie postaw przedsiębiorczych i w konsekwencji powstawanie nowych przedsiębiorstw oraz przyspieszenie rozwoju już istniejących.

Działalność informacyjna, doradcza i szkoleniowa, obejmująca rozmaite aspekty przedsiębiorczości odbywa się za pośrednictwem szeregu podmiotów funkcjonujących w ramach struktury PARP, takich jak:

a) Ośrodki Krajowego Systemu Usług (KSU)

Sieć 214 niezależnych i samofinansujących się organizacji, świadczących usługi doradcze (proinnovacyjne), szkoleniowe, informacyjne lub finansowe, skierowane do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz osób podejmujących działalność gospodarczą. Funkcjonowanie w ramach KSU wymaga dopełnienia procedury rejestracji w oparciu o wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 stycznia 2005 r. w sprawie *Krajowego System Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw* (Dz. U. Nr 27, poz. 221) oraz ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu *Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości* (Dz. U. Nr 109, poz. 1158, z późn. zm.). Wśród podmiotów działających w ramach KSU znajdują się m.in.: agencje rozwoju regionalnego, centra wspierania biznesu, fundacje, stowarzyszenia, kluby oraz inne organizacje przedsiębiorców

i pracodawców, fundusze poręczeniowe, fundusze pożyczkowe, inkubatory przedsiębiorczości, instytuty badawczo-rozwojowe, izby gospodarcze, izby przemysłowo-handlowe, izby branżowe, izby rzemieślnicze, ośrodki innowacji i technologii, ośrodki wspierania przedsiębiorczości, oraz inne organizacje pozarządowe.

b) Punkty Konsultacyjne (PK)

Ogólnopolska sieć instytucji pierwszego kontaktu dla małych i średnich przedsiębiorców, świadczących bezpłatne usługi informacyjne dla przedsiębiorców oraz osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą z zakresu szeroko rozumianego rozwoju przedsiębiorczości oraz dostępnych form wsparcia dla przedsiębiorców. Na terenie całego kraju znajduje się 111 PK, dodatkowo dyżury prowadzone są w 154 lokalizacjach. Działalność doradcza jest prowadzona przez ok. 300 doświadczonych konsultantów.

c) Lokalne Okienka Przedsiębiorczości (LOP)

Lokalne Okienka Przedsiębiorczości, to komórki funkcjonujące przy urzędach gmin, najczęściej przy wydziałach odpowiedzialnych za rejestrowanie działalności gospodarczej. Rola Lokalnych Okienek Przedsiębiorczości w instytucjonalnym systemie wsparcia PARP polega na udostępnianiu, małym i średnim przedsiębiorcom oraz osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą, podstawowej informacji o działaniach i ofercie PARP, Punktów Konsultacyjnych oraz sieci Krajowego Systemu Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw, a także dostępnych programach wsparcia. Informacje te mogą być przekazywane za pośrednictwem materiałów informacyjnych, ulotek, broszur, itp.

Osoby chcące podjąć własną działalność gospodarczą oraz przedsiębiorcy poszukujący szczegółowych informacji na temat wybranych programów wsparcia, zasad sporządzania wniosków lub administracyjno-prawnych aspektów wykonywania działalności gospodarczej mogą zwracać się do najbliższego Punktu Konsultacyjnego lub ośrodka zarejestrowanego w systemie KSU.

Baza Lokalnych Okienek Przedsiębiorczości prowadzona przez PARP zawiera ponad 600 danych teleadresowych urzędów gmin, które zadeklarowały chęć współpracy z PARP i prowadzą Lokalne Okienko Przedsiębiorczości.

Ponadto działalność PARP promująca przedsiębiorczość przejawia się również w działalności publikacyjnej, dotyczącej opracowań wykonywanych przez Agencję lub na jej zlecenie. Wydawnictwa te dotyczą m.in. raportów nt. kondycji polskich przedsiębiorstw w kolejnych latach oraz przedsiębiorczości, jej otoczenia prawnego i instytucjonalnego oraz barier jej rozwoju, czy poradników zawierających szerokie spektrum informacji przeznaczonych bezpośrednio dla osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą w jednym z krajów Wspólnoty, a także przedsiębiorców, którzy zamierzają aktywnie prowadzić działalność na Jednolitym Rynku Europejskim. Wykaz wszystkich publikacji wydanych przez PARP znajduje się na stronie internetowej Agencji. Część publikacji jest również dostępna nieodpłatnie w formie wydrukowanej.

Strona internetowa Agencji (www.parp.gov.pl) zawiera ponadto wiele innych informacji użytecznych dla przedsiębiorców oraz osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą. Znajdują się tu m.in. informacje dotyczące działań PARP oraz instytucji współpracujących przy realizacji tych działań, w szczególności o udzielanych przez PARP dotacjach, informacje o szkoleniach dofinansowanych przez PARP oraz innych imprezach informacyjnych wspieranych finansowo bądź objętych patronatem PARP. Strona zawiera także dane teleadresowe szeregu instytucji współpracujących przy wykonywaniu zadań PARP.

Przedstawiciele PARP uczestniczą również w konferencjach i innych tego rodzaju przedsięwzięciach promujących rozwój przedsiębiorczości, zarówno o zasięgu ogólnokrajowym, jak i na poziomie regionów.

Poddziałanie 1.5.5 Aktywizacja społeczno - zawodowa młodzieży z obszarów wiejskich prowadzona przez Ochotnicze Hufce Pracy

Ochotnicze Hufce Pracy

W ramach wyżej wymienionego *Poddziałania* w strukturach Ochotniczych Hufców Pracy podjęto następujące przedsięwzięcia:

- a) upowszechniano informacje i poradnictwo zawodowe dla młodzieży oraz pośrednictwa pracy dla młodzieży,
- b) realizowano programy aktywizacji społecznej młodzieży OHP oraz organizowano uzupełnianie wykształcenia ogólnego i zawodowego dla uczestników OHP,

- c) realizowano programy przeciwdziałające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży współfinansowanych ze środków EFS.

Ad a) Upowszechnianie informacji i poradnictwa zawodowego oraz pośrednictwa pracy dla młodzieży

Rok 2010 był okresem, w którym Ochotnicze Hufce Pracy podejmowały intensywne działania mające na celu rozpowszechnienie usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej oraz pośrednictwa pracy dla młodzieży w wieku 15 – 25 lat. Szczególnie działaniom tym przyświecał cel zwiększenia dostępności do usług rynku pracy dla wszystkich grup młodzieży, niezależnie od ich sytuacji materialnej i środowiskowej oraz miejsca zamieszkania.

Usługi doradztwa zawodowego i informacji zawodowej świadczone były przez 49 mobilnych centrów informacji zawodowej i 33 młodzieżowe centra kariery. Łącznie w kraju wsparciem (usługi MCK i MCIZ) objęto 106,7 tys. młodych ludzi pochodzących z terenów wiejskich i małych miejscowości (co stanowi 37% wszystkich klientów objętych usługami poradnictwa zawodowego w kraju w 2010 r.). Mobilne Centra Informacji Zawodowej, dzięki posiadaniu przystosowanych do transportu sprzętu i materiałów metodycznych mikrobusów, docierały z usługami do młodzieży z małych miejscowości, gdzie ze względu na odległość, dostęp do usług doradcy zawodowego był utrudniony.

Młodzieżowe centra kariery prowadzą działalność o charakterze stacjonarnym. Jednym z modułów programowych MCK są zajęcia z zakresu przedsiębiorczości. Ich celem jest ukształtowanie u młodych ludzi postaw aktywnych i przedsiębiorczych, a także poznanie zasad zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. W roku 2010 z zajęć z zakresu przedsiębiorczości skorzystało w kraju 27, 4 tys. młodych osób zamieszkałych na terenach wiejskich.

Z usług pośrednictwa pracy organizowanych przez młodzieżowe biura pracy (49 MBP i 61 ich filii), skorzystało na terenie kraju 39,7 tys. osób zamieszkałych na terenach wiejskich (co stanowi 23% wszystkich klientów MBP w kraju). Komenda Główna OHP jest administratorem programu „Młodzieżowe pośrednictwo pracy”, dzięki któremu młodzież ma dostęp do aktualnych ofert pracy będących w dyspozycji OHP z całego kraju.

Młodzież wiejska uczestniczyła również w zajęciach organizowanych w klubach pracy (106 klubów pracy na terenie kraju) – konsultacjach indywidualnych oraz warsztatach grupowych – z zakresu aktywnego poszukiwania pracy. W roku sprawozdawczym z usług klubów pracy skorzystało 49,6 tys. młodych ludzi z terenów wiejskich (co stanowi 21% wszystkich klientów klubów pracy).

Istotnym działaniem o ogólnopolskim zasięgu, które znacząco przyczyniło się do rozwoju usług rynku pracy na terenach wiejskich jest realizacja projektu współfinansowanego ze środków unijnych w ramach EFS „OHP jako realizator usług rynku pracy”. W ramach projektu, na mocy porozumień zawartych z organami samorządów lokalnych, organizowane są miejsca świadczenia usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej oraz pośrednictwa pracy dla młodzieży. Są to jednostki: punkty pośrednictwa pracy (PPP, świadczące usługi pośrednictwa pracy) i młodzieżowe centra kariery (MCK, które powstały niezależnie od MCK funkcjonujących w strukturze OHP). Jednostki te powoływane są w takich miejscowościach, w których dotychczas dostęp młodzieży do usług rynku pracy był utrudniony i występowało zwiększone zapotrzebowanie na nie.

Tworzenie jednostek w zdecydowanej większości odbywa się na terenie średniej wielkości miast i mniejszych miejscowości, często usytuowane w taki sposób, aby dostęp do usług miała młodzież z sąsiadujących gmin. Adresaci usług projektowych MCK i PPP dzielą się na 2 grupy, z których jedna jest objęta całościową ścieżką wsparcia w projekcie, a druga – korzysta z wybranych form wsparcia MCK lub PPP (są to bowiem jednostki o charakterze otwartym, w których każdy młody człowiek może otrzymać potrzebną poradę). Na koniec roku 2010 funkcjonowało w kraju 80 MCK i 76 PPP, łącznie działaniami objęto 2 806 osób zamieszkałych na terenach wiejskich, podczas gdy w całym kraju było takich osób 6 040. Natomiast z usług MCK i PPP jako jednostek otwartych skorzystało 91, 8 tys. młodych ludzi (z czego młodzież wiejska stanowi ok. 45%).

W roku 2010 wydatki poniesione na realizację działań z zakresu rynku pracy kierowane do młodzieży zamieszkałej na obszarach wiejskich przedstawiały się następująco:

- Budżet państwa – 1 500 000 zł.
- Fundusz Pracy – 350 000 zł.

Kwoty te nie obejmują środków wydatkowanych na projekt „OHP jako realizator usług rynku pracy”. Dane na ten temat zamieszczono w ppkt. c.

Podsumowując działania OHP na rzecz rozwoju usług poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy w roku 2010, nasuwa się konkluzja, że dokonano dużego postępu w zakresie zwiększenia dostępności do usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego dla młodzieży z terenów wiejskich i małych gmin. Z doświadczeń kadry OHP wynika, że możliwość skorzystania z profesjonalnej usługi w tym zakresie, wpływa na podejmowanie przez młodych ludzi trafnych decyzji dotyczących rozwoju indywidualnej drogi zawodowej i edukacyjnej, co z kolei przyczynia się do większej aktywizacji zawodowej młodzieży i zmniejsza ryzyko bezrobocia.

Ze względu na specyfikę sytuacji społecznej młodzieży mieszkającej na wsi, większego znaczenia nabierają działania zmierzające do ukształtowania postawy mobilnej, czy też wyposażenia w wiedzę z zakresu przedsiębiorczości, która może zaowocować prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.

OHP planują rozwijać w roku 2011 działania w kierunku zwiększenia dostępności młodzieży do usług rynku pracy i eliminowania geograficznych barier. Jest to zgodne z założeniami „Programu rozwoju edukacji na obszarach wiejskich na lata 2008 – 2013”.

Ad b) Realizacja programów aktywizacji społecznej młodzieży OHP. Organizowanie uzupełnienia wykształcenia ogólnego i zawodowego dla uczestników OHP

W 2010 r. Ochotnicze Hufce Pracy realizowały ustawowe zadania na rzecz młodzieży związane z zaspokajaniem jej potrzeb w zakresie kształcenia, wychowania i opieki. Jednostki organizacyjne w pełni zabezpieczyły stosowne formy i kierunki kształcenia młodzieży rekrutowanej do OHP, zwłaszcza wymagającej instytucjonalnego wsparcia z uwagi na trudną sytuację osobistą, rodzinną i społeczną.

W kraju funkcjonuje 218 jednostek o charakterze opiekuńczo- wychowawczym, w tym: 101 hufców pracy, 80 środowiskowych hufców pracy, 28 ośrodków szkolenia i wychowania oraz 9 centrów kształcenia i wychowania.

Ogółem opieką objęto młodzież w liczbie ponad 33 tys, w tym: uczestnicy pochodzący z terenów miejskich – 52,0% oraz terenów wiejskich – 48,0 %

Oferta pomocy skierowana była szczególnie do grup najsłabszych, w tym osób mieszkających na wsi, zwłaszcza z terenów o słabej infrastrukturze edukacyjnej oraz uczestników, którzy weszli w konflikt z prawem przed wstąpieniem do OHP – 13,7 %, młodzieży pochodzącej z rodzin niepełnych i domów dziecka – 31,8 młodzieży pochodzącej z rodzin wielodzietnych - 43,4 %, młodzieży pochodzącej z rodzin o bardzo złej sytuacji materialnej - 47,6 %, młodzieży pochodzącej z rodzin patologicznych - 12,7 % oraz młodzieży pochodzącej z rodzin dotkniętych bezrobociem - 40,3 %.

Celem podjętych działań było wyrównanie startu życiowego młodzieży wiejskiej, zapobieżenie jej marginalizacji poprzez oddziaływania wychowawcze, tworzenie możliwości uzupełnienia wykształcenia ogólnego i zawodowego oraz pomoc w zdobyciu konkurencyjnych na rynku pracy kwalifikacji, względnie przekwalifikowanie.

W zakresie wychowania najważniejszymi segmentami działalności w odniesieniu do tej grupy młodzieży była profilaktyka marginalizacji, patologii społecznych i uzależnień, resocjalizacja i socjalizacja. Oddziaływania wychowawcze realizowano przede wszystkim w toku pracy, ale również poprzez organizowanie przedsięwzięć kulturalno-oświatowych, rekreacyjno-sportowych i turystycznych, które gwarantują pożyteczne wypełnienie czasu wolnego młodzieży. Kierowały one jej aktywność na działania atrakcyjne, pożyteczne i rozwijające. Główny akcent w pracy wychowawczej położony był na przygotowanie młodzieży do aktywności i mobilności zawodowej.

Wszelkie działania OHP realizowane w zakresie wychowania młodzieży uwzględniały priorytety zapisane w rządowych dokumentach programowych, w tym także ujęte w Programie Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008 – 2013.

Wiele przedsięwzięć zrealizowanych przez OHP podjętych zostało we współpracy z instytucjami samorządowymi. Udział w rozwiązywaniu problemów środowiska lokalnego wynika z zadań instytucji oraz z zapotrzebowania środowisk lokalnych na ofertę OHP w zakresie zaspokajania potrzeb młodzieży. Jednostki organizacyjne OHP zapewniały opiekę nie tylko wychowankom, lecz

także pomagały młodzieży spoza naszych placówek. Przewodziły w tym środowiskowe hufce pracy, przy których funkcjonują świetlice środowiskowe dziennego pobytu młodzieży z rodzin mających problemy z wypełnianiem funkcji opiekuńczych. Oferta ta spełnia postulat wsparcia rodzin w środowisku, zapewnia dzieciom i młodzieży dzienną opiekę i pomoc bez konieczności opuszczania rodziny. Uczestnicy zajęć świetlicowych, tam gdzie było to konieczne, objęci zostali systemem zintegrowanych działań diagnostycznych, opiekuńczych, wychowawczych i terapeutycznych przy ścisłej współpracy z rodziną, pedagogiem oraz wyspecjalizowanymi instytucjami współpracującymi z OHP.

Integralny element procesu wychowawczego OHP stanowiła działalność kulturalno-oświatowa i sportowo-rekreacyjna, będąca istotnym komponentem działań z zakresu profilaktyki negatywnych zjawisk społecznych. Celem ich był wszechstronny rozwój uzdolnień i zainteresowań w obszarze kultury, sportu i turystyki. Inicjatywy kulturalno-oświatowe i rekreacyjno-sportowe cieszą się ogromną popularnością wśród podopiecznych OHP oraz młodzieży ze środowisk lokalnych. Organizowano m.in. turnieje tenisa stołowego, turnieje szachowe, biegi przełajowe, turnieje lekkoatletyczne, zawody pływackie, imprezy okolicznościowe, wyjścia do kin i teatrów, na koncerty, wystawy itp. Ogółem zorganizowano 3,7 tys. przedsięwzięć z zakresu kultury, sportu i rekreacji.

Równie istotnym elementem realizowanych działań były programy edukacyjne i wychowawcze z zakresu aktywizacji społecznej. Miały one na celu kształtowanie w uczestnikach postaw aktywnych i społecznie pozytywnych oraz wdrożenie ich do samodzielności w codziennym życiu. W ramach tych działań zorganizowano: Ogólnopolski Konkurs Aktywność – dobry wybór, dotyczący realizacji inicjatyw samorządowych przez młodzież OHP, Spotkania Kapituły Klubów Aktywnych, Regionalne Spotkania Młodzieży Aktywnej. Dodatkowo wszyscy uczestnicy OHP wzięli udział w programach promujących aktywne postawy sprzyjające podejmowaniu działań na rzecz poprawy jakości własnego życia oraz przygotowania do podjęcia pracy. Poszczególne jednostki rozwijały także działalność Klubów Absolwenta. Celem tych przedsięwzięć była (i jest w dalszym ciągu) pomoc osobom, które po opuszczeniu OHP wykazują trudności w funkcjonowaniu na rynku pracy oraz w społeczeństwie.

Priorytetowym zadaniem była również prewencja wobec zagrożeń rozwoju młodzieży oraz jej ochrona przed niekorzystnymi zjawiskami. Realizowana była bezpośrednio na szczeblu lokalnym i wojewódzkim. Praca z młodzieżą koncentrowała się wokół profilak-

tyki uzależnień od środków odurzających, profilaktyki demoralizacji i przestępczości oraz promocji zdrowego stylu życia. Wśród różnorodnych metod i form pracy z młodzieżą jakie stosowała kadra wychowawcza, do najbardziej skutecznych należy zaliczyć programy profilaktyczne, zarówno autorskie jak ogólnopolskie.

Ogółem zrealizowano 1 692 programy edukacyjno – profilaktyczne. Mając na uwadze skuteczność i efektywność oddziaływań, których celem jest zapobieganie niedostosowaniu społecznemu oraz przestępczości wśród młodzieży zorganizowano dla kadry wychowawczej i pedagogicznej specjalistyczne szkolenia w tym zakresie.

W sytuacji zmniejszonych możliwości znalezienia zatrudnienia w rolnictwie, w zakresie kształcenia młodzieży z rejonów wiejskich, OHP zajmowały się umożliwieniem jej uzupełnienia wykształcenia gimnazjalnego i zawodowego.

W zakresie organizacji kształcenia uczestników OHP nadal naczelną zasadą pozostaje, iż uzupełniają oni wykształcenie ogólne wraz z przygotowaniem zawodowym, na zasadach pracownika młodocianego mającego zawartą umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego. Kierunki kształcenia młodzieży są uwarunkowane potrzebami lokalnego rynku pracy oraz ideą wyposażenia uczestników w wiedzę i umiejętności przygotowujące do podjęcia pracy bezpośrednio po zakończeniu nauki. W odniesieniu do młodzieży wiejskiej szkolenie zawodowe ukierunkowane było tak by mogli oni znaleźć zatrudnienie w bliskiej odległości od miejsca zamieszkania. Takie działanie pozwala utrwalić integrację z rodziną i środowiskiem, a jednocześnie realizować rozwój zawodowy poza rolnictwem.

Grupa uczestników OHP kształcących się na poziomie I klasy gimnazjum, nie posiadających umów o pracę, objęta została działaniami z diagnozowania i poradnictwa zawodowego. W jej przypadku, zbadanie posiadanych przez młodzież predyspozycji zawodowych pozwoli na objęcie jej odpowiednio ukierunkowanym przygotowaniem zawodowym.

Niezależnie od formy kształcenia, uczestnicy OHP, podstawową wiedzę zawodową zdobywają w ponad 50 zawodach. W roku szkolnym 2009/2010 z ok. 17,5 tys. młodzieży wiejskiej ok. 8,6 tys. uczestników uczyło się na poziomie gimnazjalnym, a pozostali – około 8,9 tys. odbywało naukę zawodu w zasadniczych szkołach zawodowych i w formie kursowej.

Należy również podkreślić, że w trakcie rekrutacji do jednostek OHP szczególną uwagę zwracano na potrzeby młodzieży pochodzącej z rodzin o złej sytuacji materialnej, mającej trudności z kontynuowaniem nauki ze względu na miejsce zamieszkania. Młodzież taką przyjmowano do jednostek z zakwaterowaniem w pierwszej kolejności. Jest to bardzo istotna forma wsparcia materialnego dla tych uczestników, gdyż w jednostkach OHP uczestnicy nie ponoszą kosztów wyżywienia i zakwaterowania - w całości są one pokrywane z budżetu instytucji.

Szacuje się, że na realizację zadań OHP z zakresu wychowania oraz kształcenia skierowanych do młodzieży zamieszkałej na obszarach wiejskich wydatkowano ok. 52 000 000 zł. Środki te pochodzą z budżetu państwa.

Ad c) Realizacja programów przeciwdziałających marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży współfinansowanych ze środków EFS

Projekty systemowe

Ochotnicze Hufce Pracy w 2010 r. realizowały 4 ogólnopolskie projekty systemowe adresowane do młodzieży zagrożonej marginalizacją społeczną. Znaczną część beneficjentów tych projektów stanowiły osoby zamieszkałe na terenach wiejskich – łącznie 1272 uczestników.

1. „Szkolenie – Praktyka – Zatrudnienie – Rozwój” III edycja

Okres realizacji projektu: 01.04.2010 - 30.11.2010 r. Wydatki w ramach projektu wyniosły 1 599 225,15 zł.

Głównym celem projektu była aktywizacja społeczno-zawodowa oraz kompensacja deficytów społeczno-wychowawczych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projekt ukończyło 2434 osób z czego 933 osoby z terenów wiejskich. W ramach projektu zrealizowano następujące formy wsparcia dla uczestników: grupowe i indywidualne zajęcia psychologiczne, indywidualne i grupowe doradztwo zawodowe, zajęcia z prawnikiem, kursy przedsiębiorczości, zajęcia wyrównawcze, kursy komputerowe, zawodowe i językowe, kurs prawa jazdy oraz praktyki zawodowe.

2. „Nasza przyszłość 2”

Okres realizacji projektu: 01.04.2010 - 31.09.2010 r. Wydatki w ramach projektu wyniosły 3 953 219,45 zł.

Głównym celem projektu było niwelowanie zaniedbań edukacyjnych, ułatwienie dostępu do usług rynku pracy oraz wzrost kompetencji społecznych osób w wieku 15-17 lat, wychowujących się w dysfunkcyjnych rodzinach, które z powodu swojej niewydolności wychowawczej objęte są nadzorem kuratorów rodzinnych. Projekt ukończyło 488 osób z czego 126 osób z obszarów wiejskich.

W ramach projektu zrealizowano następujące formy wsparcia dla uczestników: warsztaty motywacyjno-aktywizujące, zajęcia wyrównawcze, kursy komputerowe, zajęcia socjoterapeutyczne, warsztaty poradnictwa zawodowego, warsztaty technik relaksacyjnych, kurs pierwszej pomocy, zajęcia rekreacyjno-edukacyjne oraz wycieczki kulturalno-krajoznawcze.

Część zajęć odbyła się podczas 18 obozów socjoterapeutycznych zorganizowanych w 2010 r. w jednostkach OHP na terenie całego kraju.

3. „Młodzieżowa Akademia Umiejętności”

Okres realizacji wdrażania projektu: 01.05.2010 – 31.08.2010 r. Ostateczny stan wydatków w ramach projektu wyniósł 1 966 206,71 zł.

Głównym celem projektu było podniesienie umiejętności i kwalifikacji zawodowych 400 osób w wieku 16-20 lat oraz ułatwienie im dostępu do usług rynku pracy w celu poprawy ich zatrudnialności. Uczestnikami projektu byli uczniowie szkół zawodowych lub osoby realizujące rzemieślniczą naukę zawodu, a także uczniowie gimnazjum realizujący przyuczenie zawodowe. Projekt ukończyło 441 osób z czego 213 z obszarów wiejskich.

Projekt gwarantował kompleksowe wsparcie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym poprzez uczestnictwo w zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego, specjalistycznych szkoleniach zawodowych, językowych, zorganizowanie lokalnych i centralnych sprawdzianów umiejętności zawodowych oraz staży zawodowych.

W lipcu 2010 r. uczestnicy rywalizowali w lokalnych sprawdzianach umiejętności zawodowych. Laureaci poszczególnych konkurencji wyjechali na sprawdzian centralny. Trzystu uczestników, którzy osiągnęli najlepsze wyniki w realizowanym szkoleniu, zostało skierowanych na 2 - tygodniowy staż zawodowy.

4. „OHP jako realizator usług rynku pracy”

Działania w ramach projektu zostały opisane w ppkt a. Stan wydatków w projekcie wyniósł 16 691 055,54 zł.

Ponadto pragnę podkreślić, że w przypadku trzech projektów realizowanych przez Komendę Główną OHP, tj. „OHP jako realizator usług rynku pracy”, okres realizacji maj 2009 – grudzień 2013; „Szkolenie – Praktyka – Zatrudnienie – Rozwój” III edycja, okres realizacji maj – grudzień 2010 oraz „Nasza przyszłość II”, okres realizacji kwiecień – wrzesień należy dodać w opracowywanym sprawozdaniu informację, że projekty te realizowane są w ramach komponentu centralnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Projekty z komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Jednostki organizacyjne OHP w 2010 r. m.in. zrealizowały 6 projektów z komponentu regionalnego Kapitał Ludzki skierowanych bezpośrednio dla młodzieży pochodzącej z terenów wiejskich, w tym :

- 4 projekty w ramach Działania 6.3 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, - *Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich.*
- 2 projekty w ramach Działanie 9.5 – *Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich.*

Łączny budżet tych projektów w roku 2010 wyniósł 291 513 zł. Brało w nich udział 76 osób. Projekty te zrealizowały trzy wojewódzkie komendy OHP: Łódzka, Wielkopolska i Zachodniopomorska WK OHP.

Celem tych projektów była aktywizacja społeczna zawodowa i edukacyjna młodzieży z terenów wiejskich. Oferowane formy wsparcia obejmowały m.in. szkolenia zawodowe, doradztwo zawodowe, kursy komputerowe, językowe, zajęcia z przedsiębiorczości, warsztaty aktywizujące społecznie.

W 2011 r. OHP będą realizowały projekty na rzecz młodzieży wiejskiej z komponentu regionalnego PO KL, których budżet oszacowano na kwotę ok. 250 000 zł.

Plany budżetowe do 2013 r.

Przewidywany budżet na rok 2012 – 250 000 zł.

Przewidywany budżet na rok 2013 – 250 000 zł.

Działanie 1.6. Tworzenie warunków umożliwiających zdobycie umiejętności w zakresie przygotowywania aplikacji projektów unijnych oraz wykorzystania przyznanych środków.

Poddziałanie 1.6.1 Rozpowszechnienie informacji dotyczących możliwości kształcenia i doskonalenia zawodowego w kraju i za granicą oraz możliwości udziału szkół, uczniów, nauczycieli z obszarów wiejskich w programach edukacyjnych Unii Europejskiej.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi jako organ prowadzący szkoły wpisał w swoje zadania wspieranie szkół w uczestnictwie w różnego rodzaju programach edukacyjnych. W roku 2010 r. zostały zatwierdzone do realizacji wnioski 14 szkół w programach umożliwiających rozszerzenie wiedzy i umiejętności uczniów szkół rolniczych na kwotę 35,5 mln zł.

Ponadto Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie (KCER) – ogólnopolska placówka doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych uczących w szkołach rolniczych, poprzez prowadzenie szkoleń nauczycieli, we współpracy z partnerami zagranicznymi, upowszechniała informacje na temat możliwości uczestnictwa szkół rolniczych, uczniów i nauczycieli w programach edukacyjnych, szczególnie z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej.

Poddziałanie 1.6.2 Zwiększenie aktywności podmiotów funkcjonujących na obszarach wiejskich w ubieganiu się o dofinansowanie projektów ze środków Unii Europejskiej.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Informacje o zakresie tych działań zostały umieszczone w opisie poddziałania 1.5.3.

Poddziałanie 1.6.3 Szkolenie w zakresie przygotowywania wniosków o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Informacje o zakresie tych działań zostały umieszczone w opisie poddziałania 1.5.3.

Działanie 1.7 Tworzenie baz danych dotyczących ofert edukacyjnych.

Poddziałanie 1.7.1 Aktualizacja bazy danych instytucji akredytowanych – dotycząca placówek i ośrodków, które prowadzą kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych i które uzyskały akredytację kuratorów oświaty.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Aktualizacja bazy danych instytucji akredytowanych – dotycząca placówek i ośrodków, które prowadzą kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych i które uzyskały akredytację kuratorów oświaty, dokonywana jest na bieżąco w ramach obowiązków pracowników kuratoriów oświaty odpowiedzialnych za akredytację oraz nadzorowana jest przez pracownika MEN w ramach jego obowiązków. Kuratorzy oświaty raz w roku przekazują do Ministerstwa Edukacji Narodowej wykaz wszystkich placówek akredytowanych. Zgodnie z przekazanymi przez kuratorów oświaty danymi liczbowymi, według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. akredytację posiada 615 placówek.”

Ponadto w ramach Priorytetu III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL), Ośrodek Rozwoju Edukacji realizuje projekt pn. „*Narodowy System Edukacji Wirtualnej Scholaris*” (Poddziałanie 3.3.3 PO KL).

Wykonano następujące zadania:

- w czerwcu zatwierdzona została modyfikacja wniosku o dofinansowanie,
- ogłoszono postępowanie przetargowe na wykonanie aplikacji portalu Scholaris, administrację techniczną portalu oraz kolokację serwerów dla jego obsługi,
- wykonano nową edycję aplikacji portalu Scholaris wraz z narzędziem do zamieszczania zasobów na portalu oraz narzędziem dla nauczycieli służącym do tworzenia lekcji,
- powołano redakcję portalu,
- prowadzono prace nad Regulaminem portalu oraz Porozumieniem w sprawie publikowania zasobów edukacyjnych w ramach portalu,
- zorganizowano konferencję informacyjną z instytucjami i organizacjami pozarządowymi dotyczącą współpracy z portalem Scholaris.

Podziałanie 1.7.2 Realizacja projektu UE PLOTEUS 2 polegającego na przygotowaniu i udostępnieniu wszystkim zainteresowanym bazy danych dotyczącej możliwości kształcenia w uczelniach, szkołach ponadgimnazjalnych, a także w szkołach podstawowych i gimnazjach w Polsce.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

W 2010 r. po zapoznaniu się z wytycznymi Komisji Europejskiej w zakresie technicznych rozwiązań integracji narodowych baz danych (tzw. national data sources), dokonano we współpracy z Centrum Informatycznym Edukacji analizy możliwości integracji danych zbieranych za pomocą Systemu Informacji Oświatowej z europejskim interfejsem PLOTEUS 2, jak również zaplanowano w sposobie zbierania i porządkowania danych w ramach nowo powstającego systemu informacji oświatowej odpowiednie narzędzia umożliwiające szybką integrację danych z ww. interfejsem. Z uwagi na trwające prace legislacyjne nad ustawą o systemie informacji oświatowej, pełna realizacja tego zadania będzie możliwa po przyjęciu ww. ustawy, zaplanowanym na 2011 rok.

Poddziałanie 1.7.3 Tworzenie, gromadzenie i upowszechnienie zasobów informacyjnych, rejestrów i baz danych przydatnych do rozwijania edukacji ustawicznej:

1) rejestru instytucji szkoleniowych;

2) opisów zawodów i specjalności;

3) opisów standardów kwalifikacji zawodowych;

4) dokumentacji modułowych programów szkoleń zawodowych;

5) bazy danych Doradca 2000.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

W ramach tego poddziałania Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zajmowało się następującymi zagadnieniami:

1) Doskonalenie i aktualizacja bazy danych Rejestr Instytucji Szkoleniowych

W 2010 r. opracowano i wdrożono *rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej zmieniające rozporządzenie w sprawie rejestru instytucji szkoleniowych (Dz. U. Nr 241, poz. 1620)*, które uprościło zasady wpisu do Rejestru Instytucji Szkoleniowych (RIS), w tym stworzyło możliwość złożenia wniosku o wpis do rejestru w formie elektronicznej. Konieczność zmiany rozporządzenia była konsekwencją wprowadzenia nowych zapisów do *ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2010 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.)*, postulatów zgłaszanych przez użytkowników rejestru, tj. wojewódzkie urzędy pracy oraz inicjatywy podjętej przez Ministerstwo Gospodarki na rzecz zmniejszania obciążeń administracyjnych. Ponadto został spełniony obowiązek wynikający z Dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym, polegający na wprowadzeniu dodatkowej możliwości kontaktowania się przedsiębiorców z organami administracji.

W ślad za wdrożonym rozporządzeniem dostosowano aplikację elektroniczną RIS do zmian wprowadzonych w rozporządzeniu, tj.:

- dokonano aktualizacji aplikacji RIS pod kątem nowego zakresu danych oraz nowej postaci wniosków kierowanych przez instytucje szkoleniowe do wojewódzkich urzędów pracy;
- dokonano integracji aplikacji RIS z aplikacją Elektronicznej Skrzynki Podawczej w podstawowym zakresie umożliwiającym składanie wniosków oraz aktualizacji wniosków przez instytucję szkoleniową w postaci elektronicznej przy użyciu kwalifikowanego podpisu elektronicznego.

Na bieżąco udzielano informacji i wyjaśnień oraz rozwiązywano zaistniałe problemy techniczne. Upowszechniono publikację pt. „Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS) - Raport 2009 Instytucje Szkoleniowe i ich oferta”.

Działania finansowane były ze środków budżetowych, przeznaczonych na działalność bieżącą Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

2) Modernizacja klasyfikacji zawodów i specjalności

W I kwartale 2010 r. zakończono proces uzgodnień międzyresortowych oraz z partnerami społecznymi rozporządzenia określającego klasyfikację zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. Nr 82, poz. 537)* weszło w życie z dniem 1 lipca 2010 r. Po wydaniu ww. rozporządzenia prowadzono prace mające na celu wdrożenie nowej klasyfikacji zawodów i specjalności, tj.:

- opracowano klucz powiązań pomiędzy klasyfikacją zawodów i specjalności z 2007 r. i z 2010 r.,
- opracowano klucz powiązań pomiędzy grupami zawodów z klasyfikacji zawodów i specjalności z 2007 r. i zawodami z klasyfikacji zawodów i specjalności 2010 r. (zawody szkolne ujęte w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego z 2007 r.),
- zaktualizowano opisy grup zawodów,

- opracowano klucze powiązań pomiędzy polską klasyfikacją zawodów i specjalności a międzynarodową klasyfikacją ISCO-88 i ISCO-08,
- wydano i upowszechniono w urzędach pracy i wybranych instytucjach rynku pracy publikację książkową zawierającą nową klasyfikację zawodów i specjalności,
- zaktualizowano materiały informacyjne dot. klasyfikacji zawodów i specjalności zamieszczone w portalu publicznych służb zatrudnienia.

Ponadto udzielano licznych wyjaśnień telefonicznych i pisemnych przedstawicielom różnych organizacji i instytucji (głównie organizacji samorządu zawodowego i stowarzyszeń zawodowych) zainteresowanych zamieszczeniem w klasyfikacji określonego zawodu lub zawodów, głównie z grupy zawodów wchodzących w obszar medycyny niekonwencjonalnej.

Działania związane z przeprowadzeniem procesu legislacyjnego oraz wdrożeniem nowej klasyfikacji finansowane były ze środków budżetowych, przeznaczonych na działalność bieżącą MPiPS.

3) Opracowywanie i upowszechnianie standardów kwalifikacji zawodowych

W 2010 r. prowadzono prace związane z opracowaniem wniosku o dofinansowanie **projektu Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki pn. *Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców***. Realizacja projektu planowana jest na lata 2011- 2013. W 2011 r. opracowana zostanie dokumentacja przetargowa i wyłoniony wykonawca. W ramach projektu przygotowany zostanie przegląd rozwiązań międzynarodowych, zostanie zmodyfikowana i przetestowana metodologia opracowywania standardów wymagań pracodawców, przeszkolone grupy ekspertów w zakresie stosowania tej metodologii oraz opracowane i upowszechnione standardy wymaganych kompetencji dla 300 zawodów.

Celem projektu jest przygotowanie nowych zasobów informacji zawodoznawczej, aby poprawić jakość i skuteczność usług rynku pracy oraz lepiej dostosować ofertę edukacyjną do potrzeb rynku pracy.

Celami szczegółowymi są:

- 1) udoskonalenie metodologii określania standardów kompetencji zawodowych (z uwzględnieniem wymogów Europejskich i Krajowych Ram Kwalifikacji oraz potrzeb użytkowników);
- 2) opracowanie 300 nowych standardów kompetencji i ich upowszechnienie.

Cele projektu są zgodne z dokumentami programowymi – w szczególności z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki 2007-2013, gdzie zwraca się w szczególności uwagę na kwestie poprawy mobilności zawodowej osób dorosłych oraz elastyczne dostosowanie się ich do zapotrzebowania rynku pracy. Ponadto, projekt jest komplementarny z projektami ukierunkowanymi na rozwój zasobów ludzkich, gdyż standardy kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców stanowią podstawę informacyjną dla działań służb zatrudnienia oraz władz i ośrodków edukacyjnych (w szczególności służą lepszemu dostosowaniu programów kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy).

Projekt wpisuje się w cel strategiczny PO KL nr 1: podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo, a także cel szczegółowy Priorytetu: modernizacja publicznych służb zatrudnienia.

Projekt jest współfinansowany ze środków EFS (w 85%). Koszt projektu wynosi 20 600 000,00 tys. zł, w 2011 r. planuje się wydatkowanie ok. 3 000 tys. zł.

4) Rozbudowa, doskonalenie i udostępnianie zasobów baz danych o standardach kwalifikacji zawodowych i modułowych programach szkoleń

W grudniu 2010 r. zakończył się projekt dzięki któremu uruchomiono zmodernizowaną bazę danych, zawierającą standardy kwalifikacji zawodowych i modułowe programy szkoleń, pod nowym adresem: www.kwalifikacje.praca.gov.pl. W ramach modernizacji zmieniono sposób logowania się do systemu, usprawniono funkcje wyszukiwania danych, dodano możliwość zgłaszania uwag i sugestii przez użytkowników, wprowadzono statystyki i raportowanie; nowy system pozwala na znaczne rozszerzanie zbiorów danych i szybsze korzystanie z nich. Do bazy danych o modułowych programach szkolenia zawodowego wprowadzono również nowo opracowane programy modułowe.

Projekt jest współfinansowany ze środków EFS (w 85%). Koszt projektu wyniósł 400 tys. zł., w 2010 r. wydatkowano ok. 100 tys. zł. Ponadto, planowana jest rozbudowa bazy standardów kompetencji zawodowych w latach 2011-2013 o kolejne 300 standardów, w ramach projektu systemowego PO KL „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji wymaganych przez pracodawców”. Przewidywana wartość projektu wynosi 19.000 tys. zł.

Bazy danych Doradca 2000

Program „Doradca 2000” umożliwia upowszechnianie informacji zawodowych poprzez zawarte w nim opisy zawodów, profile zawodów oraz opisy instytucji edukacyjnych. Informacje te są ulokowane w dwóch zasadniczych modułach programu: Edukacja i Zawody. Moduły te są dostępne dla każdego użytkownika Internetu, zainteresowanego pozyskiwaniem informacji zawodowych zawartych w programie.

W 2010 r. zamieszczono 194 zaktualizowane charakterystyki zawodów w elektronicznej wersji Przewodnika po Zawodach, który znajduje się w module Zawody (<https://doradca.praca.gov.pl/d2k5/zawody>).

Działanie 1.8 Tworzenie warunków do opracowywania i wdrażania programów edukacyjnych, kulturalnych i sportowych kierowanych do mieszkańców wsi i obszarów wiejskich realizowanych przez organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.).

Poddziałanie 1.8.1 Aktywizacja jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie realizacji programów edukacyjnych, profilaktycznych i społecznych, a także programów upowszechniających sport i rekreację. Wspomaganie jednostek samorządu terytorialnego w organizacji programów kulturalnych.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

W poddziałania 1.8.1, 3.4.1, 3.5.5 wpisuje się program ministra - „Edukacja kulturalna”. Jednym ze sposobów realizowania działań przypisanych resortowi kultury jest dofinansowanie przedsięwzięć adresowanych do mieszkańców obszarów wiejskich, w ramach

ogłaszanych corocznie programów ministra kultury dziedzictwa narodowego. Takim programem, wspomagających projekty odpowiadające celom *Programu Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich*, jest „Edukacja kulturalna”.

Aktywizacji jednostek samorządu terytorialnego, a raczej ich jednostek organizacyjnych (samorządowych instytucji kultury – beneficjentami programu „Edukacja kulturalna” nie mogą być jednostki samorządu terytorialnego) i organizacji pozarządowych w zakresie realizacji programów kulturalnych (1.8.1) służyły przedsięwzięcia, które miały na celu rozwijanie ekspresji twórczej i kreatywności oraz aktywizację zachowań twórczych lokalnych społeczności.

Tabela nr 8. Przykłady projektów w ramach programu „Edukacja kulturalna”

Organizator	Nazwa zadania	Kwota dotacji w zł
Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „E” w Warszawie	Młodzi Menadżerowie Kultury	63 750
Europejskie Centrum bajki im. Koziółka Matołka w Pacanowie	Architektura krajobrazu czynnikiem kształtowania kultury miejsca.	100 000
Fundacja Sztuka i Współczesność	Dom Kultury jako rzeźba społeczna	68 474
Federacja Związków Gmin i Powiatów RP	„EDUK@TOR KULTURY” – innowacyjny program kształcenia animatorów kultury	193 986
Stowarzyszenie Centrum Aktywnych Gniew	Młodzi Animatorzy Kultury	45 000

Ponadto W 2010 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego realizował działania w zakresie edukacji regionalnej, w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pn. *„Dziedzictwo Kulturowe” priorytet 3. Kultura ludowa*.

Program ten jest adresowany przede wszystkim do mieszkańców obszarów wiejskich, społeczności lokalnych, w tym do dzieci i młodzieży. Jego celem jest wzmocnienie poczucia tożsamości regionalnej, dokumentowanie i ochrona dziedzictwa kultury ludowej oraz zachowanie i przekaz tradycji, w tym ochrona unikalnych umiejętności. Szczególną rolę w ramach programu pełnią zadania

edukacyjne, których celem jest przekazywanie najmłodszym pokoleniom bogactwa dziedzictwa kultury ludowej i kształtowanie w nich poczucia tożsamości regionalnej.

Bogactwo, różnorodność i wartości dorobku kulturowego polskiej wsi, zarówno w jej tradycyjnym, historycznym wymiarze, jak w postaci współczesnych kontynuacji inspiracji ludowością, są naturalnym elementem edukacji regionalnej, kierowanej do najmłodszego pokolenia, ale również osób dorosłych. Coraz częściej społeczności lokalne wykorzystują zasoby ludowego dziedzictwa kulturowego w promocji turystycznej własnych regionów. Tym samym wzrasta konieczność świadomej i profesjonalnie prowadzonej edukacji regionalnej. Niewątpliwie istotnym jest podniesienie świadomości regionalnej, a także zachęcenie do angażowania się w sprawy własnej lokalności i własnego dziedzictwa kulturowego.

Poddziałanie 1.8.2 Wsparcie merytoryczne i metodyczne nauczycieli oraz doskonalenie zawodowe nauczycieli, poprzez unowocześnienie systemu doradztwa metodycznego.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Projekt „Wzmocnienie systemu wspierania rozwoju szkół ze szczególnym uwzględnieniem doskonalenia nauczycieli i doradztwa metodycznego” realizowany był przez Ministerstwo Edukacji Narodowej do końca maja 2010 r. W ramach tego projektu opracowano raport obrazujący potrzeby szkół i placówek w zakresie systemu doskonalenia nauczycieli. Raport wskazywał na konieczność budowania kompleksowego wsparcia szkół. Istotne elementy tego wsparcia powinny być realizowane bezpośrednio w szkołach. Dzięki takiemu założeniu możliwe będzie z jednej strony lepsze wykorzystanie potencjału wszystkich instytucji zaangażowanych w proces wsparcia z drugiej zaś strony ułatwiony będzie dostęp nauczycieli i dyrektorów szkół (w tym szkół wiejskich) do doradztwa metodycznego. Wypracowane we wspomnianym raporcie wnioski znalazły swoje odbicie w projekcie „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół”.

W roku 2010 grupa ekspertów tego projektu wypracowała najważniejsze założenia merytoryczne i organizacyjne centrów rozwojów edukacji. Centra takie mają funkcjonować na poziomie każdego samorządu powiatowego i pracować w sposób nakierowany na pracę z konkretną szkołą, czy placówką, wspierać ją w wykonywaniu zadań nakładanych przez państwo, jak również wspomagać

w rozwiązywaniu jej indywidualnych problemów. Oferta kierowana do szkół powinna być wynikiem analizy sytuacji szkoły i odpowiadać na jej rzeczywiste potrzeby. Podstawowym ogniwem tak rozumianego wspierania pracy szkół mają być lokalne centra rozwoju edukacji. Docelowo w każdym powiecie powinno funkcjonować przynajmniej jedno centrum, którego zadaniem ma być kompleksowe wspomaganie szkół i placówek w zakresie:

- pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom, rodzicom i nauczycielom,
- organizowania współpracy, wymiany doświadczeń nauczycieli, dyrektorów i szkół,
- zapewniania nauczycielom dostępu do informacji pedagogicznej,
- wspomagania nauczycieli i dyrektora szkoły w obszarach pracy szkoły wymagających szczególnego wsparcia (zgodnie diagnozą potrzeb danej szkoły i jej koncepcją rozwoju).

Poza pracami merytorycznymi realizowanymi w ramach projektu w roku 2010 podjęto także działania informacyjne (konferencje i spotkania informacyjne) skierowane zarówno do obecnie funkcjonujących placówek doskonalenia nauczycieli, poradni pedagogiczno-psychologicznych i bibliotek pedagogicznych, jak i do odbiorców usług systemu wsparcia (dyrektorów szkół, organów prowadzących w tym samorządów powiatowych i wojewódzkich). Wszystkie działania kontynuowane będą w kolejnych latach.

Łączna suma środków wydatkowana w 2010 r. projekcie „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganium szkół” wynosiła 787 785,27 zł. Ponadto od 01.09.2010 r. projekt „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganium szkół” realizowany jest w Ośrodku Rozwoju Edukacji.

Ww. projekty znajdują się w III Priorytecie PO KL Działanie 3.3, Poddziałanie 3.3.

Poddziałanie 1.8.3 Rozwijanie różnych form współpracy z rodzicami wszystkich uczniów: edukacja w zakresie kompetencji wychowawczych, angażowanie ich do aktywnych działań na rzecz szkoły oraz wspólne poszukiwanie nowych form udziału rodziców w życiu szkoły.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

W 2010 r., Ministerstwo Edukacji Narodowej dokonało analizy dotyczącej funkcjonowania organizacji rodzicielskich w Polsce, które ewentualnie mogłyby być zainteresowane utworzeniem ogólnopolskiej rady rodziców przy Ministrze Edukacji Narodowej. Dalsze działania w tej kwestii są kontynuowane w 2011 r.

Poddziałanie 1.8.4 Popularyzacja i ochrona lokalnej kultury ludowej, w szczególności poprzez przekaz umiejętności i tradycji w formie warsztatów, plenerów, szkoleń, również w formie tzw. „szkół tradycji”, tworzenie kolekcji sztuki ludowej, organizację wystaw, konkursów, przeglądów i festiwali, podtrzymywanie i upowszechnianie lokalnych gwar.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Popularyzacja kultury ludowej ma miejsce w ramach projektów realizowanych w ramach zadań zleczanych organizacjom pozarządowym. Jednym z takich zadań w 2010 r. była „Organizacja w okresie letnich wakacji pobytu edukacyjnego dzieci Polaków zamieszkałych za granicą”.

Celem konkursu było wyłonienie najlepszych ofert wnioskodawców, którzy zrealizują zadania z zakresu zorganizowania w okresie letnich wakacji pobytu edukacyjnego dzieci Polaków zamieszkałych za granicą. W obozach, koloniach i innych formach pobytu edukacyjnego mogły uczestniczyć do ukończenia 18 roku życia dzieci i młodzież polonijna oraz Polaków zamieszkałych za granicą przebywająca z rodzicami (prawnymi opiekunami) poza granicami kraju przez okres co najmniej dwóch lat. Podobnie jak w roku ubiegłym pobyt edukacyjny, planowany przez organizatorów musiał zawierać program edukacyjno-wychowawczy, rozwijający poczucie tożsamości narodowej i patriotycznej, uwzględniający zajęcia kulturalno-oświatowe oraz turystyczno-krajoznawcze, umożliwić doskonalenie umiejętności posługiwania się językiem polskim, poznanie historii Polski, tradycji i kultury narodowej, umożliwiać

bezpośredni, stały, aktywny kontakt młodzieży polonijnej z młodzieżą z kraju podczas kolonii/obozu, wynikać z badania potrzeb beneficjentów, w tym badania znajomości języka polskiego. Na realizację zadania, Ministerstwo Edukacji Narodowej przeznaczyło środki publiczne w wysokości 600 000 zł. Według danych zawartych w ofertach, w koloniach uczestniczyło 1 148 dzieci i młodzieży Polaków zamieszkałych za granicą.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Projekty wspierane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wpisujące się w działania 1.8.4 i realizowane były przez jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe instytucje kultury, organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze oraz związki kościelne i wyznaniowe.

W ramach programu Kultura ludowa, którego budżet w 2010 r. wynosił: 2.881.780 zł, przyznano 61 dotacji z przeznaczeniem na następujące rodzaje zadań:

- warsztaty, kursy, szkolenia służące przekazywaniu umiejętności i tradycji szczególnie w formie tzw. „szkół tradycji” i „szkół ginących zawodów”, w tym specjalistyczne szkolenia dla animatorów, instruktorów kultury i nauczycieli;
- tworzenie programów edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży z wykorzystaniem nowoczesnych technik multimedialnych dotyczących zagadnień tradycyjnej kultury regionalnej;
- tworzenie źródeł służących dokumentowaniu i archiwizowaniu zjawisk kultury ludowej; ich gromadzenie, ochrona, udostępnianie i popularyzacja;
- zakup obiektów oraz kolekcji dzieł sztuki ludowej w celu ich publicznego udostępniania;
- konkursy, przeglądy i festiwale sztuki i rękodzieła ludowego, służące kultywowaniu i popularyzacji tradycyjnych i unikalnych elementów kultury ludowej;
- działania na rzecz ochrony unikalnych elementów kultury tradycyjnej, szczególnie w zakresie architektury regionalnej oraz gwar.

Przykłady przedsięwzięć skierowanych m.in. do społeczności wiejskich dofinansowanych w 2010 r. w ramach programu „Dziedzictwo Kulturowe”, Priorytet 3., Kultury ludowa. Budżet Programu: 2.881.780 (61 zadań).

Tabela nr 9. Przykłady przedsięwzięć skierowanych m.in. do społeczności wiejskich dofinansowanych w 2010 r. w ramach programu „Dziedzictwo Kulturowe”, priorytet 3, Kultura Ludowa.

Rodzaj zadania	Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania w zł
warszaty	1.	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Regionu Słowińskiego "KLUKA" w Klukach	Mereżka i filet, czyli tradycyjne koronki pomorskie. Warsztaty	40 000,00
	2.	Stowarzyszenie Artystów Kurpiowskich w Kadzidle	X Jubileuszowe Warsztaty Etnograficzne "Ginące Zawody"	30 000,00
	3.	Muzeum Budownictwa Ludowego - Park Etnograficzny w Olsztynku	Modelowa lekcja architektury regionalnej	25 000,00
	4.	Stowarzyszenie "Dom Tańca" w Warszawie	Tabor Lubelski - Szczepreszyn 2010	25 000,00
	5.	Stowarzyszenie "Tratwa" w Olsztynie	Drugie Serce Dzwonu	25 000,00
	6.	Fundacja "Oikonomos" w Białymstoku	III letnie warsztaty śpiewu białego. Białowieża 2010	25 000,00
	7.	Bukowiańskie Centrum Kultury "Dom Ludowy" im. Fr. Ćwiżewicza w Bukowinie Tatrzańskiej	Szkoła Ginących Zawodów, Folkloru i Sztuki Ludowej	25 000,00
	8.	Muzeum Okręgowe w Sieradzu	„Krześiwo” – regionalny program w zakresie kultury ludowej	25 000,00
	9.	Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie	EtnoLog – zaloguj się na ludowo!	48 000,00
	10.	Fundacja NADwyraz w Krakowie	Szlaku tradycyjnego rzemiosła – warsztaty otwarte	25 000,00
	11.	Fundacja Domu Kultury Tczew	Ginące zawody w tczewskich warsztatach starego rzemiosła	25 000,00

Rodzaj zadania	Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania w zł
szkoła tradycji	1.	Stowarzyszenie Miłośników Kultury Ludowej w Czeremшы	Ginące rzemiosła - szkoła tradycji	25 000,00
	2.	Gminny Ośrodek Kultury w Wojciechowie	XVI Ogólnopolskie Warsztaty Kowalskie i XIII Ogólnopolskie Spotkania Kowali	25 000,00
	3.	Fundacja "Muzyka Kresów" w Lublinie	XIII Międzynarodowa Letnia Szkoła Muzyki Tradycyjnej	25 000,00
gwara	1.	Towarzystwo Kultury Języka w Warszawie	Gwary polskie. Przewodnik multimedialny – wersja rozszerzona: część pierwsza	140 000,00
	2.	Zrzeszenie Kaszubsko- Pomorskie Oddział w Bytowie	IX Dyktando Kaszubskie -Królewionka w pałacu	25 000,00
	3.	Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce	„Nie z takiej dalecyj i nie za taką daremnotą”. Literacki zapis dialektu kurpiowskiego	25 000,00
konkursy	1.	Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu	XXX Konkurs Gry na Instrumentach Pasterskich im. Kazimierza Uszyńskiego	25 000,00
	2.	Muzeum Okręgowe w Tarnowie	Konkurs Malowana Chata – edycja 47	25 000,00
	3.	Gminny Dom Kultury w Lipnicy Murowanej	Palmy naszych ojców i dziadków - 52. Konkurs Lipnickich Palm i Rękodziela Artystycznego	25 000,00
	4.	Kurpiowskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne w Łysych	XLI Konkurs Palma Kurpiowska Łyse 2010	25 000,00
festiwale	1.	Wojewódzki Ośrodek Kultury w Lublinie	44 Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych	140 000,00
	2.	Miejski Ośrodek Kultury w Rabce-Zdroju	XXXIV Karpacki Festiwal Dziecięcych Zespołów Regionalnych	31 200,00

Poddziałanie 1.8.5 Rozwój i upowszechnienie sportu na obszarach wiejskich, w tym wśród dzieci i młodzieży.

Ministerstwo Sportu i Turystyki

Upowszechnianie i rozwój kultury fizycznej w środowisku wiejskim jest jednym z głównych obszarów działalności Ministerstwa Sportu i Turystyki realizowanych w ramach zadania, „*Upowszechnianie aktywności fizycznej różnych grup społecznych*”.

Podstawowymi celami upowszechniania kultury fizycznej w środowisku wiejskim jest:

- stymulowanie mieszkańców obszarów wiejskich do udziału w różnych formach rekreacyjno-sportowej aktywności, zmierzające do niwelowania nierówności w stanie zdrowia i sprawności fizycznej w stosunku do ogółu społeczeństwa,
- tworzenie warunków do wartościowego spędzania czasu wolnego,
- wyrównywanie szans, zapobieganie marginalizacji i patologiom społecznym.

Cele te realizowane są przede wszystkim przez organizację masowych imprez rekreacyjno-sportowych i turystycznych, poszerzanie działalności klubów funkcjonujących na terenach wiejskich, organizowanie form współzawodnictwa i rywalizacji sportowej oraz szkolenie społecznych kadr kultury fizycznej – wolontariuszy, animatorów i organizatorów sportu.

Upowszechnianie sportu wśród mieszkańców wsi oparte jest o współpracę z ogólnopolskimi stowarzyszeniami i innymi organizacjami pozarządowymi działającymi w środowisku wiejskim, a których celem działalności statutowej jest upowszechniania kultury i sportu. Współpraca ta polega w szczególności na udzielaniu, w ramach otwartego konkursu ofert, dotacji finansowych. W roku 2010, podobnie jak w latach ubiegłych, największy zakres zadań podjęło *Krajowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe* realizujące kompleksowy program pn. „*Program na rzecz rozwoju kultury fizycznej w środowisku wiejskim*”.

Program ten kierowany jest do wszystkich mieszkańców wsi, bez względu na wiek i sprawność fizyczną, i zmierza do objęcia swym zakresem możliwie najszersze kręgi społeczeństwa wiejskiego, w szczególności rodziny, a także dzieci i młodzież uzdolnioną sportowo. Zadania programu realizowane były poprzez organizację masowych imprez sportowo - rekreacyjnych, zawodów sportowych

w różnych dyscyplinach sportu prowadzonych od najniższego szczebla, obozów sportowych oraz rozwój działalności ludowych klubów sportowych. Stałymi formami zawodów i imprez sportowo-rekreacyjnych, realizowanych także w roku 2010 były:

- turnieje o puchar przewodniczącego LZS w wybranych dyscyplinach sportu, w tym zawody integracyjne,
- igrzyska LZS i mieszkańców wsi (letnie i zimowe):
  - turnieje gmin i rodzin,
  - festyny rekreacyjne, dożynkowe,
  - pikniki,
- masowe biegi przełajowe mieszkańców wsi (wiosenne i jesienne),
- eliminacje do imprez szczebla wojewódzkiego i centralnego,
- ligi gminne w różnych dyscyplinach sportu,
- memoriały, maratony, rajdy, spływy kajakowe, zloty rodzin turystycznych, olimpiady wiedzy turystycznej.

Upowszechnianiem kultury fizycznej i sportu w środowisku wiejskim zajmowały się również inne podmioty. Mieszkańców wsi, jako adresatów części swoich działań, wybierały takie stowarzyszenia jak: *Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej*, *Katolickie Stowarzyszenie Sportowe RP*, *Stowarzyszenie Młodych Wielkopolan*, *Związek Młodzieży Wiejskiej* i inne organizacje pozarządowe realizujące zadania o zasięgu lokalnym.

Na zadania upowszechniania kultury fizycznej w środowisku wiejskim wydatkowano z budżetu państwa kwotę 7 770 000 zł. W finansowanych z tych środków zadaniach, uczestniczyło 223 501 mieszkańców wsi i małych miast.

Ponadto *Krajowa Federacja Sportu dla Wszystkich* przeprowadziła jak co roku ogólnopolską imprezę Europejski Tydzień Sportu dla Wszystkich – XVI Sportowy Turniej Miast i Gmin realizowaną w ostatnim tygodniu maja poprzez organizację rozmaitych turniejów, wielobojów, pokazowych treningów i testów sprawności itp. Na podstawie nadesłanych sprawozdań sklasyfikowano 356 gmin do 15 tys. ludności, a więc reprezentujących środowisko wiejskie, w których na starcie stanęło blisko 1,1 mln uczestników. Najlepsze spośród tych gmin otrzymały nagrody w postaci sprzętu sportowego przekraczającego wartość 300 tys. zł.

Wyrównywanie szans dostępu do sportu oraz zwiększenie powszechności aktywności sportowej społeczności wiejskiej, to priorytety większości zadań i programów sportu powszechnego, finansowanych także ze środków funduszy celowych. Trudno jest jednak wydzielić środki finansowe kierowane na ten cel oraz uczestników zadań.

Ze środków Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów, realizowane były w środowisku wiejskim zajęcia sportowe, organizowane przez gminne jednostki samorządu terytorialnego oraz kluby sportowe i organizacje pozarządowe realizujące zadania statutowe z zakresu upowszechniania sportu i kultury fizycznej.

Znaczne środki Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, wydatkowane w ramach zadań programu „*Sport wszystkich dzieci*”, również trafiają do środowisk wiejskich. Środki te, przeznaczone są m.in. na organizację imprez i obozów sportowo rekreacyjnych dla dzieci, sprzęt sportowo-rekreacyjny, działalność animatorów i promocję sportu dzieci i młodzieży. W ramach tego programu realizowane jest także zadanie „*Organizator sportu dzieci i młodzieży oraz sportu osób niepełnosprawnych w środowisku wiejskim*”.

Działanie 1.9 Tworzenie warunków do podejmowania przez uczniów nauki poza miejscem zamieszkania i eliminowanie barier dostępu do edukacji.

Poddziałanie 1.9.1 Stworzenie systemu pomocy materialnej dla uczniów pobierających naukę poza miejscem zamieszkania.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Narodowy Program Stypendialny stworzył podstawy dla polityki pomocy materialnej świadczonej uczniom, których sytuacja materialna i życiowa może spowodować zagrożenie zaprzestania realizacji obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, ograniczenie aspiracji edukacyjnych, odstąpienie od edukacji na wyższych poziomach nauczania. Narodowy Program Stypendialny wspiera także młodzież pobierających naukę poza miejscem zamieszkania. Art. 90d, ust. 4 ustawy o systemie oświaty stwierdza,

że stypendium szkolne może być udzielane uczniom szkół ponadgimnazjalnych oraz słuchaczom kolegiów, także w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania.

Program zakłada wyzwolenie aktywności społecznej wielu podmiotów wspierających edukację dzieci i młodzieży oraz przyjęcie takich rozwiązań prawnych, które gwarantują skuteczność podejmowanych działań.

Zadaniem programu jest również wskazanie i wzmocnienie istniejących i przygotowywanych rozwiązań legislacyjnych oraz organizacyjnych, umożliwiających rozszerzenie zasięgu i zakresu pomocy o charakterze edukacyjnym. Dlatego niezbędna jest identyfikacja różnorodnych, realizowanych obecnie programów wsparcia materialnego dla uczniów i tworzenie warunków do realizacji tej pomocy przez jak najszerszą grupę podmiotów – jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, osoby prawne i fizyczne.

Zgodnie z powyższym, programem objęte były następujące obszary działania:

- pomoc materialna udzielana uczniom, słuchaczom i wychowankom na podstawie ustawy o systemie oświaty, w ramach systemu edukacji;
- pomoc materialna realizowana na podstawie programów rządowych;
- programy realizowane na poziomie województw z wykorzystaniem wspólnotowych środków publicznych.

Pomoc taka jest udzielana w formie stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych, a także w ramach realizacji programów rządowych, dotyczących określonych problemów edukacyjnych.

Realizowana przez resort edukacji pomoc skierowana do uczniów ma charakter wsparcia edukacyjnego, nakierowanego na rozwiązywanie określonych problemów edukacyjnych uczniów, wynikających nie tylko z trudnej sytuacji materialnej, ale również sytuacji rodzinnej, problemów w nauce, chęci poprawy swoich umiejętności i poszerzenia wiedzy.

Rozwiązania organizacyjne w zakresie pomocy materialnej o charakterze edukacyjnym dla uczniów dostosowywane są do charakteru udzielanej pomocy.

Sprawy związane ze stypendiami szkolnymi i zasiłkami są realizowane jako zadanie własne gminy (na podstawie rozdziału 8a ustawy o systemie oświaty), które jest dofinansowywane z budżetu państwa.

Funkcjonujący od kilku lat system wsparcia edukacyjnego dla uczniów jest ważnym elementem w przełamywaniu barier w dostępie do edukacji, zwiększaniu ambicji edukacyjnych, zapobieganiu przedwczesnemu wypadaniu z systemu szkolnego.

W roku szkolnym 2009/2010 stypendia szkolne otrzymało 677 010 uczniów, zaś zasiłki szkolne 19 429 uczniów.

Rada Ministrów przyjęła 28 maja 2010 r. uchwałę Nr 76/2010 w sprawie Rządowego programu pomocy uczniom w 2010 r. - „Wyprawka szkolna” oraz wypłaty uczniom zasiłku powodziowego na cele edukacyjne a także rozporządzenie w sprawie szczególnych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników oraz wypłaty uczniom zasiłku powodziowego na cele edukacyjne.

Rządowy program pomocy uczniom w 2010 r. - „Wyprawka szkolna” oraz wypłaty uczniom zasiłku powodziowego na cele edukacyjne, miał na celu:

- wyrównywanie szans edukacyjnych i wspieranie rozwoju edukacyjnego uczniów przez dofinansowanie zakupu podręczników dla uczniów rozpoczynających w roku szkolnym 2010/2011 naukę:
  - 1) w klasach I-III szkoły podstawowej,
  - 2) w klasach I-III ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia,
  - 3) w klasie II gimnazjum,
  - 4) w klasie II ogólnokształcącej szkoły muzycznej II stopnia,
  - 5) w klasie II ogólnokształcącej szkoły sztuk pięknych,
  - 6) w klasie V ogólnokształcącej szkoły baletowej.
- wyrównywanie szans edukacyjnych i wspieranie rozwoju edukacyjnego dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym przez dofinansowanie zakupu podręczników dla uczniów:

- 1) słabo widzących,
- 2) niesłyszących,
- 3) z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim,
- 4) z niepełnosprawnościami sprzężonymi w przypadku, gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność wymieniona wyżej,
- 5) posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, o którym mowa w art. 71b ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, realizujących w roku szkolnym 2010/2011 obowiązek szkolny lub obowiązek nauki w szkołach dla dzieci i młodzieży lub w ogólnokształcących szkołach muzycznych I stopnia, ogólnokształcących szkołach muzycznych II stopnia, ogólnokształcących szkołach sztuk pięknych, ogólnokształcących szkołach baletowych lub liceach plastycznych.

Pomoc w formie dofinansowania zakupu podręczników uczniów mógł otrzymać tylko ze względu na jedno z trzech wymienionych kryteriów, tj. ze względu na:

- 1) kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 *ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.)*;
- 2) przypadki określone w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, poza kryterium dochodowym, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (w tym zdarzenia losowe, sytuacje kryzysowe, klęski żywiołowe lub ekologiczne), na podstawie decyzji dyrektora szkoły, do której uczęszcza uczeń;
- 3) orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, o którym mowa w art. 71b ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, dla uczniów słabo widzących, niesłyszących, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim oraz uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi w przypadku, gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność wymieniona wyżej, realizujących w roku szkolnym 2010/2011 obowiązek szkolny lub obowiązek nauki w szkołach dla

dzieci i młodzieży lub w ogólnokształcących szkołach muzycznych I stopnia, ogólnokształcących szkołach muzycznych II stopnia, ogólnokształcących szkołach sztuk pięknych, ogólnokształcących szkołach baletowych lub liceach plastycznych;

W przypadku, kiedy uczeń spełniał więcej niż jedno z powyższych kryteriów do objęcia pomocą w formie dofinansowania zakupu podręczników - decyzję w sprawie jego wyboru pozostawia się rodzicowi (prawnemu opiekunowi, rodzicowi zastępczemu) ucznia.

Na realizację programu w zakresie realizacji dofinansowania zakupu podręczników szkolnych planowano uruchomić środki w wysokości 103 350 tys. zł, zaś na realizację dofinansowania zasiłków powodziowych 46 000 tys. zł.

MEN uruchomił pierwszą transzę środków na zakup podręczników w wysokości 85 343 510 zł oraz na wniosek wojewody pomorskiego i zachodniopomorskiego dodatkowe środki drugiej transzy w wysokości 230 032 zł.

Rada Ministrów podjęła decyzję o uruchomieniu dodatkowych środków na realizację wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego dla dzieci i uczniów, których dotknęła powódź, w ramach *Rządowego programu pomocy uczniom w 2010 r. – „Wyprawka szkolna” oraz wypłaty uczniom zasiłku powodziowego na cele edukacyjne*. Wysokość świadczenia tzw. „zasiłku powodziowego” określona została na poziomie 1 000 zł wypłacanego na dziecko, które w roku szkolnym 2009/2010 lub 2010/2011 realizowało obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne i dla ucznia, który w roku szkolnym 2009/2010 lub 2010/2011 uczęszczał do szkół wszystkich typów, z wyjątkiem szkół dla dorosłych.

Świadczenie wypłacane było tym dzieciom i uczniom, których rodziny zostały zakwalifikowane przez samorząd gminny do otrzymania świadczenia pieniężnego w wysokości do 6 000 zł (środki na podstawową pomoc przekazywane przez wojewodów) wypłacanego przez władze gminne na podstawie art. 39 i 40 ustawy o pomocy społecznej. Rodziny nie były zobowiązane do przedkładania dodatkowych informacji oraz zaświadczeń w celu otrzymania „zasiłku powodziowego”. Władze gminne po zebraniu danych o liczbie dzieci uprawnionych do otrzymania wsparcia z budżetu państwa przekazywały niezwłocznie zbiorcze informacje do odpowiedniego

województwa. Wojewoda na podstawie danych z terenu gmin objętych powodzią występował do Ministerstwa Edukacji Narodowej o środki na wypłatę pomocy. Zostały one następnie przekazane do budżetów samorządów gminnych, gdzie były niezwłocznie wypłacane rodzinom (rodzicom, rodzicom zastępczym, prawnym opiekunom) dzieci i uczniów lub pełnoletnim uczniom uprawnionym do pomocy.

Do 30 września 2010 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej wystąpiło do Ministra Finansów, na podstawie wniosków wojewodów, o uruchomienie środków w wysokości 26,448 mln zł, co pozwoliło na udzielenie pomocy 26 448 uczniom.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

W zakres Priorytetu 1, Działania 1.9 *Tworzenie warunków do podejmowania przez uczniów nauki poza miejscem zamieszkania i eliminowanie barier dostępu do edukacji*, wpisuje się realizacja przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, z późn. zm.) w zakresie wsparcia materialnego rodzin z dziećmi na utrzymaniu poprzez system świadczeń rodzinnych i funkcjonujące w ramach tego systemu świadczenia (dodatki do zasiłku rodzinnego) związane z edukacją dzieci, również tych z terenów wiejskich. Warunkiem nabycia prawa do tych świadczeń jest spełnienie ustawowego kryterium dochodowego, które wynosi 504 zł netto na osobę w rodzinie lub 583 zł na osobę w rodzinie, gdy jej członkiem jest niepełnosprawne dziecko.

Są to dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:

- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły w wysokości 90 zł miesięcznie na dziecko, albo w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły w wysokości 50 zł miesięcznie na dziecko (nie przysługuje on w lipcu i sierpniu),
- rozpoczęcia roku szkolnego, przysługujący raz w roku, w związku z rozpoczęciem roku szkolnego albo rocznego przygotowania przedszkolnego - w wysokości 100 zł na dziecko,

- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego - w wysokości 60 zł miesięcznie na niepełnosprawne dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia oraz 80 zł miesięcznie na niepełnosprawne dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Tabela nr 10. Liczba dodatków do zasiłku rodzinnego związanych z edukacją oraz wydatki na ten cel w 2010 r.

Wyszczególnienie	Przeciętna miesięczna liczba wypłaconych świadczeń* (w tys.)	Wydatki na świadczenia ogółem (w tys. zł)
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania	326,0	207.975
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	2.135,3	213.537
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	172,9	159.014

*-w przypadku wypłacanego raz w roku dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku podano liczbę wypłaconych świadczeń ogółem.

Źródło: Dane ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu świadczeń rodzinnych gromadzonych przez MPiPS za 2010 r.

Należy zauważyć, że nie jest prowadzona statystyka dotycząca liczby poszczególnych rodzajów dodatków do zasiłku rodzinnego związanych z edukacją dzieci i kwot na nie wydatkowanych w zależności od miejsca zamieszkania rodzin je otrzymujących (w tym rodzin zamieszkałych na obszarach wiejskich).

Powyższe świadczenia finansowane są ze środków budżetu państwa ujętych w budżetach poszczególnych wojewodów, które w formie dotacji celowej przekazywane są gminom bezpośrednio przyznającym i wypłacającym te dodatki.

Poddziałanie 1.9.2 Tworzenie warunków do rozwijania i usprawnianie systemu dowożenia uczniów z obszarów wiejskich do szkół oraz innych placówek oświatowych, w tym również uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, z uwzględnieniem możliwości korzystania przez nich z zajęć pozalekcyjnych, poradni psychologiczno-pedagogicznych, bibliotek, itp.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Art. 14a i art.17 *ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm)* zawierają przepisy regulujące zasady dowożenia dzieci do przedszkoli i szkół, w tym także zasady dowożenia do przedszkoli i szkół dzieci niepełnosprawnych, z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Przepisy te obowiązują od 22 kwietnia 2009 r. i są realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego.

Poddziałanie 1.9.3 Tworzenie warunków do dostosowania działania świetlic szkolnych do potrzeb edukacyjnych dzieci z obszarów wiejskich.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Zgodnie z danymi otrzymanymi z Systemu Informacji Oświatowej systematycznie wzrasta liczba nauczycieli zatrudnionych w świetlicach szkolnych, co wynika ze wzrostu zapotrzebowania rodziców uczniów – szczególnie w młodszym wieku szkolnym – na zapewnienie przez szkołę zajęć o charakterze wychowawczo-opiekuńczym.

Dzieci, których rodzice pracują dłużej niż trwają zajęcia lekcyjne mają możliwość korzystania z zajęć opieki świetlicowej. Podstawą prawną organizowania zajęć świetlicowych jest:

- *ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.);*
- *rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.).*

Dzieci z obszarów wiejskich mogą korzystać z pomocy dydaktycznych zakupionych w ramach programu „Radosna szkoła”, z którego również pozyskiwane były środki na utworzenie miejsc zabaw i placów zabaw. Dzięki pozyskanym z programu środkom poziom oferowanej przez szkoły opieki świetlicowej uległ wyraźnemu polepszeniu.

Tabela nr 11. Zatrudnienie nauczycieli w świetlicach szkół podstawowych w latach 2007/2008-2010/2011

Nauczyciele świetlicy	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011
w osobach	20 584	21 527	25 223	26 606
w etatach przeliczeniowych	13 074,48	13 516,02	14 092,08	14 452,65

Źródło: System Informacji Oświatowej, dla roku 2010/2011

Poddziałanie 1.9.4 Kształcenie umiejętności społecznych i życiowych uczniów, kształtowanie właściwych relacji w kontaktach międzyludzkich.

Zadanie było realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego – organy prowadzące szkoły.

Poddziałanie 1.9.5 Tworzenie punktów wyrównywania braków w nauce oraz przygotowania do lekcji, jako formy pomocy uczniom, poza siedzibą szkoły.

Zadanie było realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego – organy prowadzące szkoły.

Priorytet 2

Optymalne wykorzystanie i wzmocnienie istniejącego potencjału szkoły i środowiska lokalnego

W ramach priorytetu 2 zrealizowane zostały poniższe działania:

Działanie 2.1 Rozwój bazy dydaktycznej szkół i placówek położonych na obszarach wiejskich.

Poddziałanie 2.1.1 Dopuszaenie szkolnych pracowni przedmiotowych.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W 2010 r. na doposażenie pracowni szkół prowadzonych przez MRiRW przeznaczono 1 948 tys. zł.

Poddziałanie 2.1.2 Dopuszaenie bibliotek szkolnych.

Zadanie było realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego – organy prowadzące szkoły.

Poddziałanie 2.1.3 Rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej.

Ministerstwo Sportu i Turystyki

1. Środki Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.

Minister Sportu i Turystyki będąc dysponentem środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej uczestniczy we współfinansowaniu zadań polegających na przebudowie, remontach i inwestycjach obiektów sportowych na mocy rozporządzenia Ministra Sportu z dnia 23 sierpnia 2010 r. w sprawie dofinansowania zadań ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. Nr 156, poz.1051). W 2010 r. ogółem ze środków FRKF wydatkowano na zadania kontynuowane i noworozpocznane 361 400 377,83 zł w tym:, na zadania zakwalifikowane, jako inwestycje w obszarach wiejskich 109 217 196 42 zł z tego:,

- w ramach wieloletniego programu rozwoju bazy sportowej wydatkowano 100 068 696 42 zł,
- z programu budowy boisk wielofunkcyjnych ogólnie dostępnych dla dzieci i młodzieży - 8 149 500 zł,
- z programu budowy pełnowymiarowych boisk piłkarskich ze sztuczną nawierzchnią - 999 000 zł.

W ramach środków FRKF dofinansowywane były przedsięwzięcia realizowane na terenach gmin wiejskich, wsi i małych miasteczek do 5 tys. mieszkańców.

Tabela nr 12. Zestawienie łącznych kwot wydatkowania środków FRKF w roku 2010 na realizację modernizacji, remontów i inwestycji obiektów sportowych na terenie obszarów wiejskich w ramach poszczególnych programów.

Lp	Nazwa programu	Przedmiot dofinansowania	Kwota przyznana ze środków Funduszu ogółem	Transza przyznana na rok 2010	Kwota wykorzystana od 2010/01/01 do 2010/12/31
1	2	3	4	5	6
1	Wieloletni program rozwoju bazy sportowej	modernizacja, remonty i inwestycje obiektów sportowych	221 635 227,65	104 536 701,09	100 068 696,42
2	Budowa boisk wielofunkcyjnych ogólnie dostępnych dla dzieci i młodzieży	budowa boisk wielofunkcyjnych ogólnie dostępnych dla dzieci i młodzieży	8 377 600,00	8 377 600,00	8 149 500,00
3	Budowa boisk piłkarskich pełnowymiarowych ze sztuczną nawierzchnią "Wielka płyta"	budowa pełnowymiarowych boisk piłkarskich ze sztuczną nawierzchnią	2 245 700,00	2 245 700,00	999 000,00
	RAZEM		232 258 527,65	115 160 001,09	109 217 196,42

W 2011 r. na realizację inwestycji sportowych zaplanowano kwotę 367 250 000 zł .

Powyższe środki w roku 2011 przeznaczone będą na dofinansowywanie kontynuacji budowy inwestycji sportowych realizowanych w ramach wieloletniego programu rozwoju bazy sportowej, oraz programu budowy boisk wielofunkcyjnych ogólnie dostępnych dla dzieci i młodzieży.

W roku 2011 z uwagi na prognozowane przez Totalizator Sportowy Sp. z o.o. niskie przychody środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej nie przewiduje się naboru nowych wniosków do programu budowy boisk wielofunkcyjnych ogólnie dostępnych dla dzieci i młodzieży oraz programu budowy pełnowymiarowych boisk piłkarskich ze sztuczną nawierzchnią.

2. Program „Moje Boisko- Orlik 2012”

W roku 2010 odbyła się III edycja programu „Moje Boisko Orlik 2012”. Na realizację powyższego programu przeznaczono środki budżetowe w kwocie 193.908.516 zł ogółem i objęto dofinansowaniem budowę 519 kompleksów sportowych „Moje Boisko – Orlik 2012” oraz 38 lodowisk „Biały Orlik” i 10 remontów kompleksów uszkodzonych podczas powodzi.

W skład kompleksów wchodzi: boisko piłkarskie o nawierzchni ze sztucznej trawy, boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej wraz z oświetleniem i ogrodzeniem boisk oraz budynkiem zaplecza.

Lodowiska budowane są w ramach Pilotażowego programu budowy składanych lodowisk sezonowych oraz lodowisk stałych „Biały Orlik” i zlokalizowane mogą być na terenie wybudowanych kompleksów sportowych „Moje Boisko – Orlik 2012”. Beneficjentami programu „Moje Boisko – Orlik 2012” są wyłącznie jednostki samorządowe, które zgodnie z założeniami programu mogły otrzymać dotacje celową w wysokości 33% wartości kosztów kwalifikowanych, nie więcej jednak niż 333.000 zł. Dodatkowo jednostki, które dotknięta w 2010 r. klęska powodzi mogły otrzymać dofinansowanie zwiększone o 167.000 zł. W ramach programu „Biały Orlik” dofinansowanie dla każdej inwestycji wynosiło 300.000 zł.

W ramach powyższej kwoty na dofinansowanie budowy zlokalizowanych na obszarach wiejskich (terenach gmin wiejskich, wsi i małych miasteczek do 5 tys. mieszkańców) 265 kompleksów sportowych wydatkowano środki budżetowe w wysokości 94.933.705,20 zł, a na dofinansowanie realizacji 9 lodowisk „Biały Orlik” wydatkowano 2.310.556,63 zł.

W roku bieżącym na realizację Programu „Moje Boisko-Orlik 2012” Ministerstwo Sportu i Turystyki zabezpieczyło środki budżetowe w wysokości 250.000.000 zł. Wysokość kwoty wykorzystania na realizację zadań inwestycyjnych w obszarach wiejskich będzie znana po zawarciu umów na dofinansowanie i przyjęciu rozliczeń.

Tabela nr 13. Zestawienie liczba inwestycji dofinansowanych w 2010 r. w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012” na obszarach wiejskich w podziale na województwa:

Województwo	Liczba inwestycji w podziale na województwa + biały orlik	Kwota środków przekazanych z budżetu państwa na inwestycje
Dolnośląskie	17	5 870 548,52 zł
kujawsko - pomorskie	26	8 461 217,00 zł
Lubelskie	13	4 316 622,00 zł
Lubuskie	9	3 168 147,04 zł
Łódzkie	12	3 873 418,82 zł
Mazowieckie	19	7 142 000,00 zł
Małopolskie	21	9 790 000,00 zł
Opolskie	10	3 489 000,00 zł
Podlaskie	8	2 515 000,00 zł
Podkarpackie	14	5 042 000,00 zł
Pomorskie	14	4 507 323,15 zł
Śląskie	14	5 702 000,00 zł
Świętokrzyskie	4	1 319 000,00 zł
Wielkopolskie	38	12 380 481,99 zł
warmińsko - mazurskie	25	8 260 000,00 zł
zachodnio - pomorskie	21	6 786 390,05 zł
BIAŁY ORLIK	9	2 310 556,63 zł
SUMA	274	94 933 705,20 zł

Poddziałanie 2.1.4 Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w związku z obniżeniem wieku spełniania obowiązku szkolnego.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Rządowy Program „Radosna szkoła”, zwany dalej „Programem”, został przyjęty przez Radę Ministrów na mocy Uchwały nr 112/2009 Rady Ministrów z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie *Rządowego programu wspierania w latach 2009-2014 organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w klasach I-III szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia – „Radosna szkoła”, zwanej dalej „Uchwałą”*. Aktem prawnym regulującym szczegóły realizacji Programu jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie *form i zakresu finansowego wspierania organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w klasach I-III szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia* (Dz. U. Nr 110, poz. 915 i z 2010 r. Nr 187, poz. 1253).

Głównym celem Programu jest pomoc finansowa organom prowadzącym w tworzeniu warunków do realizowania nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, a także w przygotowaniu szkół do rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolatnie. Bardzo istotne, w tym kontekście, jest łagodne wprowadzenie dzieci w naukę szkolną, uwzględniającą również wychowanie fizyczne i edukację zdrowotną.

Jednym z najważniejszych założeń Programu jest stworzenie sześciolatnim i siedmioletnim uczniom bezpiecznych warunków w zakresie nauki, wychowania i opieki w szkole porównywalnych z warunkami edukacji przedszkolnej, uwzględniającej aktywną naukę i zabawę, a także umożliwienie organizowania zajęć szkolnych i zajęć opieki świetlicowej, co pozytywnie wpłynie na niwelowanie reakcji stresowych u małych dzieci, spowodowanych nowymi dla nich sytuacjami związanymi z rozpoczęciem edukacji szkolnej.

Celem Programu jest stworzenie bezpiecznych i przyjaznych warunków do wszechstronnego rozwoju dziecka. W tym celu uruchomiono pomoc finansową, w ramach której tworzone są miejsca zabaw w szkole i szkolne place zabaw. Dzięki zakupionym pomo-

com dydaktycznym oraz utworzonym lub zmodernizowanym placom zabaw możliwe jest zwiększenie aktywności ruchowej dzieci, zapewnienie warunków do kształtowania sprawności fizycznej, promowanie nawyku aktywnego spędzania wolnego czasu, rozwijanie umiejętności motorycznych dzieci w młodszym wieku szkolnym, kształtowanie umiejętności społecznych, a także orientacji przestrzennej, analizy i syntezy słuchowej oraz koordynacji wzrokowo-ruchowej.

W tym celu w kolejnych latach realizacji programu, przekazywane będzie organom prowadzącym wsparcie finansowe ze środków z budżetu państwa na zakup albo zwrot kosztów zakupu pomocy dydaktycznych do miejsc zabaw w szkole (w wysokości 100% kwoty wsparcia finansowego wnioskowanej przez organ prowadzący) oraz na utworzenie lub modernizację albo na zwrot kosztów utworzenia lub modernizacji szkolnych placów zabaw (w wysokości do 50% kosztów).

Koszt całego programu wynosi 2 438 000 tys. zł, z czego 1 278 000 tys. zł pochodzić będzie z budżetu państwa.

Warunkiem otrzymania wsparcia finansowego jest zapewnienie wkładu własnego przeznaczonego na realizację Programu. W przypadku pomocy dydaktycznych wymagane jest wykazanie się wkładem własnym finansowym lub rzeczowym, obejmującym przygotowanie sali w szkole z przeznaczeniem na miejsce zabaw. Natomiast w przypadku utworzenia lub modernizacji szkolnego placu zabaw w ramach Programu konieczne jest zabezpieczenie we własnym budżecie wkładu finansowego w wysokości co najmniej 50% kosztów całościowej realizacji zadania.

Beneficjentami Programu są organy prowadzące publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe i ogólnokształcące szkoły muzyczne I stopnia: jednostki samorządu terytorialnego, osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne oraz minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Ostatecznymi beneficjentami są dzieci w młodszym wieku szkolnym, które dzięki Programowi mogą uczyć się i bawić w nowoczesnych i przyjaznych miejscach zabaw i korzystać ze szkolnych placów zabaw.

W roku 2010 realizowana była druga edycja Programu, w ramach której złożono 5831 wniosków na zakup pomocy dydaktycznych na kwotę 49 741 570,39 zł oraz 2 786 wniosków na budowę lub modernizację szkolnych placów zabaw na kwotę 173 631 025,18 zł.

W związku z tak dużym zainteresowaniem Programem w 2010 r. nie wystarczyło środków na zaspokojenie potrzeb wszystkich wnioskodawców. Środki będące do dyspozycji w ramach Programu zostały rozdysponowane proporcjonalnie według wnioskowanych kwot między wszystkie województwa. Wszystkie szkoły, dla których w roku 2009 zabrakło pieniędzy, otrzymały wsparcie w pierwszej kolejności, pod warunkiem złożenia poprawnego wniosku w odpowiednim terminie.

Zgodnie z harmonogramem realizacji Programu wojewodowie przekazali Ministrowi Edukacji Narodowej informacje o łącznej wysokości wnioskowanych przez ograny prowadzące kwot wsparcia finansowego. Kwota ta wyniosła 223 372 595,57 zł, w tym 49 388 767 zł na pomoce dydaktyczne i 173 631 025,18 zł na place zabaw.

Na realizację Programu w 2010 r. zostało przeznaczone ze środków budżetu państwa - wsparcie finansowe w wysokości 150 000 tys. zł.

W ramach Programu w 2010 r. szkoły wyposażyły swoje miejsca zabaw w pomoce dydaktyczne wspomagające kształtowanie u dziecka umiejętności motorycznych oraz rozwijające umiejętności w zakresie koordynacji wzrokowo-ruchowej, spostrzegawczości, sprawności i zdolności manualnych, a także precyzji i celowości ruchu oraz wyobraźni przestrzennej. Dzieci bawią się i uczą korzystając z dużych, miękkich klocków, wałków, zestawów dużych figur geometrycznych, piłek, torów przeszkód, drabinek oraz układanek i gier planszowych. Pomoce te są kolorowe i bezpieczne.

Dzięki Programowi szkoły uzyskały możliwość dodatkowego wyposażenia sal, a co za tym idzie stworzenia zwłaszcza uczniom sześciolletnim, rozpoczynającym spełnianie obowiązku szkolnego bezpiecznych, przyjaznych warunków w zakresie nauki, wycho-

wania i opieki w szkole. Pozwoliło to również na wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły. Zakupione z przekazanych środków finansowych materiały i pomoce dydaktyczne umożliwiają organizowanie zajęć szkolnych w warunkach pozwalających realizować nową podstawę programową kształcenia ogólnego. Pozwalają również na zaspokojenie potrzeb rozwojowych sześciolatków i siedmiolatków oraz na „łagodne” przejście dzieci sześciolatków z etapu przedszkola do szkoły. Na progu edukacji dzieci najmłodsze, zwłaszcza sześciolatkowie, mają możliwość realizować naturalną potrzebę aktywności ruchowej. Po wysiłku fizycznym dzieci chętnie sięgają po zabawki i gry pozwalające na rozwijanie uzdolnień i zainteresowań a miękkie pufy i materace umożliwiają dzieciom wypoczynek .

Podjęte w ramach Programu działania w znacznym stopniu przyczyniły się do:

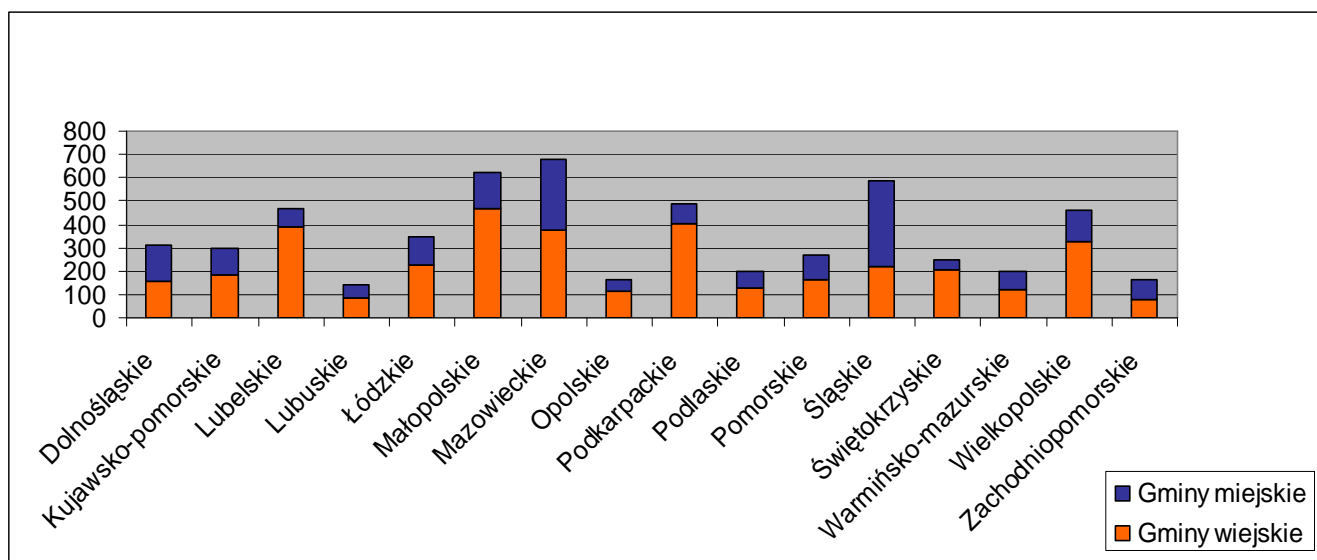
- właściwego przygotowania szkoły do przyjęcia uczniów sześciolatków,
- stworzenia warunków i atmosfery wymaganych dla dzieci w klasach I-III,
- prawidłowej realizacji treści zawartych w nowej podstawie programowej,
- uatrakcyjnienia i unowocześnienia procesu edukacji dzięki dodatkowym, atrakcyjnym pomocom dydaktycznym,
- zaspokojenia naturalnej potrzeby ruchu, jaka cechuje dzieci w młodszym wieku szkolnym,
- realizacji dodatkowych zadań rozwijających umiejętności i zdolności poznawcze uczniów,
- zapewnienia dziecku przyjaznych, bezpiecznych i zdrowych warunków nauki, zabawy, działania indywidualnego i zespołowego,
- nabywania przez dzieci umiejętności i wiedzy przez doświadczenia i zabawę.

Program jest spójny z Programem Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013. Jednym z głównych kryteriów oceny wniosków oraz przyznawania środków w ramach Programu jest: „wyrównywanie dostępu do edukacji uczniów z obszarów wiejskich”. Na potrzeby Programu została stworzona definicja obszaru wiejskiego: przez obszary wiejskie należy rozumieć tereny położone poza granicami administracyjnymi miast oraz miasta liczące poniżej 5 tys. mieszkańców. W związku z tym szkoły z terenów wiejskich otrzymują wsparcie finansowe przed szkołami miejskimi oraz są bardziej uprzywilejowane podczas oceny wnio-

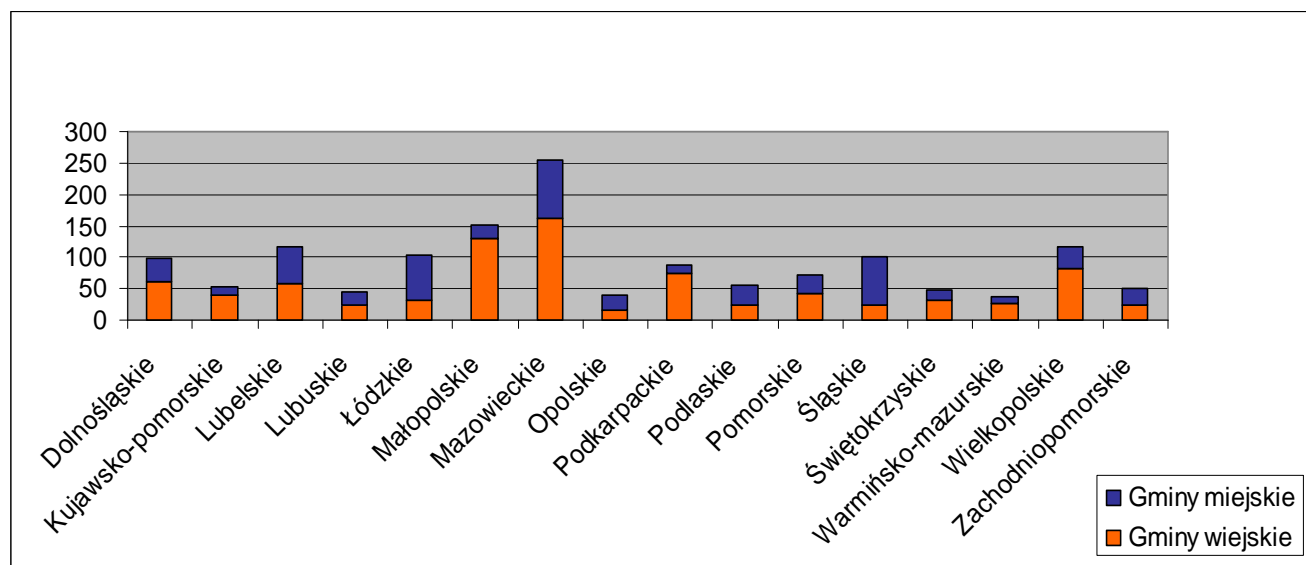
sków przez komisję oceniającą powołaną przez wojewodę. Warto również podkreślić, że w drugiej edycji Programu wśród 5649 szkół, które wyposażyły w 2010 r. szkolne miejsca zabaw w pomoce dydaktyczne aż 3640 szkół znajdowało się na obszarach wiejskich, co stanowi 64 % szkół. Podobnie spośród 997 szkół, które utworzyły lub zmodernizowały w 2010 r. szkolne place zabaw aż 517 szkół znajdowało się na obszarach wiejskich, co stanowi ponad 52 % szkół.

Udział w Programie szkół z terenów wiejskich, które dotychczas nie mogły sobie pozwolić na zakup pomocy dydaktycznych, ułatwił wczesne diagnozowanie deficytów wynikających z zaniedbań środowiskowych wśród dzieci, a następnie podejmowanie działań usprawniających i stymulujących wszechstronny rozwój dziecka. Miejsca zabaw wyposażone w nowoczesne i kolorowe materace, pufy, czy klocki wpływają również na wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci pochodzących z różnych środowisk, w tym z terenów wiejskich.

Wykres nr 1 – Udział gmin wiejskich w Programie.
Zakup pomocy dydaktycznych:

Wykres nr 2. Budowa lub modernizacja szkolnych placów zabaw

Ponadto udział w Programie ułatwia uczniom szkół wiejskich dostęp do edukacji wysokiej jakości. W dalszej perspektywie szkoła stanie się miejscem bardziej atrakcyjnym, dzięki czemu rodzice chętniej będą posyłać sześciolletnie dzieci do I klasy szkoły podstawowej.

Podobnie budowa placów zabaw to inwestycja, która przyczyniła się do poprawy infrastruktury rekreacyjno-sportowej w szkołach wiejskich. Otrzymane wsparcie finansowe ułatwiło szkołom wiejskim dostosowanie się do wytycznych związanych z nową podstawą programową. Place zabaw uatrakcyjniły zajęcia uczniom, umożliwiły organizację zajęć ruchowych zgodnych z naturalnymi potrzebami rozwojowymi dzieci. Na nowych placach zabaw poprawiły się warunki w zakresie bezpieczeństwa. Nowoczesne, dostoso-

wane do wieku dzieci urządzenia rekreacyjne zachęcają rodziców dzieci sześciolletnich do podjęcia decyzji o rozpoczęciu realizowania obowiązku szkolnego przez dziecko.

W roku 2010 w ramach części oświatowej subwencji ogólnej na edukację sześciolletnich uczniów jednostki samorządu terytorialnego otrzymały 141 000 tys. zł, z czego około 58 300 tys. zł gminy wiejskie, 12 400 tys. zł gminy miejskie, 34 400 tys. zł gminy wiejsko-miejskie oraz 35 900 tys. zł miasta na prawach powiatu.

Działanie 2.2 Przygotowanie obudowy programowej kształcenia ukierunkowanej na zapewnienie zgodności kształcenia z potrzebami gospodarki rynkowej i społeczeństwa wiedzy.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Doskonalenie podstaw programowych kluczem do modernizacji kształcenia zawodowego

Beneficjentem projektu jest Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, środki przeznaczone na jego realizację wynoszą 18 750 tys. zł i są przeznaczone na okres od 01.08.2008 r. do 31.12.2013 r.

Celem projektu jest poprawa jakości kształcenia zawodowego poprzez modernizację i weryfikację podstaw programowych w zawodach pod kątem ich dostosowania do wymogów gospodarki opartej na wiedzy.

W ramach realizacji projektu do końca okresu sprawozdawczego:

- opracowano metodologię oceny spójności podstaw programowych kształcenia w zawodach z wybranymi dokumentami obowiązującymi w kształceniu zawodowym i przygotowano raport;
- opracowano metodologię badania podstaw programowych pod kątem uzyskiwanych kwalifikacji w grupie zawodów oraz wyodrębnienia kwalifikacji specyficznych dla zawodu oraz cząstkowych składających się na zawód;

- dokonano przeglądu i analizy 187 podstaw programowych kształcenia w zawodzie. Wyodrębniono kwalifikacje w tych zawodach. Trwają prace nad recenzowaniem wyodrębnionych kwalifikacji w zawodach. Prowadzone są konsultacje społeczne wyodrębnionych kwalifikacji. Opracowano 15 raportów cząstkowych i raport zbiorczy.;
- przeprowadzono badania kwalifikacji i kompetencji oczekiwanych przez pracodawców od absolwentów szkół zawodowych i opracowano raport;
- przygotowano nową metodologię konstruowania podstaw programowych kształcenia w zawodach. Opracowano 103 projekty podstaw programowych kształcenia w zawodzie.

Narodowy System Edukacji Wirtualnej Scholaris

Beneficjentem projektu jest Ośrodek Rozwoju Edukacji, środki finansowe na jego realizację wynoszą 15 000 tys. zł i są przeznaczone na okres od 01.04.2008 r. do 31.12.2013 r.

Celem projektu jest stworzenie nowego repozytorium, zawierającego różnorodne formy zasobów edukacyjnych; zapewnienie stałej aktualizacji zasobów; dotarcie z doskonałą jakościowo i usystematyzowaną edukacją do najszerszego grona odbiorców; pozyskanie i upowszechnianie, na zasadzie stałej współpracy, treści tworzonych przez instytucje i organizacje rynku edukacyjnego; wsparcie wirtualnego doskonalenia kadr. Narzędzie to w formie platformy internetowej będzie stworzone na bazie dotychczasowego portalu Scholaris.

W ramach realizacji projektu w 2010 r.:

- przygotowano procedury działań marketingowych portalu.
- rozpoczęła pracę redakcja portalu.
- zakończono prace na scalonym regulaminem zamieszczania treści na portalu i korzystania z portalu.
- kontynuowano prace nad pozyskaniem treści, które będą mogły zasilać portal w momencie jego uruchomienia.

- zakończono przygotowanie procedury zamówień publicznych w zakresie pozyskania zasobów niszowych.
- podpisano umowę na wykonanie aplikacji portalu *Scholaris*, administrację techniczną portalu oraz kolokację serwerów dla jego obsługi, z wykonawcą wyłonionym w procedurze przetargowej. Została opracowana i przyjęta nowa aplikacja portalu.

Poddziałanie 2.2.1 Modernizacja treści i metod kształcenia – doskonalenie podstaw programowych ukierunkowane na potrzeby zmieniającego się rynku pracy, w tym skuteczne podnoszenie kompetencji kluczowych (znajomości języków obcych, podstaw przedsiębiorczości, nauk przyrodniczo-matematycznych, technologii informacyjno-komunikacyjnej).

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Trwają prace nad podstawami programowymi w zakresie nowych specjalizacji kształcenia. Są one finansowane ze środków własnych Centrum Edukacji Artystycznej.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

W roku 2010, podobnie jak w minionych latach, kontynuowane były prace programowe na rzecz kształcenia zawodowego. Opracowane zostały podstawy programowe dla 5 zawodów nowo wprowadzonych do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, tj.: technik energetyk, technik gazownictwa, technik tyfloinformatyk, technik urządzeń i systemów energii odnawialnej i operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych.

W ramach projektu „Doskonalenie podstaw programowych kluczem do modernizacji kształcenia zawodowego” w roku 2010:

- zakończono prace nad wyodrębnieniem kwalifikacji w 187 zawodach z klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego; opisy kwalifikacji są recenzowane przez pracodawców oraz przedstawicieli uczelni;
- opracowano projekty 103 podstaw programowych kształcenia w zawodzie;
- odbyły się konsultacje społeczne wyodrębnionych kwalifikacji w zawodach grupy branżowej turystyka, hotelarstwo i gastronomia, budowlanej, drzewnej, mechanicznej, telekomunikacyjnej, administracyjno-biurowej, handlowej i logistycznej;
- w opisach efektów kształcenia w podstawach programowych wykorzystano wnioski i rekomendacje z raportu „Badanie kwalifikacji i kompetencji oczekiwanych przez pracodawców”;

na potrzeby prac nad projektami poszczególnych podstaw programowych wykonano ekspertyzy dotyczące: oczekiwanych kompetencji personalnych i społecznych, umiejętności z zakresu języka obcego wspierającego kształcenie zawodowe oraz przedsiębiorczości i prowadzenia działalności gospodarczej

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W 2010 r. resort rolnictwa współpracował z resortem oświaty oraz KOWEZiU w ramach realizacji projektu pt. „*Doskonalenie podstaw programowych kluczem do modernizacji kształcenia zawodowego*” w zakresie zawodów, dla których właściwym jest minister do spraw rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych.

Poddziałanie 2.2.2 Przygotowanie alternatywnych modułowych programów nauczania dla zawodów oraz opracowanie obudowy dydaktycznej w postaci pakietów edukacyjnych dla ucznia i nauczyciela, w ramach projektu „Przygotowanie innowacyjnych programów do kształcenia zawodowego”.

Zadanie zostało w całości zrealizowane w 2009 r.

Poddziałanie 2.2.3 Dostosowywanie oferty edukacyjnej w zakresie kształcenia zawodowego do planów rozwoju regionalnego (spójność polityki edukacyjnej na obszarach wiejskich z polityką rozwoju regionu).

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W szkołach prowadzonych przez MRiRW w roku szkolnym 2009/2010 oraz 2010/2011 wprowadzono kształcenie w nowych zawodach. Działanie to rozszerzyło regionalną ofertę edukacyjną, gdyż wnioski dyrektorów szkół uzyskały pozytywne opinie właściwych rad zatrudnienia.

Działanie 2.3 Wykorzystanie bazy szkolnej do prowadzenia działalności oświatowej, kulturalnej, sportowej, informacyjnej oraz edukacji ekologicznej i edukacji zdrowotnej dla mieszkańców obszarów wiejskich.

Poddziałanie 2.3.1 Stwarzanie warunków do organizowania w szkole zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, kursów, szkoleń, festynów, dyskusyjnych klubów filmowych, spotkań integrujących dzieci i rodziców itp.

Ministerstwo Środowiska

W 2010 r. Ministerstwo Środowiska realizowało ogólnopolską kampanię edukacyjno-informacyjną mającą na celu zapobieganie powstawaniu odpadów i właściwe postępowanie z odpadami. Kampania ta finansowana była z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Główną grupą docelową byli mieszkańcy wsi i miasteczek Polski z wykształceniem podstawowym i średnim, głównie kobiety w wieku 20-54 lata. Celem kampanii było podniesienie świadomości i dostarczanie informacji na temat właściwego postępowania z odpadami oraz zmiana zachowania na rzecz właściwej gospodarki odpadami. W ramach projektu zrealizowano kampanię telewizyjną, radiową i internetową. Ponadto przeprowadzono ambientową kampanię edukacyjno-informacyjną, na którą złożyły się m.in. działania w szkołach, sklepach, spektakle ekologiczne, w których bezpośrednio uczestniczyło ponad 76 tys. osób. Dodatkowo, zorganizowane zostały konkursy dla dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym. Wzięło w nich udział ponad 25 000 dzieci. Konkurs „Twórczość z kosza” (na który przysłano ponad 300 filmów i komiksów) zorganizowany został dla młodzieży gimnazjalnej. Z kolei konkurs „Wesołe śmieci” skierowano do dzieci ze szkół podstawowych. Na konkurs przysłano ponad 5 000 prac. W konkursie dla przedszkolaków „Bohaterskie Skrzatki Segregują Odpadki” wzięło udział ponad 200 przedszkoli.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

10 września 2010 r. r. Ministerstwo Edukacji Narodowej ogłosiło III edycję konkursu dla szkół, przedszkoli i organizacji pozarządowych pn. „Otwarta szkoła”. Celem konkursu było promowanie modelu szkoły, która w swoich działaniach wychowawczych i edukacyjnych dąży do kształtowania w uczniach otwartej i prospołecznej postawy oraz wspiera ich aktywność obywatelską. Konkurs służyć miał również promowaniu współpracy pomiędzy placówkami oświatowymi (szkołami) a ich otoczeniem, przede wszystkim organizacjami pozarządowymi, oraz pokazaniu skutecznych i nowatorskich rozwiązań.

Nabór wniosków trwał do końca stycznia 2011 r. Ministerstwo było szczególnie zainteresowane promowaniem przy okazji konkursu inicjatyw, które realizowane były w miejscowościach do 20 tys. mieszkańców. W konkursie można było zgłaszać przykłady efektywnej współpracy partnerów przy realizacji projektów w następujących obszarach:

- edukacja obywatelska;
- edukacja globalna;
- edukacja cudzoziemców i mniejszości narodowych;
- włączanie rodziców w edukację dzieci i młodzieży.

W ramach III edycji konkursu wpłynęło do Ministerstwa Edukacji Narodowej 140 ofert, w tym 35 zgłoszeń pochodziło z obszarów wiejskich. Rozstrzygnięcie konkursu planowane jest w pierwszej połowie 2011 r.

Poddziałanie 2.3.2 Sprzyjanie udostępnianiu bibliotek i czytelni szkolnych oraz sal sportowych i boisk szkolnych mieszkańcom wsi.

Zadanie realizowane było przez jednostki samorządu terytorialnego.

Poddziałanie 2.3.3 Tworzenie wielofunkcyjnych placówek zaspokajających potrzeby edukacyjne, kulturalne i społeczne mieszkańców wsi (w tym dostęp do Internetu), w skład których wchodziłyby m.in. biblioteka, klub, oddział przedszkolny.

Zadanie realizowane było przez jednostki samorządu terytorialnego.

Działanie 2.4 Opracowanie i rozpowszechnienie informacji na temat Programu Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013.

Poddziałanie 2.4.1 Przygotowanie informacji o niniejszym Programie i rozesłanie jej do jednostek samorządu terytorialnego.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Informacje na temat realizacji w 2010 r. Programu zostały umieszczone na stronie Ministerstwa Edukacji Narodowej i przesłane do kuratoriów oświaty, które również umieściły je na swoich witrynach internetowych.

Poddziałanie 2.4.2 Utworzenie witryny internetowej dotyczącej niniejszego Programu. Stworzenie tematycznych portali internetowych dotyczących poszczególnych priorytetów.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Poszczególne zagadnienia Programu związane z działalnością Ministerstwa Edukacji Narodowej zostały szczegółowo omówione i znajdują się na stronie resortu. Natomiast zagadnienia odpowiadające kompetencjom innych resortów znajdują się na ich stronach internetowych.

Poddziałanie 2.4.3 Zbieranie danych z poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego o realizacji programów szczegółowych wynikających z zadań przewidzianych w niniejszym Programie. Opracowywanie raportów rocznych dotyczących realizacji programów szczegółowych wynikających z niniejszego Programu.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

W ramach działania były gromadzone i analizowane, także dla potrzeb niniejszego Sprawozdania, materiały dotyczące realizacji działań samorządów terytorialnych, które w podjętych inicjatywach realizowały zadania przewidziane w Programie.

Poddziałanie 2.4.4 Włączenie wojewódzkiej administracji rządowej oraz administracji samorządowej w działania na rzecz propagowania informacji o Programie Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013 i wynikających z niego programów szczegółowych oraz ich realizacji – lokalne witryny internetowe, kontakty z prasą, telewizją, radiem.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Wojewódzka administracja rządowa i samorzady terytorialne aktywnie włączały się w promowanie działań podejmowanych w ramach poszczególnych priorytetów Programu. Informacje o różnego typu inicjatywach lokalnych były umieszczane na stronach internetowych gmin, powiatów i województw. Często trafiały one na łamy prasy o zasięgu lokalnym, ale też ogólnokrajowym. Wydarzenia związane z realizacją poszczególnych działań były nagłaśniane przez radio i telewizję, i to zarówno o zasięgu lokalnym jak i ogólnopolskim.

Priorytet 3

Poprawa dostępności do infrastruktury edukacyjnej, społecznej i kulturalnej

W ramach priorytetu 3 zrealizowane zostały poniższe działania:

Działanie 3.1 Udoskonalenie i upowszechnienie instrumentów wspierających kształcenie ustawiczne osób pracujących, bezrobotnych i poszukujących pracy.

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

Zaprezentowany katalog działań odpowiada aktualnie realizowanym założeniom PO KL. informacje dotyczące wydatkowania środków w poszczególnych Działaniach i Poddziałaniach, które zostały uwzględnione w *Programie Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich*, zgodnie ze stanem na koniec 2010 r., a także kwoty planowane do zakontraktowania w poszczególnych Działaniach i Poddziałaniach w 2011 r. są następujące:

- Alokacja przeznaczona na realizację wsparcia w ramach Poddziałania 3.3.3 wynosi 16 660 000 euro. Według stanu na koniec roku 2010 kwota podpisanych umów i wydanych decyzji wynosiła 119 222 600 zł co stanowi 180,5% alokacji przeznaczonej na realizację tego Poddziałania w latach 2007-2013. Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w Planie działania dla Priorytetu III PO KL w 2011 r. nie przewiduje się angażowania dodatkowych środków na realizację ww. Poddziałania.
- Alokacja przeznaczona na realizację wsparcia w ramach Poddziałania 3.4.3 wynosi 29 058 420 euro (115 216 635 zł). Według stanu na koniec roku 2010 kwota podpisanych umów i wydanych decyzji wynosiła 44 151 669 zł, co stanowi 38,3% alokacji przeznaczonej na realizację tego Poddziałania w latach 2007-2013. Informacje zawarte Planach działania na 2011 pozwalają oszacować wysokość środków zaplanowanych do zakontraktowania w bieżącym roku na poziomie 106 034 158,24 zł.
- Alokacja przeznaczona na realizację wsparcia w ramach Poddziałania 6.1.1 wynosi 328 694 750 euro (1 303 274 684 zł). Według stanu na koniec roku 2010 kwota podpisanych umów i wydanych decyzji wynosiła 899 155 671 zł, co stanowi 69% alokacji przeznaczonej na realizację tego Poddziałania w latach 2007-2013. Informacje zawarte Planach działania na 2011 pozwalają oszacować wysokość środków zaplanowanych do zakontraktowania w bieżącym roku na poziomie 300 834 461 zł.
- Alokacja przeznaczona na realizację wsparcia w ramach Działania 6.2 wynosi 400 847 256 euro (1 589 359 370 zł). Według stanu na koniec roku 2010 kwota podpisanych umów i wydanych decyzji wynosiła 1 222 605 066 zł, co stanowi prawie 77% alokacji przeznaczonej na realizację tego Działania w latach 2007-2013. Informacje zawarte Planach działania na 2011 pozwalają oszacować wysokość środków zaplanowanych do zakontraktowania w bieżącym roku na poziomie 207 086 906 zł.
- Alokacja przeznaczona na realizację wsparcia w ramach Działania 6.3 wynosi 30 000 000 euro (118 950 000 zł). Według stanu na koniec roku 2010 kwota podpisanych umów i wydanych decyzji wynosiła 44 281 431 zł, co stanowi prawie 37,2% przeznaczonej na realizację tego Działania w latach 2007-2013. Informacje zawarte Planach działania na 2011 pozwalają oszacować wysokość środków zaplanowanych do zakontraktowania w bieżącym roku na poziomie 19 106 963,64 zł.

- Alokacja przeznaczona na realizację wsparcia w ramach Poddziałania 8.1.1 wynosi 902 256 420 euro (3 577 446 705 zł). Według stanu na koniec roku 2010 kwota podpisanych umów i wydanych decyzji wynosiła 1 965 393 405 zł, co stanowi prawie 54,9% alokacji przeznaczonej na realizację tego Poddziałania w latach 2007-2013. Informacje zawarte Planach działania na 2011 pozwalają oszacować wysokość środków zaplanowanych do zakontraktowania w bieżącym roku na poziomie 791 881 836,56 zł.
- Alokacja przeznaczona na realizację wsparcia w ramach Poddziałania 9.1.1 wynosi 243 140 413 euro (964 051 738 zł). Według stanu na koniec roku 2010 kwota podpisanych umów i wydanych decyzji wynosiła 738 908 100 zł, co stanowi prawie 76,6% alokacji przeznaczonej na realizację tego Poddziałania w latach 2007-2013. Informacje zawarte Planach działania na 2011 pozwalają oszacować wysokość środków zaplanowanych do zakontraktowania w bieżącym roku na poziomie 155 904 070,06 zł.
- Alokacja przeznaczona na realizację wsparcia w ramach Poddziałania 9.1.2 wynosi 481 407 419 euro (1 908 780 416 zł). Według stanu na koniec roku 2010 kwota podpisanych umów i wydanych decyzji wynosiła 1 377 409 971 zł, co stanowi prawie 72,2% alokacji przeznaczonej na realizację tego Poddziałania w latach 2007-2013. Informacje zawarte Planach działania na 2011 pozwalają oszacować wysokość środków zaplanowanych do zakontraktowania w bieżącym roku na poziomie 607 324 539,34 zł.
- Alokacja przeznaczona na realizację wsparcia w ramach Poddziałania 9.1.3 wynosi 31 500 000 euro (124 897 500 zł). Według stanu na koniec roku 2010 kwota podpisanych umów i wydanych decyzji wynosiła 121 669 716 zł, co stanowi prawie 97,4% alokacji przeznaczonej na realizację tego Poddziałania w latach 2007-2013. Informacje zawarte Planach działania na 2011 pozwalają oszacować wysokość środków zaplanowanych do zakontraktowania w bieżącym roku na poziomie 30 415 158,49 zł.
- Alokacja przeznaczona na realizację wsparcia w ramach Działania 9.3 wynosi 184 812 755 euro (732 782 574 zł). Według stanu na koniec roku 2010 kwota podpisanych umów i wydanych decyzji wynosiła 238 249 215 zł, co stanowi prawie 32,5% alokacji przeznaczonej na realizację tego Działania w latach 2007-2013. Informacje zawarte Planach działania na 2011 po-

zwalają oszacować wysokość środków zaplanowanych do zakontraktowania w bieżącym roku na poziomie 253 175 007,54 zł.

- Alokacja przeznaczona na realizację wsparcia w ramach Działania 9.4 wynosi 96 877 655 euro (384 119 902 zł). Według stanu na koniec roku 2010 kwota podpisanych umów i wydanych decyzji wynosiła 243 078 112 zł., co stanowi prawie 63,3% alokacji przeznaczonej na realizację tego Działania w latach 2007-2013. Informacje zawarte Planach działania na 2011 pozwalają oszacować wysokość środków zaplanowanych do zakontraktowania w bieżącym roku na poziomie 78 646 224,10 zł.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

W 2010 r. przygotowano i wprowadzono do porządku prawnego rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 września 2010 r. *w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. Nr 177, poz. 1193)*, które zastąpiło poprzednie regulacje prawne w tym obszarze. Konieczność wydania rozporządzenia wynikała z wprowadzenia nowego upoważnienia do ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.)*.

Najważniejszym celem wydania rozporządzenia było zapewnienie, aby podstawowe usługi rynku pracy świadczone były w jednolity sposób na terenie całego kraju dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy oraz pracodawców i przedsiębiorców, a także dla osób niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Rozporządzenie uwzględnia modyfikacje w zakresie usług rynku pracy, wprowadzone ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw, wykorzystuje także doświadczenia w stosowaniu aktualnie obowiązujących przepisów w tym zakresie zarówno urzędów pracy jak i urzędów wojewódzkich zobowiązanych do kontroli stosowania tych przepisów.

Ponadto, w 2010 r. przygotowane i przekazane zostały do urzędów pracy oraz zamieszczone na stronach internetowych publicznych służb zatrudnienia materiały informacyjne dot. problematyki szkoleń bezrobotnych i poszukujących pracy, tj.:

- Broszura: „Szkolenia, staże i inne formy wspierania podnoszenia kwalifikacji bezrobotnych. Dane statystyczne 2005-2009”,

- Broszura: „Jak podnieść swoje kwalifikacje i zdobyć doświadczenie zawodowe z pomocą urzędu pracy”,
- Broszura: „Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS) - Raport 2009. Instytucje Szkoleniowe i ich oferta”,
- Ulotki w języku angielskim dotyczące usług i instrumentów rynku pracy oferowanych przez urzędy pracy.

Działanie 3.2 Wsparcie inicjatyw realizujących kształcenie „na odległość”, w tym e-learning.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Model systemu wdrażania i upowszechniania kształcenia na odległość w uczeniu się przez całe życie

Beneficjentem projektu jest Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, środki finansowe na jego realizację wynoszą 20 000 tys. zł i są przeznaczone na okres od 01.07.2009 r. do 30.06.2014 r.

Celem projektu jest zapewnienie sprawnego funkcjonowania kształcenia na odległość poprzez opracowanie modelu rozwiązania systemowego.

W ramach realizacji projektu do końca okresu sprawozdawczego:

- opracowano koncepcję badań stanu kształcenia na odległość w Polsce i wybranych krajach UE oraz koncepcję diagnozy potrzeb edukacyjnych odbiorców kształcenia na odległość i nauczycieli. Podpisano umowę z wykonawcą usługi badawczej. Trwają badania;
- opracowany został „Projekt modelu wdrażania kształcenia na odległość w Polsce”. Wykonano recenzję projektu modelu. Zakończyła się seria konsultacji społecznych. Odbyły się warsztaty weryfikujące założenia wdrażania kształcenia na odległość w kształceniu ustawicznym.
- stworzona została koncepcja portalu *e-learningowego* wraz z platformą i repozytorium. Przeprowadzono postępowanie przetargowe i wybrano wykonawcę portalu (przeprowadzony przetarg był kluczowy dla realizacji celu projektu).

Poddziałanie 3.2.1 Opracowanie metodologii, programów i materiałów dydaktycznych do kształcenia na odległość (poziom ponadgimnazjalny). Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Poddziałanie zrealizowane zostało w całości w 2008 r.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (CDR), funkcjonujące na podstawie ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego, korzystając z utworzonego centrum kształcenia na odległość, w skład którego wchodzi również 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego prowadziło upowszechnianie wiedzy z wykorzystaniem nowoczesnej technologii informatycznej, bez konieczności uciążliwego dla mieszkańców obszarów wiejskich przemieszczania się. W związku z tym przygotowane zostały materiały dydaktyczne w zakresie wiedzy dotyczącej prowadzenia gospodarstwa rolnego, jak i rozwoju obszarów wiejskich.

W 2010 r. w szkoleniach prowadzonych w formie kształcenia na odległość brało udział łącznie 790 rolników, nauczycieli i doradców rolnych. Ponadto prowadzone są tematyczne serwisy i wortale internetowe.

Poddziałanie 3.2.2 Opracowanie programów nauczania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość na wybranych kierunkach studiów i poziomach kształcenia.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Poddziałanie nie było realizowane w 2010 r.

Działanie 3.3 Unowocześnianie bazy technodydaktycznej do kształcenia zawodowego, w tym w szkołach prowadzących kształcenie w zawodach rolniczych - realizacja projektu współfinansowanego ze środków unijnych „Wyposażenie CKU, CKP i szkół zawodowych w stanowiska do egzaminów zawodowych”.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Poddziałanie zrealizowane zostało w całości w 2008 r.

Działanie 3.4 Wspieranie działań ułatwiających mieszkańcom wsi i obszarów wiejskich dostęp do dóbr kultury i dziedzictwa przyrodniczego.

Poddziałanie 3.4.1 Wspieranie organizacji wydarzeń kulturalnych, w tym m.in. przedstawień teatralnych, koncertów muzycznych, spotkań ze znanymi osobami (np. autorami książek, aktorami, sportowcami).

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

W 2010 r. realizowane były zadania, które mają na celu organizację różnorodnych wydarzeń kulturalnych (koncerty, spotkania z artystami etc.).

W ramach programu „Edukacja kulturalna” dofinansowano m.in.:

Tabela nr 14. Zadania w ramach programu „Edukacja kulturalna”

Organizator	Nazwa zadania	Kwota dotacji w zł
Stowarzyszenie Historyków Sztuki	Sztuka na kółkach	30 000
Mazowieckie Centrum Kultury i Sztuki w Warszawie	Karawana Europa 2010	78 100
Muzeum Ziemi Rawickiej w Rawiczu	Rawickie Mosty Sztuki. Europejskie spotkania na prowincji.	30 000

Poddziałanie 3.4.2 Organizowanie szkół letnich – wyjazdów wakacyjnych do dużych miast, w trakcie których uczniowie będą mogli pogłębić swoje zainteresowania na zajęciach warsztatowych, a także skorzystać z infrastruktury kulturalno-oświatowej.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

W 2010 r. na wypoczynek dzieci i młodzieży wojewodowie zaplanowali łącznie kwotę 28 571 000 zł.

Zgodnie z zaleceniem Ministerstwa Edukacji Narodowej w priorytetowej grupie, która mogła skorzystać z bezpłatnego lub dofinansowanego z budżetu wypoczynku znalazły się: dzieci i młodzież zamieszkała na terenach wiejskich z rodzin o niskich dochodach, oraz dzieci i młodzież z mniejszymi szansami. Nabór dzieci na wypoczynek odbywał się przy współpracy z powiatowymi centrami pomocy rodzinie, gminnymi ośrodkami pomocy społecznej oraz innymi organizacjami pożytku publicznego działającymi lokalnie. W konkursach ofert oraz przeprowadzonych przetargach zaznaczano, że pierwszeństwo w udziale w wypoczynku będą mieć dzieci z rodzin biednych, patologicznych bądź zagrożonych patologią, sieroty i pólsieroty, dzieci z rodzin wielodzietnych i żyjące w trudnych warunkach materialnych, także chore i niepełnosprawne. W trakcie rekrutacji dzieci i młodzieży uwzględniono również kryterium zamieszkania na terenach objętych klęską żywiołową lub ekologiczną, w tym zamieszkanie na terenach dotkniętych skutkami powodzi.

W celu analizy potrzeb w zakresie organizacji wypoczynku dzieci i młodzieży w gminach poszczególnych województw, kuratorzy oświaty zgłaszali zapytania o liczbę dzieci z ww. priorytetowej grupy, dla której wypoczynek był nieodpłatny. Rekrutacją objęta została grupa wiekowa 7- 15 lub 16 lat.

Wyjazdy były organizowane w formie półkolonii, kolonii i obozów i miały one charakter sportowy, rekreacyjny, edukacyjny. Zajęcia sportowo – rekreacyjne obejmowały szkółki piłkarskie (piłka nożna, siatkowa, koszykówka, unihokej), naukę pływania, piłkę wodną, aquaerobik, warsztaty taneczne, zawody sportowe na wesoło, zwiady terenowe, podchody, paintball, wycieczki rowerowe. Organizatorzy zadbali o to, by wypoczynek dzieci i młodzieży promował aktywność jako element zdrowego stylu życia.

Wiele działań koncentrowało się również wokół tematyki ekologii i krajoznawstwa. Formy wypoczynku o tej tematyce zakładały: propagowanie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i zachowań chroniących otaczający nas świat (pogadanki, spotkania ze specjalistami, zajęcia w terenie), wykorzystywanie wiedzy i umiejętności z zakresu ekologii, konkursy tematyczne, imprezy kolonijne promujące postawy ekologiczne, humanitarne postawy wobec zwierząt, wycieczki po najbliższej okolicy uwzględniające specyficzne warunki lokalnego ekosystemu i krajobrazu.

Bardzo dużą część placówek wypoczynku realizowało programy z elementami aktywności twórczej. Programy na tych koloniach zawierały elementy warsztatów twórczości z różnych dziedzin: plastyka, technika, muzyka, kabaret, teatr, taniec, sport, dziennikarstwo. Dzieci i młodzież miała okazję do sprawdzenia swoich umiejętności i predyspozycji w różnych formach twórczych. Podczas kolonii dbano o integrację dzieci, rozwijanie umiejętności pracy w zespole. W programach znalazły się także elementy wiedzy o kulturze krajów europejskich oraz zajęcia z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Wiele programów, zwłaszcza w wypoczynku odbywającym się w miejscowościach uzdrowiskowych zawierało elementy promocji zdrowia, rehabilitacyjne, zawierające zajęcia będące częścią całorocznego programu szkoleniowego, elementy profilaktyki.

Wypoczynek dzieci i młodzieży wspierał, jak co roku, Fundusz Składkowy Ubezpieczenia Społecznego Rolników, który zgodnie z działalnością statutową może wspierać działania realizowane w szczególności przez organizacje społeczne, zawodowe lub samorządowe, działające w obszarze polityki społecznej, zdrowotnej, edukacyjnej na rzecz rolników i członków ich rodzin dotyczące:

- 1) zapobiegania wypadkom i nieszczęśliwym zdarzeniom w gospodarstwach rolnych, lub
- 2) promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, lub
- 3) rehabilitacji rolniczej i zawodowej o charakterze prewencyjnym i restytucyjnym, lub pomocy w likwidacji szkód zaistniałych w wyniku klęsk żywiołowych, ekologicznych i innych sytuacji kryzysowych w gospodarstwach rolnych, których rolnicy nie są w stanie samodzielnie naprawić.

W 2010 r. Fundusz Składkowy Ubezpieczenia Społecznego Rolników przekazał środki finansowe na wypoczynek letni w ramach promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej dla 11 997 dzieci na łączną kwotę 7 339 200 zł. W ramach tych funduszy zorganizowano kolonie i półkolonie dla dzieci z obszarów wiejskich. W 2010 r. Fundusz Składkowy dofinansował pobyt na koloniach letnich dla 1 039 dzieci i młodzieży z rodzin poszkodowanych w wyniku powodzi i innych zdarzeń pogodowych. Wartość dofinansowania wyniosła 935 100 zł.

Poddziałanie 3.4.3 Wspieranie organizacji szkoleń i warsztatów z zakresu ochrony środowiska i przyrody.

Ministerstwo Środowiska

Parki narodowe prowadziły warsztaty i szkolenia dla społeczności lokalnej, w zakresie ochrony przyrody (wszystkie parki narodowe), gospodarki rolnej na obszarach chronionych (m.in. Narwiański Park Narodowy, Park Narodowy "Ujście Warty"). Oferta edukacyjna kierowana była zarówno do osób dorosłych, jak i dzieci w różnym wieku. Wśród programów kierowanych do najmłodszych znalazł się m.in. program „Po co w domu spędzać czas gdy przedszkole blisko nas” prowadzony przez Gminę Zwierzyniec we współpracy z Roztoczańskim Parkiem Narodowym. W ramach projektu doposażono przedszkola w okolicznych wsiach, natomiast Park organizuje wycieczki edukacyjne oraz cykl zajęć przyrodniczych dla przedszkolaków. Realizacja powyższych działań była finansowana ze środków własnych parków narodowych (budżet państwa oraz środki gospodarstw pomocniczych), w ramach prowadzonej działalności ustawowej, środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz funduszy wojewódzkich oraz z Programu Infrastruktura i Środowisko.

W ramach swojej działalności Lasy Państwowe realizowały zadanie 2.3.1. w formie edukacji leśnej społeczeństwa, jaką są spotkania z leśnikami w szkołach. W 2010 r. z tej formy edukacji skorzystało około 215 tys. osób (dzieci i młodzież szkolna).

W ramach działania 3.4.3. realizowane były następujące formy „edukacji leśnej” społeczeństwa:

- lekcje terenowe i wycieczki z przewodnikiem,
- lekcje w sali „edukacji leśnej”,
- spotkania edukacyjne z leśnikiem w szkołach,
- spotkania z leśnikiem poza szkołami (Domy Kultury, Muzea, Urzędy Gmin itp.),
- konkursy leśne (wiedzy, literackie, plastyczne itp.),
- akcje, imprezy okolicznościowe,
- wystawy edukacyjne,
- inne, np. festyny, targi itp.

W roku ubiegłym w skali całego kraju, z różnych form „edukacji leśnej” skorzystało ponad 2 300 tys. osób. Koszty utrzymania obiektów edukacyjnych w 2010 r. wyniosły 10 140 tys. zł., w których największy udział stanowiły środki własne nadleśnictw. Pozostałe źródła finansowania to: fundusz leśny, Wojewódzki Fundusz OŚiGW, Narodowy Fundusz OŚiGW oraz inne. Szczegółowa ewidencja w rozbiciu na obszary wiejskie i miejskie nie jest prowadzona. Natomiast edukacja leśna skierowana jest do całego społeczeństwa i prowadzona na terenie całego kraju. Dodatkowo w roku 2010 rozpoczęta została realizacja przewidzianej na lata 2010 - 2013 kampanii edukacyjno - informacyjnej "Ogień w lesie, a przyroda - podniesienie świadomości mieszkańców terenów wiejskich w zakresie zapobiegania pożarom lasów". Kampania obejmująca swoim zasięgiem teren województw - podlaskiego, warmińsko - mazurskiego, kujawsko – pomorskiego i mazowieckiego, na obszarach będących w zasięgu Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku, Olsztynie, Toruniu i Warszawie skierowana jest do mieszkańców terenów wiejskich położonych w sąsiedztwie ,bądź w otoczeniu terenów leśnych, młodzieży szkolnej, turystów, w tym także mieszkańców miast korzystających z wypoczynku. Całkowity koszt realizacji kampanii wyniesie 1 987 381 euro, z czego Środki Unii Europejskiej w ramach instrumentu finansowego LIFE+ stanowią 44,8%, środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - 45%, a wkład własny Lasów Państwowych 10,2%.

W ramach swojej działalności Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej dofinansował w 2010 r. projekty z zakresu edukacji ekologicznej wpisujące się w realizację „Programu Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013” na łączną kwotę 4 049 444,46 zł.

Ponadto, w ramach współfinansowania V osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych zrealizowane zostały projekty na kwotę ponad 97 tys. zł, w tym m.in. projekt „Edukacja-naturalnie! - akcja edukacyjna dla młodzieży szkolnej z obszarów Natura 2000 Polski pn-wsch”.

Tabela nr 15. Projekty z zakresu edukacji ekologicznej.

Lp.	Tytuł programu	Podmiot realizujący	Kwota dofinansowania ze środków NFOŚiGW w 2010 r.
1.	Oswoić naturę – ogólnopolska kampania na rzecz dialogu o Naturze 2000	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Szczecin	291 724,38 zł
2.	„Ożywić pola – Rok Zająca”	Łowiec Polski Sp. z o.o.	986 915,39 zł
3.	Kampania edukacyjno-informacyjna Zielone Karpaty-Czyste Karpaty	Liga Ochrony Przyrody Zarząd Główny	80 479,56 zł
4.	Myśląc o jutrze, segregujemy dzisiaj. Kampania edukacyjno-informacyjna w zakresie gospodarki odpadami w gminie Zakliczyn	Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Gminy Zakliczyn	64 612,72 zł
5.	Sowy Polski	Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych	458 985,16 zł
6.	Projekt szkoleń dla przedstawicieli Izb Rolniczych, doradców środowiskowych, Ośrodków Doradztwa Rolniczego	Linust – Grupa Medialna – Kołodziejska Izabela	48 439,96 zł
7.	Szkoła liderem środowiskowej edukacji ekologicznej „Mamy rady na odpady”	Fundacja Kultury i Sportu Prawobrzeże	176 021,94 zł
8.	Rady na bioodpady – kampania informacyjno-edukacyjna w zakresie zagospodarowania bioodpadów	Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja” Legnica	98 032,10 zł
9.	Pomoc dydaktyczna	Fundacja Ochrony Głuszcza	398 490,00 zł
10.	Chwytny słońce	Stowarzyszenie Klub sportowy Kuńkowce	405 924,96 zł
11.	I Ty masz wpływ na klimat	Wielkopolskie Stowarzyszenie Sołtysów	524 698,63 zł
12.	Odnawialne źródła energii dla domu i biznesu	Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa	45 665,51 zł
13.	W słowach kilku o wydrze, bobrze i wilku	Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych	353 017,44 zł
14.	Zrównoważony rozwój rolnictwa	Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne inżynierów i Techników Rolnictwa Oddział Słupsk	81 962,26 zł
15.	Jeżowóz – program mobilnej edukacji ekologicznej dla uczniów i nauczycieli	Stowarzyszenie na rzecz Ekorozwoju AGRO GROUP	34 474,45 zł
Razem:			4 049 444,46 zł

Poddziałanie 3.4.4 Przekształcenie gminnych bibliotek publicznych w nowoczesne centra dostępu do wiedzy i kultury poprzez ich wsparcie w zakresie infrastruktury informatycznej i architektonicznej, a także szkolenia bibliotekarzy w zakresie nowych kompetencji.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

W latach 2009-2010 Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego uruchomiło program małych grantów pod nazwą „Infrastruktura bibliotek”. Program skierowany był do bibliotek publicznych zlokalizowanych w:

- gminach wiejskich,
- gminach miejsko-wiejskich,
- gminach miejskich do 20 tys. mieszkańców.

Celem programu „Infrastruktura bibliotek” w 2010 r. było podniesienie standardu bibliotek publicznych (w tym standardów estetycznych) poprzez modernizację lub stworzenie niezbędnej infrastruktury zapewniającej użytkownikom dogodne warunki korzystania z usług bibliotek, w tym w szczególności infrastruktury koniecznej do użytkowania w placówce nowoczesnego sprzętu komputerowego oraz umożliwienie właściwego funkcjonowania bibliotek publicznych zniszczonych wskutek powodzi.

Budżet programu w 2010 r. wyniósł 4 000 000 zł. Rok 2010 był ostatnim rokiem realizacji tego programu.

Szkolenia dla bibliotekarzy

W celu rozwijania kompetencji bibliotekarzy stworzony został program szkoleniowy obejmujący między innymi szkolenia z zakresu rozwoju osobistych kompetencji menedżerskich i przywódczych, a także posługiwanie się nowymi technologiami informatycznymi. Program jest obliczony na 3 lata (2010 – 2012). W 2010 r. była realizowana pierwsza edycja programu. Dotacje w ramach programu są przyznawane wojewódzkim bibliotekom publicznym, które organizują szkolenia i prowadzą rekrutację wśród bibliotekarzy w poszczególnych regionach. W 2010 r. na dotacje przeznaczono 3 000 tys. zł. O środki ubiegały się wszystkie wojewódzkie biblioteki publiczne. Wszystkie wnioski rozpatrzono pozytywnie. Szkoleniami w 2010 r. jest objętych blisko 1000 bibliotekarzy. W szkoleniach bierze także udział ponad 20 pracowników jednostek samorządu terytorialnego odpowiedzialnych za sprawę kultury.

Szkolenia skierowane są przede wszystkim do bibliotek zlokalizowanych w:

- gminach wiejskich
- gminach miejsko-wiejskich
- gminach miejskich (do 15 tys. mieszkańców)

Program MAK+

W 2008 Instytut Książki, na zlecenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i we współpracy z Biblioteką Narodową, podjął się stworzenia nowego systemu katalogowego MAK+. Ma on służyć wszystkim bibliotekom w Polsce. Dzięki MAK-owi+ możliwe jest wprowadzenie ujednoczonego i przejrzystego sposobu opisu publikacji oraz zbudowanie spójnego, ogólnopolskiego systemu katalogowego. Do lipca 2010 r. przyjęto blisko 400 zgłoszeń od bibliotek zainteresowanych MAK-iem+. Do końca sierpnia 2010 r. program został zainstalowany w 100 bibliotekach.

Tabela nr 16. Finansowanie w roku 2010 (w tys. zł)

Program	Lata realizacji	
	2009	2010
Program „Infrastruktura bibliotek”	3 500	4 000
Szkolenia dla bibliotekarzy w ramach Programu „Biblioteka+”	-	3 000
Razem:	3 500	7 000

Działania planowane w latach 2011-2013:

Program wieloletni KULTURA+, priorytet „Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek”

W dniu 12 października 2010 r. Rada Ministrów uchwaliła program wieloletni KULTURA+. Celem Programu KULTURA+ „Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek” jest wzmocnienie potencjału i roli gminnych bibliotek publicznych. Program ma na celu przekształcenie bibliotek gminnych w nowoczesne centra dostępu do wiedzy, kultury oraz ośrodki życia społecznego. W ramach Priorytetu dofinansowane mogą być projekty dotyczące budowy biblioteki lub filii biblioteki głównej oraz remont, rozbudowa lub przebudowa istniejącego budynku biblioteki głównej lub filii podnosząca standard obiektu.

Realizacja Programu przewidziana jest na 5 lat (2011-2015), natomiast budżet ma wynieść 150 000 tys. zł.

Adresatami priorytetu są biblioteki zlokalizowane w:

- gminach wiejskich
- gminach miejsko-wiejskich
- gminach miejskich (do 15 tys. mieszkańców)

Szkolenia dla bibliotekarzy

W latach 2011-2012 planuje się kontynuację szkoleń dla bibliotekarzy, rozpoczętych w 2010 r.

Tabela nr 17. Finansowanie w latach 2011-2013 (w tys. zł)

Program	Lata realizacji			Łączne nakłady
	2011	2012	2013	
Program KULTURA+ „Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek” *	15 000	42 000	40 000	97 000
Szkolenia dla bibliotekarzy w ramach Programu „Biblioteka+”	3 000	3 000	-	6 000
Razem:	18 000	45 000	40 000	103 000

Program będzie realizowany w latach 2011-2015. W latach 2014-2015 budżet priorytetu wyniesie 53 000 tys. zł. Łączny budżet w latach 2011-2015 wyniesie 150 000 tys. zł.

Działanie 3.5 Tworzenie warunków do uczestnictwa młodzieży w życiu lokalnych społeczności wiejskich.

Poddziałanie 3.5.1 Utworzenie punktów informacji młodzieżowej.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Zadanie to jest realizowane w ramach programu Eurodesk – europejskiego programu informacyjnego dla młodzieży i osób pracujących z młodzieżą. Program finansowany jest przez Komisję Europejską oraz rządy państw, które w nim uczestniczą. W Polsce, Eurodesk działa w strukturze Narodowej Agencji Programu Młodzież w Działaniu Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.

Działalność na terenach wiejskich jest jednym ze stałych najważniejszych priorytetów Eurodesk Polska. Jego realizacja polega na tworzeniu narzędzi i zwiększaniu możliwości docierania z informacją do młodzieży i osób pracujących z młodzieżą mieszkających w mniejszych miejscowościach i na terenach.

Najskuteczniejszym narzędziem służącym realizacji powyższego celu jest tworzenie regionalnych sieci Eurodesk Polska w ramach których działają lokalne punkty Eurodesk Polska. Za pośrednictwem ich pracowników rozpowszechniamy publikacje, materiały informacyjne i promocyjne, prezentujemy młodzieży szanse i możliwości wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej, rozpowszechniamy informacje o konkursach, wydarzeniach, szkoleniach etc. Wszyscy przedstawiciele punktów lokalnych na takich samych prawach jak punkty regionalne korzystają z oferty Eurodesk Polska. Otrzymują materiały Eurodesk Polska, uczestniczą w spotkaniach i szkoleniach rocznych sieci, międzynarodowych spotkaniach, mają dostęp do wszystkich narzędzi internetowych Eurodesku. Najprężniej działającą siecią regionalną jest Eurodesk Pomorze, do której należy ponad 30 organizacji i instytucji (m.in. z takich miejscowości jak Lębork, Lubichowo, Kościerzyna, Czarne).

W 2010 r. Krajowe Biuro Eurodesk Polska zorganizowało dwa szkolenia wstępne, w którym uczestniczyli nowi konsultanci z punktów z Bytowa, Czerska, Lęborka, Malborka, Tczewa, Goleniowa, Będzina, Chojnic, Inowrocławia i Pucka. Przeszkoleni zostali też przedstawiciele nowych punktów lokalnych - w Cewicach (woj. Pomorskie), Pabianicach (woj. Łódzkie) i Kłodzku (woj. Dolnośląskie). Z kolei w zorganizowanym przez Krajowe Biuro Eurodesk Polska z programu „Uczenie się przez całe życie” uczestniczyli przedstawiciele punktów lokalnych z Malborka, Tczewa, Sztumu, Nakła, Mogilna i Będzina. Zaś w szkoleniu z Eurolekcji wzięli udział nasi współpracownicy z Czerska, Wielunia, Kwidzyna, Będzina, Tczewa i Malborka.

Konsekwencją organizowanych przez Krajowe Biuro Eurodesk Polska tych spotkań i szkoleń są działania prowadzone na poziomie lokalnym. Konsultanci lokalnych punktów Eurodesk Polska przeprowadzili kilkaset lekcji europejskich, zorganizowali lub uczestni-

czyli w wielu spotkaniach i wydarzeniach organizowany na poziomie regionalnym i lokalnym (targach, festynach, konferencjach, seminariach itp.).

Poddziałanie 3.5.2. Rozwijanie międzynarodowej współpracy dzieci i młodzieży ze środowisk wiejskich.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

„Młodzież w działaniu” to program Unii Europejskiej wspierający uczestnictwo w kształceniu pozaszkolnym, czyli w edukacji pozaformalnej. Nie jest on bezpośrednio skierowany do szkół i nauczycieli, jednakże szkoły, młodzież szkolna i nauczyciele z terenów wiejskich to znacząca grupa uczestników w Programie.

Wśród działań podejmowanych przez FRSE –Program „Młodzież w działaniu” skierowanych do młodzieży wiejskiej i osób pracujących z młodzieżą wiejską wskazać można: Polską Narodową Agencję Programu „Młodzież w działaniu”, która realizuje od 2007 r. Strategię włączania młodzieży z mniejszymi szansami, tj. młodzież, która ze względów ekonomicznych, społecznych, zdrowotnych, geograficznych ma utrudniony dostęp do udziału w Programie, ale również i do rozwijania swoich pasji i zainteresowań. W ramach Strategii wyznaczone zostały grypy docelowe do których Narodowa Agencja kieruje swoje szczególne działania. Jedną z najważniejszych grup docelowych jest młodzież wiejska. Projekty angażujące młodzież wiejską lub dotyczące pracy z tą grupą docelową są traktowane priorytetowo.

Struktura Programu umożliwia udział szkół jako instytucji wspierających, za zgodą organów prowadzących, dla nieformalnych grup młodzieży w ramach Akcji 1.1 Wymiany Młodzieży. W wymianie udział może wciąć grupa młodzieży, która interesuje się jakimś tematem i szuka za granicą partnerskiej grupy o podobnych zainteresowaniach. Nie może to być jednak wymiana klas, ponieważ to tego typu wymian służy Program Comenius. Z doświadczenia Programu wynika, że często uczestnikami tego typu wymian są szkolne koła zainteresowań.

Szkoły mogą również wspierać nieformalne grupy młodzieży w ramach Akcji 1.2 Inicjatywy Młodzieżowe. W ramach tej akcji nauczyciele mogą również pełnić rolę coachów, czyli osób wspierających w przypadku, gdy inicjatorem projektów są osoby niepełnoletnie, bądź tematyka projektu wymaga wsparcia specjalistycznego. Rola nauczyciela polegałaby tu przede wszystkim na wspieraniu, a nie prowadzeniu grupy młodzieży.

Z kolei dla osób pracujących z młodzieżą wiejską korzystny będzie udział w Akcji 4.3 Szkolenia i tworzenie sieci. W ramach tej Akcji osoby pracujące z młodzieżą wiejską mogą brać udział w międzynarodowych seminariach, szkoleniach, Job-shadowingach służących podnoszeniu kompetencji czy pogłębianiu wiedzy na dany temat.

Program oferuje przez cały rok liczne szkolenia na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym, które są przeznaczone dla młodzieży z terenów wiejskich oraz osób pracujących z młodzieżą wiejską. Szkolenia te służą rozpowszechnianiu informacji o Programie na terenach, które mają ograniczony lub utrudniony dostęp do informacji jak również związane są podnoszeniem kompetencji przez młode osoby.

W każdym województwie Narodowa Agencja wybrała, drogą otwartego konkursu Ośrodek szkolący programu „Młodzież w działaniu” oraz regionalnego konsultanta programu. Realizują on serię szkoleń, spotkań informacyjnych oraz konsultacji zarówno w miastach wojewódzkich jak i w mniejszych miejscowościach danego województwa. Staramy się by co najmniej połowa prowadzonych działań realizowana była poza większymi miastami, co ma umożliwić dostęp do Programu osobom z małych miejscowości i wsi. Oferta szkoleń i wykaz placówek regionalnych znajduje się na stronie www.mlodziej.org.pl

Program „Młodzież w działaniu” umożliwia młodzieży wiejskiej udział w międzynarodowych działaniach, których celem jest nie tylko rozwijanie pasji i zainteresowań, ale kształtowanie kluczowych kompetencji przydatnych na rynku pracy i w prawidłowym funkcjonowaniu w społeczeństwie.

Program „Grundtvig” na obszarach wiejskich

Program Grundtvig dotyczy edukacji ogólnej (niezawodowej) osób dorosłych i w niewielkim zakresie odnosi się do tematyki wymienionej w pytaniu, tzn. do "kształcenia i doskonalenia zawodowego". Program Grundtvig umożliwia współpracę i wymianę doświadczeń organizacjom oraz kadry pracującej w obszarze ogólnej edukacji dorosłych oraz wyjazdy edukacyjne kadry edukacji dorosłych.

Doskonalenie zawodowe (nie - kształcenie) kadry edukacji dorosłych jest realizowane w ramach 3 z 7 akcji zdecentralizowanych programu Grundtvig:

- Kursy doskonalenia zawodowego kadry dla edukacji dorosłych,
- Wizyty i wymiana kadry dla edukacji dorosłych,
- Asystentury Grundtviga.

Akcje te przeznaczone są tylko dla osób pracujących w obszarze edukacji ogólnej niezawodowej, np. osób prowadzących edukację ogólną osób dorosłych, kadry zarządzającej organizacjami prowadzącymi taką edukację. Nie są przeznaczone dla osób chcących podnieść swoje kwalifikacje zawodowe, które nie pracują w obszarze ogólnej niezawodowej edukacji dorosłych.

Narodowa Agencja corocznie wyznacza priorytety narodowe dla akcji zdecentralizowanych programu Grundtvig i np. roku 2008 jeden z priorytetów dla akcji Projekty Partnerskie Grundtviga skierowany był do osób mieszkających na terenach wiejskich i w małych miastach o utrudnionym dostępie do oferty edukacyjnej dla dorosłych.

W roku 2010, w związku z Europejskim Rokiem Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, Narodowa Agencja programu Grundtvig priorytetowo traktowała potencjalnych wnioskodawców prowadzących działalność edukacyjną dla dorosłych o charakterze pożytku publicznego. Wiele takich organizacji prowadzi swoją działalność na terenach defaworyzowanych, w tym wiejskich. Dodatkowo, przedstawiciele organizacji z terenów wiejskich miały pierwszeństwo w udziale w spotkaniach informacyjno -

szkoleniowych/promocyjnych i konsultacjach (w tym w tzw. Dniach Otwartych) organizowanych przez program Grundtvig. Jest to odpowiedź na uwagi Komisji Europejskiej do Raportu Roczego Programu "Uczenie się przez całe życie" za rok 2008.

Program Grundtvig korzysta również z pomocy tzw. promotorów Grundtviga, z których niektórzy aktywnie działają na terenach wiejskich, prowadząc działalność edukacyjną dla dorosłych oraz zachęcając do korzystania z funduszy programu Grundtvig.

Poddziałanie 3.5.3 Organizowanie wypoczynku letniego dzieci i młodzieży z elementami edukacji nieformalnej.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Ze względu na klęskę powodzi w 2010 r. , Ministerstwo Edukacji Narodowej podjęło szereg działań mających na celu wsparcie poszkodowanych uczniów. Do działań tych należało m.in. zapewnienie wypoczynku letniego w formie terapeutycznych wyjazdów edukacyjnych i wakacyjnych. Wśród beneficjentów wyjazdów znalazły się dzieci i młodzież z obszarów wiejskich.

Celem zadania było zorganizowanie 14-dniowego krajowego pobytu dzieci na wyjazdach edukacyjnych (rozpoczynających się przed zakończeniem roku szkolnego, a w wyniku ostatniej fali powodzi w sierpniu, także na początku września 2010 r.) i wakacyjnych o charakterze terapeutycznym, w obiektach wypoczynkowych.

Kwota dofinansowania w ramach dotacji MEN na jedno dziecko – uczestnika wyjazdu nie mogła przekroczyć 1 000 złotych, w ramach której musiały zostać zapewnione wszystkie ww. koszty. Uczestnicy nie ponosili żadnych wydatków związanych z wyjazdem.

Minister Edukacji Narodowej na terapeutyczne wyjazdy edukacyjne i wakacyjne łącznie przeznaczył środki w wysokości ok. 6 104 tys. zł. Ze środków tych skorzystało łącznie niemal 7000 dzieci. Środki te zostały przeznaczone na wyjazdy dzieci poszkodowanych zarówno w maju, czerwcu jak i w sierpniu 2010 r.

Poddziałanie 3.5.4 Upowszechnienie nauki języków obcych wśród dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

W klasie pierwszej szkoły podstawowej rozpoczyna się obowiązkowa nauka języka obcego nowożytnego. W związku z tym zalecane jest organizowanie dzieciom również pozalekcyjnych form nauki języka obcego, np. zajęć w szkolnym klubie, seansów filmowych w świetlicy, spotkań czytelniczych w bibliotece itp. Podstawa programowa edukacji wczesnoszkolnej zaleca, aby nauczyciel odkrywał uzdolnienia dziecka oraz zadbał o możliwość ich rozwijania.

Podstawę programową dla pierwszego etapu edukacyjnego opracowano w sposób uwzględniający występowanie różnic w dojrzałości dzieci rozpoczynających edukację szkolną. Obowiązkiem nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej jest indywidualizacja nauczania, w szczególności poprzez dobór lub skonstruowanie odpowiedniego programu nauczania oraz dostosowanie metod pracy i wymagań do możliwości i potrzeb poszczególnych uczniów. Liczba dopuszczonych do użytku szkolnego podręczników do edukacji wczesnoszkolnej umożliwi nauczycielom optymalny wybór podręcznika, przystosowanego pod względem merytoryczno-dydaktycznym i językowym do możliwości konkretnej grupy uczniów.

Do nowej sytuacji w edukacji wczesnoszkolnej dostosowane zostały również przepisy dotyczące wymagań kwalifikacyjnych niezbędnych do zajmowania stanowiska nauczyciela, określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. *w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli* (Dz. U. Nr 50, poz. 400). Ze względu na zmianę dotyczącą obniżenia wieku obowiązku szkolnego, do rozporządzenia w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli wprowadzono zapisy poszerzające uprawnienia kwalifikacyjne nauczycieli klas I-III szkół podstawowych i nauczycieli przedszkoli. Dzięki tym zmianom nauczyciele, którzy ukończyli studia wyższe na kierunku pedagogika w specjalności przygotowującej do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym lub wczesnoszkolnym, albo zakład kształcenia nauczy-

cieli w specjalności przygotowującej do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym lub wczesnoszkolnym, mogą być zatrudniani zarówno w przedszkolach, jak i w klasach I-III szkół podstawowych do prowadzenia obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz do prowadzenia zajęć w świetlicach szkolnych. Zmiany te weszły w życie od 1 września 2009 r.

Nowa podstawa programowa zaleca, aby w klasach I-III szkoły podstawowej edukację dzieci powierzano jednemu nauczycielowi. Prowadzenie zajęć z zakresu edukacji muzycznej, plastycznej, wychowania fizycznego, zajęć komputerowych i języka obcego można powierzyć nauczycielom posiadającym odpowiednie kwalifikacje. W 3 134 oddziałach klas pierwszych szkół objętych monitorowaniem uczyło 6 277 nauczycieli (bez nauczycieli religii i etyki), na jeden oddział przypadało, więc średnio ponad 2 nauczycieli. Najczęściej z kształcenia zintegrowanego dyrektorzy szkół wyodrębniali i powierzali innemu, niż edukacji wczesnoszkolnej, nauczycielowi, prowadzenie zajęć języka nowożytnego (1 417, tj. 45% wskazań), zajęć komputerowych (630, tj. 20% wskazań) i wychowania fizycznego (318, tj. 10% wskazań).

Opisując działania szkoły dotyczące umożliwiania uczniom kontaktu z językiem obcym poza zajęciami lekcyjnymi spośród podanych sposobów realizacji tego zadania dyrektorzy zaznaczyli:

- a) seanse filmowe (np. w świetlicy szkolnej) – 34% wskazań,
- b) spotkania czytelnicze w bibliotece – 12% wskazań,
- c) zajęcia w klubie szkolnym – 4% wskazań,
- d) inne – 66% wskazań.

Dyrektorzy, którzy zaznaczyli odpowiedź „inne” zobowiązani byli do wymienienia maksymalnie trzech możliwości uczenia się języka obcego poza lekcjami, stosowanymi w ich szkole. 33% dyrektorów wskazało na dodatkowe zajęcia języka obcego, 11% wskazało na zajęcia świetlicowe, 10% zadeklarowało uczestnictwo uczniów w konkursach przedmiotowych oraz w uroczystościach szkolnych.

Poddziałanie 3.5.5 Wspieranie aktywnego uczestnictwa dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich w kulturze – rozwijanie kompetencji kulturowych młodego pokolenia.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Wśród zadań, które uzyskały pomoc finansową w ramach programu „Edukacja kulturalna”. znajdują się także działania edukacyjne, wspierające aktywne uczestnictwo dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich w kulturze. Poprzez prowadzone działania animacyjne oraz pracę z profesjonalnie przygotowanymi animatorami kultury, nauczycielami etc. zyskują one możliwość rozwoju zainteresowań twórczych i artystycznych. Projekty z tego zakresu wzbogacają pozaszkolną ofertę edukacyjną. Przykłady przedsięwzięć:

Tabela nr 18. Przykłady projektów w ramach programu „Edukacja kulturalna”.

Organizator	Nazwa zadania	Kwota dotacji w zł
Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Kłodawie Gdańskiej	Nie musisz być prymusem by kochać i rozumieć sztukę.	30 000
Stowarzyszenie Pogranicza	Pasja ukryta w drewnie	30 000
Stowarzyszenie Akademia Wyobraźni – Program Działań Teatralnych	Wędrowny jarmark bajek – objazdowy teatr lalkowy	25 000
Fundacja Amenouzume	Taniec – Pasja świata – Przenikanie kultur	84 000

Ogólnie z programu „Edukacja kulturalna” na zadania adresowane do mieszkańców obszarów wiejskich wydatkowano kwotę 1 845 765 zł.

Działanie 3.6 Wzmocnienie profilaktycznej opieki zdrowotnej w środowisku nauczania i wychowania.

Poddziałanie 3.6.1 Stwarzanie warunków do sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami, poprzez uzupełnienie liczby gabinetów profilaktyki zdrowotnej i opieki przedlekarskiej w szkołach.

Ministerstwo Zdrowia

Podstawę realizacji świadczeń profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą stanowi *ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.)* oraz akty wykonawcze - rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. *w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą (Dz. U. Nr 139, poz. 1133)* i rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2009 r. *w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 139, poz. 1139, z późn. zm.)*.

Zgodnie z przepisami, opiekę zdrowotną nad dziećmi i młodzieżą, objętymi obowiązkiem szkolnym i obowiązkiem nauki, sprawują: lekarz podstawowej, lekarz dentysta, pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania albo higienistka szkolna albo położna. Lekarz podstawowej opieki zdrowotnej oraz lekarz dentysta sprawują profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami w miejscu określonym w umowie o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej. Pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania/ higienistka szkolna sprawuje profilaktyczną opiekę zdrowotną w znajdującym się na terenie szkoły gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Świadczenia profilaktycznej opieki zdrowotnej realizowane przez pielęgniarkę środowiska nauczania i wychowania obejmują: wykonywanie i interpretowanie testów przesiewowych; kierowanie postępowaniem poprzemiesiewowym oraz sprawowanie opieki nad uczniami z dodatnimi wynikami testów; czynne poradnictwo dla uczniów z problemami zdrowotnymi; sprawowanie opieki nad uczniami z chorobami przewlekłymi i niepełnosprawnością, w tym realizacja świadczeń pielęgniarskich oraz zabiegów i procedur medycznych koniecznych do wykonania u uczniów w trakcie pobytu w szkole (na zlecenie lekarza ubezpieczenia zdrowotnego sprawującego opiekę nad uczniem); udzielanie pomocy przedlekarskiej w przypadku nagłych zachorowań, urazów; do-

radztwo dla dyrektora szkoły w sprawie warunków bezpieczeństwa uczniów; organizacji posiłków i warunków sanitarnych w szkole; edukacja w zakresie zdrowia jamy ustnej; prowadzenie u uczniów szkół podstawowych grupowej profilaktyki fluorkowej; udział w planowaniu, realizacji i ocenie edukacji zdrowotnej.

Z informacji Narodowego Funduszu Zdrowia wynika, że w 2010 r. świadczenia pielęgniarstwa środowiska nauczania i wychowania realizowało 3.375 świadczeniodawców, zatrudniających 7 753 pielęgniarki/ higienistki szkolne. Świadczenia realizowano w 11 507 miejscach, obejmując profilaktyczną opieką zdrowotną 5 050 472 uczniów. W okresie tym zrealizowano: 4 524 669 testów przesiewowych; 7 040 417 innych udokumentowanych świadczeń profilaktycznych; 4 369 284 świadczeń pomocy doraźnej, 2 935 474 uczniów szkół podstawowych objęto grupową profilaktyką fluorkową.

Na realizację Działania - *Wzmocnienie profilaktycznej opieki zdrowotną w środowisku nauczania i wychowania* w 2010 r. Narodowy Fundusz Zdrowia wydatkował środki w wysokości 241 496 433,70 zł (w tym: grupowa profilaktyka fluorkowa – 6 942 741,89 zł). Kwota ta odnosi się do ogółu świadczeń realizowanych przez pielęgniarki/ higienistki szkolne we wszystkich typach szkół w mieście i na wsi.

Poddziałanie 3.6.2 Zapewnienie sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami.

Ministerstwo Zdrowia

W 2010 r. ze środków pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw zdrowia realizowano następujące programy polityki zdrowotnej:

1. Program Szczepień Ochronnych

Koszt zakupu w 2010 r. szczepionek do realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych wyniósł 83 925 908 zł.

2. Program badań przesiewowych noworodków w Polsce na lata 2009–2014.

Celem programu jest obniżenie umieralności noworodków, niemowląt i dzieci z powodu wad metabolizmu oraz zapobieganie ciężkiemu i trwałemu kalectwu, wynikającemu z tych wad, wczesne rozpoznanie wrodzonych schorzeń (u wszystkich noworodków), które nie leczone prowadzą do głębokich zaburzeń rozwoju i upośledzenia umysłowego, wyodrębnienie noworodków z wrodzoną fenyloketonurią, hipotyreozą i mukowiscydozą i wczesne wdrożenie właściwego postępowania profilaktyczno-leczniczego. Program obejmuje badania przesiewowe całej populacji w kierunku hipotyreozy, fenyloketonurii, mukowiscydozy oraz zapoczątkowane w 2010 r. badania przesiewowe w kierunku rzadkich wad metabolizmu.

Na realizację programu w 2010 r. wydatkowano środki w wysokości 16 653 280 zł.

3. Narodowy program zwalczania chorób nowotworowych

Celem jest: zahamowanie wzrostu zachorowań na nowotwory; osiągnięcie średnich europejskich wskaźników w zakresie wczesnego wykrywania nowotworów; osiągnięcie średnich europejskich wskaźników skuteczności leczenia; stworzenie warunków do wykorzystania w praktyce onkologicznej postępu wiedzy o przyczynach i mechanizmach rozwoju nowotworów złośliwych; utworzenie systemu ciągłego monitorowania skuteczności zwalczania nowotworów w skali kraju i poszczególnych regionach kraju. Program obejmuje obszar działań profilaktycznych oraz doposażenie w sprzęt specjalistyczny ośrodków prowadzących leczenie onkologiczne w Polsce. W ramach Programu poprawy jakości diagnostyki i leczenia nowotworów u dzieci realizowane są:

- 1) program kontroli jakości w diagnostyce ostrej białaczki,
- 2) ograniczenie niepełnosprawności dzieci leczonych z powodu nowotworów złośliwych kości,
- 3) program kontroli jakości w diagnostyce guzów litych,
- 4) program kontroli jakości w diagnostyce nieziarniczych chłoniaków złośliwych,
- 5) program diagnostyki i kompleksowego leczenia nowotworów ośrodkowego układu nerwowego,
- 6) program oceny jakości życia i stanu zdrowia dzieci i młodzieży po zakończonym leczeniu przeciwnowotworowym.

Realizacja programu poprawiła efektywność leczenia nowotworów u dzieci, a także doprowadziła do obniżenia toksyczności i kosztów leczenia dzieci oraz zmniejszyła liczbę błędów diagnostycznych. Ponadto zwiększyła się precyzja klasyfikacji pacjentów

do leczenia oraz liczba przypadków całkowitych wyleczeń u dzieci ze wskazanymi nowotworami. Wzrosła liczba finansowanych zakupów endoprotez dla dzieci z nowotworami kości (w 2006 – 22 endoprotezy; w 2010 - 40 endoprotez).

Środki finansowe w 2010 r. na realizację Narodowego programu zwalczania chorób nowotworowych wyniosły 275 261 165,59 zł.

4. Narodowy Program Wyrównywania Dostępności do Profilaktyki i Leczenia Chorób Układu Sercowo-Naczyniowego na lata 2010 – 2012 POLKARD

Celem Programu POLKARD jest wsparcie działań na rzecz ograniczenia umieralności z powodu chorób układu sercowo-naczyniowego w Polsce poprzez działania na rzecz wyrównywania dysproporcji w dostępie do wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych w zakresie kardiologii, kardiologii dziecięcej, kardiologii i neurologii uwarunkowanych bazą sprzętową. Priorytetem programu jest doposażenie i wymiana wyeksploatowanego sprzętu w jednostkach zajmujących się diagnostyką i leczeniem chorób układu krążenia oraz zwiększenie świadomości społeczeństwa o roli zdrowego trybu życia w szczególności poprzez działania o charakterze medialno – edukacyjnym. W ramach programu sfinansowano, między innymi:

- kardiologia dziecięca - wyposażenie 23 stanowisk intensywnej terapii dla 10 ośrodków kardiologii dziecięcej;
- kardiologia dziecięca - zakup 4 wysokiej klasy i 6 średniej klasy echokardiografów dla ośrodków kardiologii dziecięcej.

Ogółem na realizację Programu POLKARD wydatkowano środki w wysokości 29 945 958,48 zł.

5. Program Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym

Moduł I - Program Zapobiegania Nadwadze i Otyłości oraz Przewlekłym Chorobom Niezakaźnym poprzez Poprawę Żywienia i Aktywności Fizycznej (2007-2011).

Celem programu jest wdrożenie podstawowych działań w zakresie zapobiegania nadwadze i otyłości, co pozwoli na zmniejszenie zachorowalności i umieralności na przewlekłe choroby niezakaźne (choroby układu krążenia, nowotwory, cukrzycę typu II, nadciśnienie tętnicze i inne), a tym samym zmniejszyć wydatki na ochronę zdrowia związanych z leczeniem tych chorób oraz skutków ekonomicznych niepełnosprawności i przedwczesnej umieralności.

Działania realizowane w 2010 r.:

- poprawa żywienia i aktywności fizycznej dzieci i młodzieży w szkołach – opracowano materiały edukacyjne (broszury, ulotki) dla dzieci i młodzieży o roli żywienia i aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia, organizowano konkursy na temat zasad prawidłowego żywienia w wybranych szkołach, opracowano zalecenia dla pielęgniarek środowiskowych w szkołach odnośnie monitorowania masy ciała i wysokości ciała.
- monitoring w zakresie spożycia soli – przeprowadzono analizę danych o spożyciu żywności w gospodarstwach domowych.
- zmniejszenie spożycia soli w Polsce - przygotowano i przeprowadzono warsztaty z cyklu „Działania na rzecz zmniejszenia spożycia soli w Polsce” dla producentów żywności i posiłków, zorganizowano Konferencję pt.. „Zmniejszenie spożycia soli w Polsce a produkty, potrawy i posiłki z obniżoną zawartością soli” dla przedstawicieli organów administracji państwowej i samorządowej, inspekcji sanitarnej, zakładów żywienia zbiorowego, firm cateringowych oraz mediów.
- upowszechnianie i wdrażanie wśród ogółu społeczeństwa, zasad prawidłowego żywienia i zaleceń zdrowotnych w zakresie aktywności ruchowej (materiały edukacyjne dotyczące zasad prawidłowego żywienia i zaleceń zdrowotnych w zakresie aktywności ruchowej, konferencje prasowe dla mediów).

Środki wydatkowane na realizację programu w 2010 r. wyniosły 1 328 439,99 zł.

Moduł II - Program Prewencji i Leczenia Cukrzycy w Polsce (2010-2011)

Priorytetem programu jest zwiększenie świadomości społeczeństwa o roli zdrowego trybu życia w szczególności poprzez działania edukacyjne. Celem jest poprawa stanu wiedzy na temat cukrzycy poprzez stworzenie systemu szkoleń dla pacjentów, ich rodzin oraz wybranych grup zawodowych oraz poprawa jakości opieki nad chorymi na cukrzycę poprzez działania edukacyjne na rzecz tej grupy chorych. Działania zrealizowane w 2010 r.:

- opracowanie projektu akcji promocyjnej na temat czynników wywołujących cukrzycę, pierwszej pomocy udzielanej chorym na cukrzycę, instruktaż dzieci posiadających pompę insulinową, rodziców i opiekunów oraz do wybranych grup zawodowych,
- akcje społeczne obejmujące profilaktykę diabetologiczną połączone z możliwością wykonania pomiaru glikemii, hemoglobiny glikowanej HbA1c, masy ciała, poziomu tkanki tłuszczowej.

Na realizację programu w 2010 r. wydatkowano środki finansowe w wysokości 1 435 660 zł.

Moduł III - Program Eliminacji Niedoboru Jodu w Polsce (2009-2011)

Celem programu jest: zmniejszenie ryzyka zachorowalności z powodu niedoboru jodu poprzez zastosowanie w Polsce modelu profilaktyki jodowej oraz dostosowanie jej parametrów do zmieniających się warunków środowiska oraz zabezpieczenie kobiety ciężarnej i karmiącej w rekomendowaną dawkę jodu przy jednoczesnym ograniczeniu spożycia soli i dalsza kontrola efektywności profilaktyki jodowej w nowej sytuacji.

Środki wydatkowane na realizację programu w roku 2010 wyniosły 500 tys. zł.

6. Psychiatryczna opieka zdrowotna na lata 2009-2013

Celem programu było zapewnienie niezakłóconego wykonywania orzeczeń sądowych o zastosowaniu środka zabezpieczającego, poprzez zwiększenie dostępności populacji osób chorych psychicznie wobec których wydane zostały postanowienia o zastosowaniu izolacyjnego środka zabezpieczającego do specjalistycznego leczenia psychiatrycznego.

Wysokość środków wydatkowanych na realizację programu w 2010 r. wyniosła 4 932 344,99 zł.

7. Leczenie antyretrowirusowe osób żyjących z wirusem HIV w Polsce na lata 2010 - 2011 w zakresie zadań na 2010 r.

Celem programu jest ograniczenie skutków epidemii HIV/AIDS poprzez zapewnienie leczenia antyretrowirusowego, wraz z monitorowaniem jego skuteczności, u pacjentów zakażonych HIV i chorych na AIDS, powodujące zmniejszenie zapadalności i śmiertelności z powodu AIDS w populacji osób żyjących z HIV oraz zmniejszenie ich zakaźności dla populacji osób zdrowych w Polsce. Przedmiotem finansowania, między innymi, jest:

- zakup leków antyretrowirusowych, testów i szczepionek dla dzieci matek zakażonych wirusem HIV, podawanych według indywidualnego kalendarza szczepień dla dzieci urodzonych przez matki HIV+,
- leczenie antyretrowirusowe dzieci zakażonych HIV i chorych na AIDS, leczenie noworodków i niemowląt urodzonych przez matki zakażone HIV (profilaktyka zakażenia wertykalnego u noworodka).

Średni miesięczny koszt leczenia jednego pacjenta oszacowano w wysokości 3500 zł. Na dzień 31 grudnia 2010 r. objęto leczeniem ARV 4897 pacjentów, w tym 130 dzieci (do 18 roku życia) zakażonych HIV i chorych na AIDS. Koszt leków antyretrowirusowych, testów i szczepionek kupowanych w ramach programu w roku 2010 wyniósł 196 209 607,63 zł.

8. Program kompleksowej diagnostyki i terapii wewnątrzmacicznej w profilaktyce następstw i powikłań wad rozwojowych i chorób płodu - jako element poprawy stanu zdrowia płodów i noworodków na lata 2009-2013

Program zakłada wprowadzenie nowych metod terapii wewnątrzmacicznej płodu z wykorzystaniem najnowocześniejszej aparatury badawczej oraz utworzenie modelowego ośrodka chirurgii płodu, przyjmującego kobiety ciężarne z całego kraju. Zastosowanie diagnostyki i terapii wewnątrzmacicznej pozwala ograniczyć liczbę powikłań i następstw wad rozwojowych i chorób płodu. Możliwość korekcji wewnątrzmacicznej i zmniejszenie destrukcyjnych następstw danej wady i choroby płodu umożliwiło poprawę wewnątrzmacicznego stanu płodu, wydłużenie czasu trwania ciąży oraz rodzenie się noworodków w lepszym stanie ogólnym.

Na realizację programu w 2010 r. wydatkowano 2 720 666,56 zł.

9. Narodowy Program Leczenia Hemofilii na lata 2005-2011

Realizacja programu ma na celu poprawę wyników leczenia hemofilii, oraz poprawę jakości życia chorych na hemofilię i pokrewne skazy krwotoczne poprzez substytucję czynników krzepnięcia. Program obejmuje finansowanie zakupu czynników krzepnięcia dla chorych na hemofilię i pokrewne skazy krwotoczne. Liczba pacjentów, którzy przyjmowali czynniki krzepnięcia w 2010 r. wynosiła 2.479 (1.836 z hemofilią A, 289 z hemofilią B, 243 z chorobą von Hillebranda oraz 111 z innymi skazami krwotocznymi).

Na realizację Programu w 2010 r. wydatkowano 192 036 214.65 zł.

10. Zapewnienie samowystarczalności Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie krwi, jej składników i produktów krwiopochodnych

Celem programu jest osiągnięcie przez RP samowystarczalności zaopatrzenia w bezpieczną krew, jej składniki i produkty krwiopochodne poprzez wykorzystanie potencjału jednostek organizacyjnych publicznej służby krwi i honorowych dawców krwi poprzez propagowanie honorowego krwiodawstwa, rozwój systemu pobierania krwi i jej składników w oparciu o mobilne punkty poboru, po-

prawę bezpieczeństwa krwi i składników krwi stosowanych w lecznictwie, optymalizację wykorzystania krwi i jej składników w lecznictwie. Na realizację programu wydatkowano środki w wysokości 19 192 905,42 zł.

11. Monitorowanie stanu zdrowia jamy ustnej populacji polskiej

Na realizację programu w 2010 r. wydatkowano środki w wysokości 500 tys. zł.

Działanie 3.7 Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla osób dorosłych w zakresie podnoszenia i zmiany kwalifikacji zawodowych.

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

Realizacja poddziałania opisana została w działaniu 3.1.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

W 2010 r. przygotowano i wprowadzono do porządku prawnego ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw przepisy wzbogacające zakres świadczeń dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy podnoszących kwalifikacje, tj. :

- umożliwiono osobom skierowanym na szkolenie posiadającym prawo do zasiłku, dokonanie wyboru świadczenia, tj. osoba może wybrać stypendium, jeżeli jest ono wyższe od zasiłku lub pozostać przy pobieraniu zasiłku,
- wprowadzono minimalną wysokość stypendium szkoleniowego, tj. 20% kwoty zasiłku dla bezrobotnych,
- umożliwiono osobom bezrobotnym uzyskanie skierowania w ciągu roku na kilka kursów, których łączne ukończenie zwiększy szansę na zatrudnienie,
- objęto ubezpieczeniem wypadkowym oraz ubezpieczeniem od następstw nieszczęśliwych wypadków osoby, które w trakcie szkolenia lub studiów podyplomowych podjęły zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą,

- zrównano przywileje osób łączących szkolenie z inną pracą zarobkową lub własną działalnością gospodarczą z przywilejami osób łączących szkolenie z zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę, tj. osoby łączące szkolenie z inną pracą zarobkową lub własną działalnością gospodarczą będą mogły ukończyć bezpłatnie szkolenie, uzyskać pożyczkę szkoleniową, uzyskać dofinansowanie kosztów studiów podyplomowych, stypendium itd.,
- umożliwiono wsparcie środkami Funduszu Pracy podnoszenia kwalifikacji osób w wieku powyżej 45 lat, które wykonują inną pracę zarobkową lub prowadzą własną działalność gospodarczą,
- umożliwiono sfinansowanie z Funduszu Pracy kosztów przejazdu na egzamin.

Działania legislacyjne realizowane były w ramach środków własnych przeznaczonych na działalność bieżącą MPiPS.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Działanie „Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie” PROW 2007-2013, tworzyć ma warunki do rozwijania przez osoby zatrudnione w rolnictwie i leśnictwie wiedzy oraz umiejętności, niezbędnych do prowadzenia przez te osoby działalności rolniczej lub leśnej zgodnie z normami krajowymi i wymogami Unii Europejskiej. Są to więc szkolenia prowadzące do restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa, zwiększenia konkurencyjności i dochodowości działalności rolniczej lub leśnej.

W ramach omawianego działania ogłaszane są konkursy na realizację szkoleń dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie, w zakresie tematów szkoleń opracowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, uwzględniających zainteresowanie zgłaszane przez uczestników tych szkoleń.

W 2010 r. ogłoszono konkursy na realizację szkoleń w ramach następujących tematów:

- zastosowanie komputera i wybranych programów komputerowych w procesie zarządzania gospodarstwem rolnym - zasięg wojewódzki,
- alternatywne źródła energii i ich zastosowanie - *zasięg ogólnopolski*.

W ramach działania „Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie” do końca 2010 r. zostały przeprowadzone dwa nabory wniosków o przyznanie pomocy. Łącznie wpłynęło 321 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 244 547 448 zł, w tym w naborze przeprowadzonym w 2009 r. - 220 wniosków, w naborze przeprowadzonym w 2010 r. - 101 wniosków.

W 2010 r. zakończono weryfikację formalną i ocenę merytoryczną wniosków o przyznanie pomocy złożonych w ramach I edycji działania. Do końca 2010 r. dla wszystkich ogłoszonych i rozstrzygniętych konkursów w ramach I edycji działania podpisano 52 umowy na kwotę 46 818 025 zł, z czego 4 umowy dotyczyły organizacji szkoleń na terenie całego kraju, a pozostałe 48 umów dotyczyło realizacji szkoleń, w przypadku których beneficjenci będą zobowiązani do przeprowadzenia szkoleń w obrębie jednego województwa.

CDR w Brwinowie organizowało lub koordynowało różne formy edukacji: doskonalenie zawodowe doradców, nauczycieli, rolników i mieszkańców obszarów wiejskich. W 2010 r. 300 różnymi formami edukacyjnymi objęto łącznie 11 975 uczestników.

Prowadzone przez CDR centrum kształcenia na odległość w roku 2010 r. objęło tą formą zdobywania wiedzy 790 osób.

Ponadto CDR udostępniało pakiety edukacyjno-informacyjne dla organizatorów kształcenia dla dorosłych w zawodach sektora rolno-spożywczego, jak również elektroniczne wykazy programów szkoleń dla potrzeb wsi i rolnictwa.

KCER w Brwinowie, w 2010 r. objął różnymi formami doskonalenia zawodowego i metodycznego łącznie 1 127 nauczycieli przedmiotów zawodowych w szkołach rolniczych. Stanowi to znaczące specjalistyczne uzupełnienie oferty doskonalenia dla tej grupy nauczycieli.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

W celu podnoszenia poziomu wykształcenia społeczeństwa polskiego należy nie tylko zwiększać dostęp do studiów wyższych młodzieży po maturze, ale również zwiększać udział studentów w wieku niestandardowym dla studiowania, a także zachęcać obywateli do podnoszenia kwalifikacji przez całe życie. Statystyki międzynarodowe odnotowały w Polsce jeden z najwyższych wskaźników upowszechniania kształcenia na poziomie wyższym przez osoby w wieku 18 – 24 lata. Jednocześnie wskaźnik dotyczący odsetka osób w wieku 25 - 64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniu wynosi tylko 4,7 % i odbiega znacznie od poziomu odniesienia ustanowionego przez UE w wysokości 12,5% uczestnictwa w roku 2010.

Prowadzone w 2010 r. prace nad reformą szkolnictwa wyższego doprowadziły do stworzenia bardziej korzystnych warunków dla uczelni w podejmowaniu działań i rozwijaniu różnych form uczenia się przez całe życie, w tym skierowanych do osób w wieku niestandardowym dla studiowania, np.: ułatwienia w zakresie uruchamiania studiów podyplomowych, możliwości prowadzenia szkoleń i kursów. Rozwojowi uczenia się przez całe życie sprzyjać będą również nowe rozwiązania dotyczące np. autonomii programowej (wprowadzenie do systemu szkolnictwa wyższego Krajowych Ram Kwalifikacji), szerokiej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, nacisku na efekty kształcenia, a nie jak dotychczas na proces kształcenia.

Opracowanie kierunków działań uczelni w zakresie uczenia się przez całe życie jest procesem złożonym, który dotyczy strategii rozwoju uczelni, analizy potrzeb edukacyjnych osób w wieku niestandardowym dla studiowania, a także współpracy z wieloma interesariuszami szkolnictwa wyższego.

Priorytet 4

Umożliwienie mieszkańcom obszarów wiejskich dostępu do nowoczesnej technologii informacyjno-komunikacyjnej

W ramach priorytetu 4 zrealizowane zostały poniższe działania:

Działanie 4.1 Stworzenie infrastruktury niezbędnej do korzystania z nowoczesnej technologii informacyjno-komunikacyjnej.

Poddziałanie 4.1.1 Tworzenie warunków dla przedsiębiorców telekomunikacyjnych, sprzyjających rozwojowi sieci i usług telekomunikacyjnych, w tym szerokopasmowego dostępu do Internetu.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Działanie to nie znajduje się w kompetencjach MSWiA, tym niemniej wśród inicjatyw przyczyniających się do realizacji wyznaczonego w nim celu wskazać należy kontynuację prac Międzyresortowego Zespołu ds. Realizacji Programu Polska Cyfrowa – organu opiniotawczo-doradczego Prezesa Rady Ministrów, powołanego w celu wypracowania wspólnego planu działań na rzecz upowszechniania szerokopasmowego dostępu do Internetu. Pierwszy etap funkcjonowania Zespołu, w którym funkcję Przewodniczącego pełnił Podsekretarz Stanu w MSWiA sprawujący nadzór nad działem informatyzacja, został jednak zakończony w I kwartale 2010 r. wraz z opracowaniem *Drugiego raportu z prac Międzyresortowego Zespołu ds. Realizacji Programu Polska Cyfrowa*. W okresie tym, prace Zespołu były w dużej mierze ukierunkowane na realizację celów zawartych w *Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013*, zaś rekomendacje przedstawione w raporcie miały w stosunku do tego dokumentu charakter ewaluacyjny i uszczegóławiający. W efekcie wypracowany został wspólny dla całej administracji rządowej program koordynacji i wsparcia działań służących wzmocnieniu podaży i popytu na usługi szerokopasmowe. Przedstawiony w drugim raporcie program obejmuje zarówno działania już realizowane, jak również wskazuje na konieczność podjęcia nowych inicjatyw w podziale na pięć obszarów interwencji, tj. edukację cyfrową, wzmocnienie sektora mediów elektronicznych, digitalizację i udostępnianie zasobów kultury, edukacyjnych i naukowych, rozwijanie elektronicznej administracji oraz wdrożenie zasad otwartości, zaufania i bezpieczeństwa jako podstaw funkcjonowania usług sieciowych. W II kwartale 2010 r. funkcjonowanie Zespołu zostało zawieszona, zaś od 2011 roku Zespół rozpoczął działalność pod kierunkiem Ministerstwa Infrastruktury.

Równocześnie realizowane były jednak rekomendacje Zespołu zawarte w pierwszym raporcie z jego prac (z marca 2009 r.) dotyczące niezbędnych zmian legislacyjnych ukierunkowanych na pobudzenie inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną oraz zniesienie barier administracyjno-prawnych elektronicznej administracji. Efektem powyższego było m.in. przyjęcie dwóch ustaw o istotnym znaczeniu dla tworzenia dogodnych warunków dla rozwoju sieci i usług telekomunikacyjnych, w tym szerokopasmowego dostępu do Internetu, tj. ustawy z dnia 7 maja 2010 r. *o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych* (Dz. U. Nr 106, poz. 675) - prace kierowane przez Ministerstwo Infrastruktury - oraz ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. *o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 64, poz. 565, z późn. zm.) - prace kierowane przez Departament Informatyzacji MSWiA.

Kontynuowana była również współpraca wszystkich interesariuszy rozwoju sieci szerokopasmowych w Polsce (administracja rządowa i samorządowa, operatorzy telekomunikacyjni i regulator rynku (UKE), instytucje finansowe i organizacje pozarządowe) zapoczątkowana w 2009 r. w ramach Krajowego Forum Szerokopasmowego. Rozwinięciem tej współpracy jest uruchomiony w 2010 r. projekt *SIPS – System Informacyjny o infrastrukturze szerokopasmowej i portal Polska Szerokopasmowa* realizowany w partnerstwie trzech instytucji rządowych, tj. Instytutu Łączności, Urzędu Komunikacji Elektronicznej oraz Ministerstwa Infrastruktury, który ma zapewnić mechanizmy wsparcia dla administracji samorządowej w zakresie zarządzania oraz koordynacji projektów dotyczących budowy regionalnych szerokopasmowych sieci szkieletowych i dostępowych.

Ministerstwo Infrastruktury

Obowiązek sporządzenia oraz bieżącej weryfikacji i aktualizowania inwentaryzacji przedstawiającej pokrycie istniejącą infrastrukturą telekomunikacyjną i publicznymi sieciami telekomunikacyjnymi zapewniającymi lub umożliwiającymi zapewnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz budynkami umożliwiającymi kolokację, został nałożony na Prezesa UKE w art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 7 maja 2010 r. *o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych* (Dz. U. Nr 106, poz. 675), zwanej dalej jako „Ustawa”. Przed wejściem w życie Ustawy potencjalni inwestorzy mieli znaczne trudności w zakresie uzyskania od przedsiębiorców

telekomunikacyjnych informacji o infrastrukturze telekomunikacyjnej, publicznych sieciach telekomunikacyjnych i budynkach umożliwiających kolokację na danym terenie. Na podstawie art. 29 ust. 2 Ustawy Prezes UKE ma możliwość żądania informacji o tej infrastrukturze od przedsiębiorców telekomunikacyjnych i innych podmiotów dysponujących infrastrukturą telekomunikacyjną. Umieszczenie inwentaryzacji na ogólnodostępnym portalu w sposób zdecydowany ułatwia prowadzenie prac przygotowawczych w procesie inwestowania w rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej.

Wśród kosztów, jakie pociąga za sobą realizacja przepisów Ustawy należy wskazać m.in. koszty wynikające z obowiązku sporządzenia przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej inwentaryzacji infrastruktury telekomunikacyjnej.

W Ocenie Skutków Regulacji oszacowano, iż koszt sporządzenia inwentaryzacji infrastruktury telekomunikacyjnej dla całego kraju będzie wynosił ok. 500 tys. zł. W ramach projektu „System Informacyjny o infrastrukturze szerokopasmowej i portal Polska Szerokopasmowa”, współfinansowanego z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007–2013, realizowane jest zadanie 5 „Budowa i utrzymanie zintegrowanych baz wiedzy”. W ramach tego zadania przewidziano budowę i utrzymanie bazy wiedzy w zakresie infrastruktury szerokopasmowej, umożliwiającej tworzenie, weryfikowanie i aktualizowanie map cyfrowych sieci szerokopasmowych. Projekt ten jest finansowany w 85 % z budżetu UE, w związku z czym szacowany koszt dla budżetu państwa sporządzenia inwentaryzacji infrastruktury telekomunikacyjnej dla całego kraju może okazać się znacznie niższy.

Ustawa zawiera m.in. przepisy regulujące:

- 1) dostęp do gruntów Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych, jednostek samorządu terytorialnego, samorządowych osób prawnych (np. dróg publicznych, kolei, mostów, lasów państwowych) na potrzeby infrastruktury telekomunikacyjnej, a także dostęp do gruntów prywatnych oraz budynków;
- 2) otwarcie na potrzeby inwestycji telekomunikacyjnych obszarów, na których obowiązują nieproporcjonalne i nieadekwatne ograniczenia i zakazy ustanowione planami miejscowymi;
- 3) ustanowienie przejrzystych podstaw prawnych dla jednostek samorządu terytorialnego do wykonywania zadań z zakresu telekomunikacji;

- 4) określenie podstawowych reguł interwencji jednostek samorządu terytorialnego na lokalnym rynku telekomunikacyjnym, bez zakłócania konkurencji;
- 5) usprawnienie procedur wspólnej realizacji zadań z obszaru telekomunikacji przez jednostki samorządowe i przedsiębiorców (koncesje na roboty budowlane i usługi, zamówienia publiczne, partnerstwo publiczno- prywatne, udostępnianie składników majątkowych, w szczególności kanałów technologicznych).
- 6) usprawnienie procesu inwestycyjnego poprzez:
  - usunięcie barier prawnych,
  - skrócenie i uspoźnienie procedur administracyjnych,
  - zwolnienie „infrastruktury telekomunikacyjnej o nieznacznym oddziaływaniu” z wymogu uzyskania zgody na ich lokalizację,
  - ustanowienie szczególnych zasad lokalizowania regionalnych sieci szerokopasmowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, porozumienie, związek lub stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego, porozumienie komunalne, fundację, której fundatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, spółkę kapitałową lub spółdzielnię z udziałem jednostki samorządu terytorialnego, koncesjodawcą w rozumieniu ustawy z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. Nr 19, poz. 101, z późn. zm.) albo przez partnera prywatnego w rozumieniu ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno- prywatnym (Dz. U. Nr 19, poz. 100 i z 2010 r. Nr 106, poz. 675) w ramach programów operacyjnych współfinansowanych ze środków UE,
  - doprecyzowanie, że inwestycje z zakresu telekomunikacji są inwestycjami celu publicznego, bez względu na status podmiotu podejmującego te działania;
- 7) otwarty dostęp do infrastruktury i konkurencję infrastrukturalną operatorów sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i energetycznej oraz sieci telekomunikacyjnej innych operatorów.

Tytułem uzupełnienia należy dodać, iż obecnie w Departamencie Telekomunikacji Ministerstwa Infrastruktury trwają również prace nad wnioskiem o dofinansowanie projektu pt. „Projekt systemowy – działania na rzecz rozwoju szerokopasmowego dostępu

do Internetu” w ramach 8 Osi Priorytetowej Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Jego celem jest podejmowanie kompleksowych działań o charakterze koordynacyjnym i doradczym przyczyniających się do rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej zapewniającej szerokopasmowy dostęp do Internetu w poszczególnych regionach Polski oraz efektywnego wydatkowania środków publicznych (krajowych i wspólnotowych) na ten cel. Dlatego też projekt systemowy ma za zadanie realizację dwóch grup priorytetów. Z jednej strony będą to działania ukierunkowane na wsparcie beneficjentów w procesach budowy odpowiedniej infrastruktury telekomunikacyjnej, a z drugiej strony aktywność w ramach projektu ma przyczyniać się do przeciwdziałania zjawisku wykluczenia cyfrowego poprzez budowanie sprawnych mechanizmów koordynacji i doradztwa, oraz przeprowadzania skutecznych kampanii informacyjnych w zakresie szerokopasmowego dostępu do Internetu i jego użyteczności.

Projekt jest w chwili obecnej przedmiotem analizy w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Reasumując uregulowania zawarte w Ustawie wychodzą naprzeciw powszechnej potrzebie rozwoju społeczeństwa informacyjnego i stanowią skuteczne narzędzie do upowszechnienia dostępu do Internetu na całym terytorium RP.

Warto wskazać, iż na stronach internetowych UKE www.uke.gov.pl i Krajowego Forum Szerokopasmowego www.forumszerokopasmowe.pl utworzono działy „Megaustawa” i „Inwestycje – Poradnik dla jst”. Zamieszczane w nich informacje i opracowania stanowią kompendium wiedzy niezbędnej do budowania sieci w różnych modelach dotyczących realizacji projektów budowy tych sieci.

Ministerstwo Infrastruktury będzie również realizatorem projektu systemowego – działania na rzecz rozwoju szerokopasmowego dostępu do Internetu, w ramach Działania 8.3 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Jego celem jest podejmowanie kompleksowych działań o charakterze koordynacyjnym i doradczym przyczyniających się do rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej zapewniającej szerokopasmowy dostęp do Internetu w poszczególnych regionach Polski oraz efektywnego wydatkowania środków publicznych (krajowych i wspólnotowych) na ten cel. Projekt systemowy ma za zadanie realizację dwóch grup priorytetów. Z jednej strony będą to działania ukierunkowane na wsparcie beneficjentów w procesach budowy odpowiedniej infrastruktury telekomunikacyjnej poprzez budowanie sprawnych mechanizmów koordynacji i doradztwa, a z drugiej strony aktywność w ramach pro-

jektu ma przyczyniać się do przeciwdziałania zjawisku wykluczenia cyfrowego poprzez przeprowadzanie skutecznych kampanii informacyjnych w zakresie szerokopasmowego dostępu do Internetu i jego użyteczności.

Poddziałanie 4.1.2 Zakup sprzętu komputerowego dla publicznych i niepublicznych szkół i placówek wiejskich, w tym dla praktycznej nauki zawodów rolniczych.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” – PROW 2007-2013 - wdrażane są operacje, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy działań osi III „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej” – „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Odnowa i rozwój wsi” oraz inne projekty, które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach osi III, ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi, tzw. „małe projekty”. Realizacja tzw. „małych projektów” umożliwi m.in. udostępnienie urzędzeń i sprzętu komputerowego, w tym urzędzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu, utworzenie lub zmodernizowanie bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych dotyczących obszarów objętych lokalną strategią rozwoju. Ww. zakres „małych projektów” pośrednio wpisuje się w działania 4.1.3 oraz 4.2.1.

Poddziałanie 4.1.3 Ułatwienie dostępu do Internetu mieszkańcom obszarów wiejskich, w tym zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili” oraz przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

W realizację celów Działania 4.1.3 wpisują się działania 8.3 i 8.4 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, dla których MSWiA jest instytucją pośredniczącą.

1) Działanie 8.3 PO IG *Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – e-Inclusion* ma na celu zapewnienie dostępu do Internetu dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym z powodu trudnej sytuacji materialnej lub niepełnosprawności. W perspektywie długo-

terminowej spodziewany jest pozytywny wpływ działania na rozwój ekonomiczny regionów i grup obecnie zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez stworzenie możliwości aktywnego udziału w nowoczesnym życiu gospodarczym. Wskaźniki dostępności Internetu szerokopasmowego są w Polsce znacznie niższe od średniej europejskiej, przy czym szczególnie niekorzystnie wygląda to na obszarach wiejskich oraz wśród osób o najniższych dochodach.

Działanie polega na zapewnieniu dostępu do Internetu oraz przeprowadzeniu niezbędnych szkoleń dla osób objętych systemem wsparcia społecznego lub niepełnosprawnych i ma charakter dofinansowania przekazywanego jednostkom samorządu terytorialnego (JST) lub konsorcjom JST i organizacji pozarządowych, które są odpowiedzialne za kompleksową realizację działań związanych z udzieleniem wsparcia uprawnionym gospodarstwom domowym na terenie danej gminy. Ze względu na prawidłowości w rozkładzie przestrzennym ww. grup osób wykluczonych należy zauważyć, że znaczna grupa potencjalnych beneficjentów działania 8.3 zamieszkuje obszary wiejskie i peryferyjne.

Zgodnie z dostępnymi danymi, ogólna liczba gospodarstw domowych objętych wsparciem w ramach działania 8.3 PO IG wynosiła na dzień 30 września 2010 r. 35 663 na podstawie zatwierdzonych wniosków oraz 20 490 na podstawie podpisanych umów. Gospodarstwa te otrzymały sprzęt komputerowy oraz dofinansowanie kosztów dostępu do Internetu. Dodatkowo, na podstawie podpisanych umów zakłada się, że w szkoleniach w zakresie obsługi komputera oraz korzystania z Internetu weźmie udział 16 546 osób (wskaźnik na podstawie podpisanych umów), zaś liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach Działania 8.3 wyniosła 3 703 (wskaźnik na podstawie podpisanych umów). Należy mieć na uwadze, iż powyższe wskaźniki zostaną osiągnięte na koniec realizacji projektów, niemniej z racji wymaganego okresu utrzymania trwałości projektu nie mogą być niższe w okresie kolejnych 5 lat. Z analizy treści składanych projektów wynika, iż znaczącą grupę odbiorców ostatecznych Działania 8.3 stanowią osoby zamieszkujące obszary wiejskie. W 2010 r. ramach działania 8.3 przeprowadzono dwa konkursy (rundy aplikacyjne): - w pierwszym trwającym od dnia 1 lutego 2010 r. do dnia 30 kwietnia 2010 r. złożonych zostało ogółem 89 projektów (stan na dzień 15.04.2011) na łączną kwotę 302 556 911,45 zł (w tym kwota dofinansowania z UE: 253 305 659,57 zł).

Tabela nr 19. Projekty w ramach działania 8.3 PO IG

Województwo	Złożono projekty	Projekt zaakceptowany przez Instytucje Zarządzające	Podpisano umowę o dofinansowanie
Pomorskie	6	4	4 podpisane
Mazowieckie	19	13	11 podpisanych + w trakcie podpisu (1)
Podkarpackie	6	5	4 podpisane + w trakcie podpisu (1)
Lubuskie	2	2	1 podpisana
Warmińsko-mazurskie	3	1	1 podpisana
Dolnośląskie	7	5	3 podpisane + w trakcie podpisu (2)
Śląskie	9	7	7 podpisanych
Małopolskie	3	2	1 podpisana + w trakcie podpisu (1)
Wielkopolskie	3	2	2 podpisane
Lubelskie	7	3	2 podpisane + w trakcie podpisu (1)
Zachodniopomorskie	8	5	3 podpisane + w trakcie podpisu (2)
Kujawsko – pomorskie	6	3	2 podpisana + w trakcie podpisu (1)
Podlaskie	4	2	2 podpisane
Świętokrzyskie	3	2	1 podpisana + w trakcie podpisu (1)
Opolskie	1	1	-
Łódzkie	2	1	-
Suma:	89	58	44 podpisanych + w trakcie podpisu (10)
Całkowita wartość w zł	302 556 911,45	150 489 639,58	152 668 248,46

- w drugim, trwającym od dnia 2 sierpnia 2010 r. do dnia 29 października 2010 r. złożonych zostało ogółem 87 projektów (stan na dzień 15.04.2011 r.) na łączną kwotę 434 922 402,77 zł (w tym kwota dofinansowania z UE: 370 757 444,89 zł).

Tabela nr 20. Projekty w ramach działania 8.3 PO IG.

Województwo	Złożono projekty	Projekt zaakceptowany przez Instytucje Zarządzające
Pomorskie	4	3
Mazowieckie	20	16
Podkarpackie	3	3
Lubuskie	3	2
Warmińsko-mazurskie	2	1
Dolnośląskie	7	3
Śląskie	7	5
Małopolskie	9	7
Wielkopolskie	7	4
Lubelskie	8	6
Zachodniopomorskie	3	1
Kujawsko – pomorskie	4	3
Podlaskie	5	3
Świętokrzyskie	5	4
Suma:	87	61
Całkowita wartość	434 922 402,77	brak informacji

W obydwu naborach złożono podobną liczbę projektów, jednak należy zwrócić uwagę na wzrastającą wartość łączną wniosków składanych w kolejnych naborach, co oznacza, że wnioskodawcy odchodzą od małych projektów na rzecz projektów większych, obejmujących zarówno większą liczbę beneficjentów ostatecznych, jak i jednostek podległych JST takich jak: biblioteki publiczne, instytucje kultury, szkoły, publiczne placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz publiczne domy pomocy społecznej położone na obszarze działania beneficjenta (uwzględniane w projektach w ramach działań koordynacyjnych prowadzonych przez beneficjenta).

Ostatecznie w 2010 roku w ramach Działania 8.3 PO IG podpisano 75 umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania ponad 207 mln zł (dla porównania w roku 2009 – 45 umowy na kwotę dofinansowania ponad 52 000 tys. zł).

Kwota przewidziana na realizację Działania 8.3 w 2011 roku podobnie jak w 2010 roku wynosi ok. 86,4 mln EUR.

2) Działanie 8.4 PO IG *Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”* ma na celu stworzenie możliwości bezpośredniego dostarczania usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu na etapie tzw. ostatniej mili dla grupy docelowej (dostarczanie Internetu bezpośrednio do użytkownika) poprzez wsparcie mikro- małych i średnich przedsiębiorców zamierzających dostarczać tę usługę na obszarach, na których prowadzenie tej działalności na zasadach rynkowych jest nieopłacalne finansowo. Ze względu na specyfikę rynku telekomunikacyjnego duża część inwestycji koncentruje się w obszarach gęsto zaludnionych. W dużych i średnich miastach inwestycje takie są zwykle opłacalne na warunkach komercyjnych więc obszary te nie kwalifikują się do otrzymania wsparcia w ramach działania 8.4 PO IG. Dofinansowanie otrzymują projekty realizowane przez małych i średnich przedsiębiorców lub organizacje pozarządowe. W ramach działania przewiduje się realizację projektów polegających na dofinansowaniu budowy dedykowanej infrastruktury teleinformatycznej stworzonej pomiędzy najbliższym lub najbardziej efektywnym punktem dystrybucji Internetu a grupą (-ami) docelową (-ymi).

W ramach działania 8.4 POIG w 2010 r. przeprowadzono dwie rundy aplikacyjne wniosków o dofinansowanie:

- w pierwszym konkursie trwającym od dnia 1 marca 2010 r. do dnia 18 czerwca 2010 r. złożonych zostało ogółem 244 projekty (w tym jeden po terminie zakończenia konkursu) - na łączną kwotę 647 852 307,41 zł (w tym 345 675 743,23 zł ze środków UE), z czego 188 wniosków zostało zaakceptowanych, 55 ocenionych negatywnie oraz 2 zwrócone do beneficjenta (stan na dzień 15.04.2011 r.).

Tabela nr 21. Projekty w ramach działania 8.4 PO IG.

Województwo	Złożono projekty	Projekt zaakceptowany przez Instytucje Zarządzające	Podpisano umowę o dofinansowanie
Podkarpackie	14	10	5
Małopolskie	29	24	4
Opolskie	5	4	3
Wielkopolskie	17	11	7
Warmińsko-mazurskie	16	9	4
Świętokrzyskie	12	7	1
Łódzkie	6	4	1
Śląskie	21	18	5
Pomorskie	14	10	6
Mazowieckie	22	11	9
Podlaskie	24	12	2
Lubuskie	5	4	-
Kujawsko-pomorskie	21	13	4
Dolnośląskie	8	5	2
Zachodniopomorskie	20	14	-
Lubelskie	10	7	2
Suma:	244	162*	56
Całkowita wartość	647 852 307,41	brak informacji	123 697 104,07

* ocena pozytywna dla 102 wniosków + 62 wniosków znajduje się na liście rezerwowej ze względu na powtarzające się miejscowości, dodatkowo 1 beneficjent zrezygnował z podpisania umowy o dofinansowanie.

- w drugim konkursie trwającym od dnia 1 października 2010 r. do dnia 30 grudnia 2010 r. złożonych zostało ogółem 366 projektów (w tym cztery po terminie zakończenia konkursu) na łączną kwotę 1 442 537 293,97 zł (w tym 767 496 533,52 zł ze środków

UE). Na konkurs ten wpłynęło zdecydowanie najwięcej wniosków i obecnie trwa ocena merytoryczna wniosków co potrwa co najmniej do czerwca 2011 r. Ocenę formalną przeszły dotychczas 244 wnioski, w tym: zaakceptowanych – 204, negatywnych - 37, wycofany -1 (stan na dzień 15.04.2011).

Tabela nr 22. Projekty w ramach działania 8.4 PO IG.

Województwo	Złożono projekty
Podkarpackie	21
Małopolskie	36
Opolskie	29
Wielkopolskie	36
Warmińsko-mazurskie	14
Świętokrzyskie	18
Łódzkie	23
Śląskie	20
Pomorskie	11
Mazowieckie	27
Podlaskie	2
Lubuskie	21
Kujawsko-pomorskie	24
Dolnośląskie	39
Zachodniopomorskie	7
Lubelskie	37
Cała Polska	1
Suma:	366
Całkowita wartość	1 442 537 293,97

Należy odnotować fakt znacznego wzrostu zainteresowania Działaniem 8.4: w 2009 r. łącznie z poprzednimi latami złożono 123 wnioski – w 2010 r. złożono 610 projektów.

Wzrost zainteresowania spowodowany jest wprowadzeniem korzystnych zmian w procedurach konkursowych, takich jak:

- a) odstąpienie od studium wykonalności projektu na rzecz biznes-planu,

- b) zmniejszenie wymaganego poziomu zabezpieczenia finansowego projektu (zrezygnowano z zabezpieczenia w postaci promesy kredytowej),
- c) ogłaszanie naboru wniosków od razu dla wszystkich województw (w poprzednich naborach uczestniczyły tylko wybrane województwa).

W 2010 r. w ramach Działania 8.4 podpisano 35 umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania ponad 23 000 tys. zł (dla porównania w 2009 roku – 5 umów na kwotę dofinansowania ponad 1,2 mln). Alokacja na Działanie 8.4 w 2010 r. wynosiła 47 mln EUR (ok. 188,200 tys. zł) i podobna kwota została przeznaczona na konkursy w 2011 r.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Informację zostały umieszczone w poddziałaniu 4.1.2.

Działanie 4.2 Przygotowanie mieszkańców obszarów wiejskich do korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnej.

Poddziałanie 4.2.1 Stworzenie mieszkańcom obszarów wiejskich warunków do nabywania i doskonalenia umiejętności w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej:

- 1) upowszechnianie informacji o nowoczesnej technologii informacyjno-komunikacyjnej, wskazanie roli Internetu w codziennym życiu;
- 2) prowadzenie szkoleń dotyczących wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnej;
- 3) stworzenie oprogramowania dostosowanego do potrzeb gospodarstw domowych na obszarach wiejskich.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

W Drugim Raportie z prac Międzyresortowego Zespołu ds. Realizacji Programu Polska Cyfrowa ze stycznia 2010 r. Działaniu 4.2.1 odpowiada priorytet drugi budowy społeczeństwa informacyjnego *Edukacja cyfrowa. Rozwój umiejętności i wiedzy o usługach szerokopasmowych*. Wzrost kompetencji cyfrowych obywateli jest niezbędny do tego, by mogli oni w pełni wykorzystać możliwości jakie dają narzędzia teleinformatyczne – w celu podniesienie jakości ich życia, uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym,

a zwłaszcza zwiększania szans zawodowych czy biznesowych. W ramach wspomnianego celu Międzyresortowy Zespół Polska Cyfrowa zarekomendował kontynuowanie i zintensyfikowanie działań edukacyjnych i promocyjnych mających na celu upowszechnienie korzystania z usług dostępnych za pomocą szerokopasmowego Internetu, w szczególności:

- Program ustawicznej edukacji medialnej i cyfrowej. Zespół rekomendował, aby w ramach programu zapewnić współpracę administracji publicznej z partnerami społecznymi, położyć szczególny nacisk na edukację grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem cyfrowym (do których zalicza się mieszkańców obszarów wiejskich), opracowując szczegółowe działania pod potrzeby edukacyjne tych grup, oraz wykorzystać w większym stopniu możliwości oferowane przez modele edukacji na odległość.

- Kampania promocyjna i informacyjna. Zespół rekomenduje przeprowadzenie kampanii popularyzującej korzystanie z technologii cyfrowych, usług szerokopasmowych i innych mediów. Statystyki korzystania z tych usług wskazują na mieszkańców obszarów wiejskich i peryferyjnych jako istotnej grupy docelowej tych działań.

- Wykorzystanie PIAP-ów. Zespół rekomenduje, by wykorzystać w celach edukacyjnych istniejące punkty publicznego dostępu do Internetu. Punkty te, traktowane obecnie przede wszystkim jako miejsca zapewniające możliwość korzystania z Internetu, powinny otrzymać wsparcie pozwalające im pełnić rolę instytucji odpowiedzialnych za edukację medialną i cyfrową, szczególnie na obszarach wiejskich i peryferyjnych.

Wśród działań kontynuowanych w 2010 r. , służących realizacji powyższych rekomendacji na szczególną uwagę zasługuje *Porozumienie w sprawie utworzenia programu internetyzacji polskich bibliotek publicznych z sierpnia 2009 r.*, stanowiące przykład skutecznej współpracy administracji publicznej z podmiotami pozarządowymi. Sygnatariuszami tego porozumienia są oprócz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji również Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Telekomunikacja Polska S.A i Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Na mocy tego porozumienia Grupa TP zapewnia gminnym bibliotekom publicznym bezpłatne usługi dostępu do Internetu na okres trzech lat, dzięki którym wszystkie komputery w bibliotece mają być podłączone do Internetu, a dostęp do łącza, także bezprzewodowy, mają wszyscy użytkownicy. Do końca 2010 r. do programu „Bi-

bioteki z Internetem TP” przystąpiło 3,2 tys. placówek bibliotecznych. W celu wsparcia bibliotek Grupa TP powołała także program grantowy „Akademia Orange dla Bibliotek” promujący wykorzystanie multimedialnych narzędzi edukacyjnych wśród użytkowników bibliotek.

Porozumienie służy również wsparciu Programu Rozwoju Bibliotek realizowanego w Polsce przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego z grantu Fundacja Billa i Melindy Gates. Głównym celem tego przedsięwzięcia jest modernizacja i wzmocnienie znaczenia bibliotek działających na terenach wiejskich i w małych miastach do 20 tys. mieszkańców, w tym przygotowanie tych placówek do lepszego zaspokajania potrzeb i aspiracji uczestników społeczeństwa informacyjnego. Program Rozwoju Bibliotek, zaplanowany na lata 2009-2013, obejmuje działania polegające na wyposażaniu bibliotek publicznych w sprzęt komputerowy i multimedialny, udostępnieniu odpowiedniego oprogramowania oraz przeprowadzaniu praktycznych szkoleń dla bibliotekarzy. Dzięki umożliwieniu mieszkańcom łatwiejszego dostępu do nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz przeszkolonych liderów realizacja będzie się znacząco przyczyniać do zmniejszania luki cyfrowej pomiędzy miastem a wsią, co jest jednym z najważniejszych wyzwań rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce.

W pierwszej rundzie naborów, trwającej do końca 2010 r. do uczestnictwa w Programie Rozwoju Bibliotek zakwalifikowało się 1865 placówek bibliotecznych z 610 gmin z całej Polski, do których dostarczono ponad 1400 komputerów (wraz z oprogramowaniem antywirusowym, pakietem biurowym oraz ogólnodostępnym oprogramowaniem użytkowym), prawie 1300 urządzeń wielofunkcyjnych (drukowanie, skanowanie, kopiowanie i faksowanie w jednym urządzeniu), ponad 240 drukarek, ponad 150 laptopów i projektorów multimedialnych wraz z ekranami. Dodatkowo każda biblioteka uczestnicząca w programie (1865 placówek) otrzymała aparat cyfrowy wraz z przewodnikiem praktycznym „Projekt: fotografia”. Równocześnie przedstawiciele wszystkich bibliotek biorących udział w Programie ukończyli szkolenia warsztatowe dotyczące planowania rozwoju biblioteki czego rezultatem są trzyletnie plany rozwoju ich placówek, zaś 1300 osób wzięło udział w podstawowych szkoleniach informatycznych, na których dowiedzieli się, jak w pełni wykorzystywać dostarczony do bibliotek sprzęt cyfrowy i jak przekazywać swoje umiejętności mieszkańcom – w tym osobom starszym, najbardziej dotkniętym wykluczeniem cyfrowym. Dodatkowo ponad 1000 bibliotekarzy wzięło udział w specjalistycznych mo-

dułach szkoleniowych takich jak np. Multimedia i nowoczesna komunikacja, Miejsce dla obywateli: e-administracja, Miejsce bez barier – usługi dla seniorów i osób niepełnosprawnych. W I kwartale 2011 roku zakończył się nabór do drugiej rundy programu, do której zakwalifikowały się kolejne 1502 biblioteki.

Podziałanie 4.2.2 Przygotowanie nauczycieli do korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnej:

1) organizowanie kursów doskonalących i szkoleń dla nauczycieli w zakresie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnej w procesie dydaktycznym;

2) tworzenie internetowych zasobów metodycznych dla nauczycieli.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

1. Przeprowadzono szkolenie dla kandydatów na ekspertów wchodzących w skład komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień zawodowy z 11 województw. I część tego szkolenia (18,5 godz.) została zrealizowana w formie samokształcenia w kształceniu na odległość. Szkolenie to zostało zakończone egzaminem on-line.

Do tej formy szkolenia kandydatów kwalifikowano w dwóch etapach:

- w pierwszym etapie zakwalifikowano 594 ekspertów, z czego egzamin on-line zaliczyło 361 osób,
- w drugim etapie zakwalifikowano 562 kandydatów na ekspertów, z czego egzamin on-line z wynikiem pozytywnym ukończyło 441 osób.

Ogółem, szkolenie e-learningowe zakończone zostało egzaminem on-line. Egzamin ten z wynikiem pozytywnym ukończyło 802 osoby.

2. Opracowano Poradnik dla nauczycieli, pedagogów, psychologów oraz rodziców pn.: „Specyficzne trudności w uczeniu się” – e-book.
3. Opracowano przykładowy program doskonalenia dla nauczycieli z zakresu rozpoznawania ryzyka występowania specyficznych trudności w uczeniu się wraz z następującymi materiałami merytorycznymi: propozycją scenariusza zajęć dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej z obszaru specyficznych trudności w uczeniu się oraz prezentacjami multimedialnymi na te-

mat: przyczyn specyficznych trudności w nauce czytania i pisania, ze szczególnym uwzględnieniem rozpoznawania ryzyka dysleksji; symptomów ryzyka dysleksji u uczniów na etapie edukacji wczesnoszkolnej – rozpoznawania i form indywidualizowania; charakterystyki rozwojowej dziecka w edukacji wczesnoszkolnej.

4. W ramach realizacji projektu „Lider zespołów problemowych i zadaniowych w szkole” przygotowano materiały merytoryczne pn.: „Edukacja jako interakcja rozwojowa -dylematy współczesnego społeczeństwa wiedzy” oraz „Informacyjna przestrzeń tożsamości”.
5. Przygotowano materiały merytoryczne dla nauczycieli dotyczące rozwiązywania konfliktów w szkole – zakładka na stronie internetowej ORE.
6. Przygotowano materiały informacyjne na stronę www.ore.edu.pl dla kandydatów na ekspertów komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień zawodowy – program Ekspert.
7. Wydawanie internetowego czasopisma Trendy w formie kwartalnika, którego celem jest propagowanie najnowszych osiągnięć w dziedzinie edukacji a także upowszechnianie innowacji w oświacie ze szczególnym uwzględnieniem równości i dostępu do zasobów edukacyjnych szkół i placówek z terenu całego kraju, w tym z regionów wiejskich.
8. Moderowanie kursu e-learningowego dla nauczycieli pt. „Profesor XXI”, którego celem jest rozwijanie kompetencji nauczyciela w nowoczesnym nauczaniu.
9. Przeprowadzono szkolenie e-learningowe w ramach projektu „Wiem, rozumiem, działam-edukacja globalna w polskiej szkole”. Wykorzystanie e-learningu jako formy szkolenia było odpowiedzią na potrzeby zgłaszane przez nauczycieli w latach ubiegłych. Doświadczenia z poprzednich projektów pokazały, że osoby, które są zainteresowane uczestnictwem w szkoleniach na temat edukacji globalnej, rozwojowej pracują w szkołach nierównomiernie rozproszonych na terenie całego kraju. Ten czynnik geograficzny, w połączeniu z ograniczeniami czasowymi i finansowymi (ważnymi zwłaszcza w przypadku środowisk wiejskich i małomiasteczkowych), utrudniają organizację i uczestnictwo w szkoleniach tradycyjnych. Rozwiązaniem tego problemu było zaproponowanie nauczycielom szkolenia e - learningowego, które zostało zamieszczone i zrealizowane na stronie internetowej projektu www.edukacjaglobalna-codn.pl,

10. W ramach projektu *Technologie informacyjno-telekomunikacyjne w edukacji językowej* przygotowano i przeprowadzono szkolenia dla 244 nauczycieli, nauczycieli konsultantów i doradców metodycznych z obszaru całej Polski.

Podsumowanie i wnioski

Rządowy Program Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013 ma na celu eliminowanie barier w dostępie ludności wiejskiej do pełnej oferty edukacyjnej, kulturalnej, informacyjnej i sportowej, co w przyszłości powinno zmniejszyć różnice między miastem a wsią, oraz ukształtowanie społeczeństwa otwartego na nieustanny rozwój i podnoszenie kwalifikacji.

Dla potrzeb niniejszego Programu za obszar wiejski uważa się tereny położone poza granicami administracyjnymi miast, a także miejscowości poniżej 5 tys. mieszkańców⁹.

Przemiany społeczno-ekonomiczne, które miały miejsce w naszym kraju w ostatnich latach pogłębiły różnice występujące między miastem a wsią. Procesy decydujące o rozwoju społeczno-gospodarczym mają tendencję do koncentrowania się w ośrodkach silnie zurbanizowanych, gdzie nie występują bariery dostępu do infrastruktury i gdzie wysoko wykwalifikowani pracownicy mają do niej powszechny dostęp i mogą z niej efektywnie korzystać. W miastach nie występują bariery dostępu do infrastruktury oświatowej, kulturalnej, społecznej i teleinformatycznej. Ludzie mogą efektywnie korzystać z bogatych zasobów naukowych, kulturalnych oraz obiektów sportowych. Natomiast na obszarach wiejskich kumuluje się szereg zjawisk ograniczających rozwój jej mieszkańców, w tym ciągle jeszcze niedostateczny poziom wykształcenia, niedostosowanie posiadanego przygotowania zawodowego do potrzeb występujących w danym regionie, niższe aspiracje życiowe, trudniejszy dostęp do rynku pracy, a w niektórych rejonach kraju także niższy standard życia mieszkańców wsi. Na gorszy start i mniejsze szanse edukacyjne dzieci wiejskich wpływa także szereg barier związanych z funkcjonowaniem systemu oświatowego na wsi.

Wszystko to powoduje, że tereny wiejskie mają gorsze perspektywy rozwojowe niż ośrodki miejskie.

---

⁹ Należy zaznaczyć, że w dokumencie są przytaczane dane statystyczne GUS dla obszarów wiejskich, które są wyznaczone jako gminy wiejskie i części wiejskie gmin miejsko-wiejskich, natomiast część działań realizowanych w ramach Programu skierowana była także do miejscowości poniżej 5 tysięcy mieszkańców.

Program zakłada, że rozwiązanie tych problemów wymagać będzie efektywnej, wielopłaszczyznowej współpracy ponad podziałami: władz rządowych, samorządu wszystkich szczebli, organizacji pozarządowych, środowisk lokalnych, rodziców, nauczycieli, wolontariuszy, naukowców i ludzi biznesu – całego społeczeństwa. Przewidziane w Programie kierunki działania są spójne z kierunkami wsparcia istotnymi dla rozwoju obszarów wiejskich przewidzianymi w Krajowym Planie Strategicznym Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 i są ich uzupełnieniem oraz uszczegółowieniem.

Ogólnym celem *Rządowego Programu Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013* jest eliminowanie barier w dostępie ludności wiejskiej do pełnej oferty edukacyjnej, kulturalnej, informacyjnej i sportowej, co w przyszłości powinno zmniejszyć różnice między miastem a wsią, oraz ukształtowanie społeczeństwa otwartego na nieustanny rozwój i podnoszenie kwalifikacji. Celem strategicznym zaś jest rozwój edukacji na wsi i obszarach wiejskich - podniesienie jakości i poziomu wykształcenia mieszkańców wsi i obszarów wiejskich.

Wskaźniki monitorowania:

1. Wzrost upowszechnienia wychowania przedszkolnego na obszarach wiejskich - docelowo Program zakłada osiągnięcie w 2013 r. wskaźnika 62,4%; Obecnie w Polsce wychowaniem przedszkolnym objętych jest ogółem już 64,6% dzieci w wieku 3-5 lat. Na wsi odsetek ten wynosi 43,1%.
2. Zmniejszenie odsetka uczniów na wsi zagrożonych niskimi osiągnięciami w gimnazjum z 27,1% w r. szk. 2006/2007 do 18% w r. szk. 2012/2013. Ministerstwo Edukacji Narodowej na wniosek CKE proponuje, aby zrezygnować ze wskaźnika oznaczonego nr 2 w Programie, str. 64.

3. Zwiększenie odsetka uczniów o znacznym potencjale edukacyjnym na wsi, którzy będą osiągać wyniki na sprawdzianie po VI klasie szkoły podstawowej na poziomie 34 i więcej punktów z 18,4% w r. szk. 2006/2007 do 27% w r. szk. 2012/2013. Ministerstwo Edukacji Narodowej na wniosek CKE proponuje, aby zrezygnować ze wskaźnika oznaczonego nr 3 w Programie, str. 64.
4. Zwiększenie średnich wyników z egzaminu gimnazjalnego uczniów z obszarów wiejskich z 30,25% w r. szk. 2006/2007 do 32% w r. szk. 2012/2013. Ministerstwo Edukacji Narodowej na wniosek CKE proponuje rezygnację ze wskaźnika oznaczonego nr 4 w Programie, str. 64.
5. Propozycja nowego wskaźnika: „Odsetek szkół wiejskich, których średni wynik sprawdzianu znajdował się w odniesieniu do krajowych wyników wszystkich szkół na skali staninowej w przedziale wyników niskich (tj. w trzech pierwszych przedziałach skali staninowej). Wskaźnik docelowy w roku 2013 – 27,0%. W 2010 r. wskaźnik ten wynosił 28,0%.
6. Zwiększenie odsetka gospodarstw na wsi posiadających komputer: w 2010 r. 72,7% gospodarstw domowych należących do rolników posiadało komputer osobisty¹⁰. W 2007 r. wskaźnik ten, według danych GUS, wynosił 52,8%¹¹, zaś przewidywany wskaźnik docelowy w 2013 - to 60,0%. Oznacza to, że **założony wskaźnik już został przekroczony**.
7. Zwiększenie odsetka osób mających dostęp do szerokopasmowego Internetu na wsi: w 2010 r. 46,9% gospodarstw domowych na terenach wiejskich miało dostęp do szerokopasmowego Internetu¹². Wskaźnik docelowy to 50%.
8. Zwiększenie liczby innych form wychowania przedszkolnego: w porównaniu z 2008 r. wzrosła liczba publicznych i niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego do 1240, w tym 883 na terenach wiejskich¹³. Rok wcześniej było to odpowiednio 824 i 652. Wartość docelowa, przyjęta w Programie, to 3 000 innych form wychowania przedszkolnego.
9. Zwiększenie liczby punktów konsultacyjnych w celu wspierania rodziców i ich dzieci oraz nauczycieli w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej: W 2010 r. zanotowano niewielki wzrost liczby filii poradni organizowanych w gminach. W 2010 r. powstały

---

¹⁰ *Sytuacja gospodarstw domowych w 2010 r. w świetle wyników badań budżetów gospodarstw domowych*, GUS, Warszawa 2011.

¹¹ *Sytuacja gospodarstw domowych w 2010 r. w świetle wyników badań budżetów gospodarstw domowych*, GUS, Warszawa 2011.

¹² *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce*, GUS, Warszawa 2011.

¹³ Na podstawie Systemu Informacji Oświatowej (stan na 30 września 2010 r.).

dwie filie poradni psychologiczno-pedagogicznych (aktualnie jest ich 29). Wartość docelowa – to 800 punktów konsultacyjnych. (Wartość osiągnięcia takiego wskaźnika zagrożona).

10. Zwiększenie odsetka etatów doradców zawodowych w gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych i poradniach psychologiczno-pedagogicznych: w 2010 r. w szkołach i placówkach systemu oświaty było zatrudnionych 840 doradców zawodowych w ramach 1 143 stosunków pracy¹⁴.

11. Zwiększenie liczby osób z wykształceniem średnim oraz wyższym mieszkających na wsi: w 2010 r. wykształcenie średnie posiadało 27,4% mieszkańców wsi, natomiast wykształcenie wyższe 9,5% mieszkańców wsi. Wartość docelowa to odpowiednio 35% i 17%.

12. Utworzenie sieci placówek wielofunkcyjnych zaspokajających potrzeby edukacyjne, kulturalne i społeczne mieszkańców wsi. Wartość wskaźnika w 2010 r. – 0. Wartość docelowa – ok. 100 w 2013 r. Realizacja zadania była przewidziana w Planie Konsolidacji Finansów Publicznych. Obecnie rozważane są możliwości wdrożenia rozwiązań rozszerzających zakres działania istniejących placówek w miejsce planowanej nowej zinstytucjonalizowanej formy.

Podsumowując działania podjęte w 2010 r. ramach Programu należy jednocześnie zaznaczyć, że w realizację działań przewidzianych w *Rządowym Programie Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013* w znaczącym stopniu wpisują się działania krajowych i regionalnych programów operacyjnych współfinansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Najistotniejszym źródłem wsparcia w tym zakresie jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki, który wpisuje się w określone interwencje podejmowane w przedmiotowym Programie. Wśród projektów realizowanych w PO KL mogą (ale nie muszą) być realizowane projekty korespondujące z działaniami określonymi w *Programie Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013*, dlatego kwot zaplanowanych do wydatkowania i wydatkowanych w ramach poszczególnych Działań i Poddziałań w PO KL nie można uznać za źródło informacji służące określeniu nakładów na realizację działań związanych w Programie.

---

¹⁴ Ibid.

Ponadto Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej przewiduje wydatkowanie środków na realizację projektu, obejmującego swym zasięgiem także obszary wiejskie w ramach działania: „Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013” z alokacją na lata 2007-2013 w wysokości 300 140 776 euro. Obecnie projekt znajduje się w fazie przygotowawczej.